

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การเมืองหัวขี้เมืองแพร์: การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่
Muang Phrae Houyma Politic: Paradigm Transformation in
Modern Age Society

โดย

ผศ.ดร. สมจิต ขอนวงศ์

ธนนันท์ คุ่มถิ่นแก้ว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร์

พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร์

MCU RS 80076156

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่
Muang Phrae Houyma Politic: Paradigm Transformation in
Modern Age Society

โดย

ผศ.ดร. สมจิต ขอนวงศ์

ธนนันท์ คุ่มถิ่นแก้ว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

พ.ศ. ๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

MCU RS 800765156

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Muang Phrae Houyma Politic: Paradigm Transformation in
Modern Age Society

By

Asst. Prof. Dr.Somjit Khonwong

Thananan Kumthinwaew

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus

B.E. 2566

Research Project Funded by

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phrae Campus

MCURS 800765156

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย: การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่
ชื่อผู้วิจัย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจิต ขอนวงศ์, นายธนันท์ คุ่มถิ่นแก้ว
หน่วยงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ปีงบประมาณ: ๒๕๖๖
ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน เพื่อศึกษากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ และเพื่อนำเสนอรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงผสมผสาน เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประชาชนในชุมชน และการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน และผู้นำตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการสัมภาษณ์ใช้วิธีการบรรยาย

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ผลการวิเคราะห์บริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน รองลงมา หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักกฎหมาย และหลักเสียงข้างมาก ตามลำดับ

๒. ผลการวิเคราะห์กระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนควรแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมือง หลักเสรีภาพ ประชาชนควรจะต้องเรียนรู้และแสดงออกในหลักเสรีภาพในการชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง หลักความเสมอภาค ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการแสดงออกถึงความเสมอภาคในการใช้สิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้งและควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้รับความเสมอภาคและเท่าเทียมในการแสดงออกวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง หลักกฎหมาย ประชาชนควรได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ หลักเสียงข้างมาก ประชาชนควรยึดเสียงข้างมากในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อให้การเมืองห้วยม้าเกิดการพัฒนาในทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตามยุคตามสมัย

๓. รูปแบบการเมืองหัวยี่มาเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลหัวยี่มา อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่าประชาชนต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองตามที่เสนอที่ว่า “กิจกรรมทางการเมืองการปกครองเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องเอาใจใส่รับผิดชอบจะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธให้พ้นความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่” หรือ “การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน” ประชาชนทั้งหมดจะต้องประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมือง ควรจะต้องสร้างนักการเมืองเมืองให้ประชาชนเกิดความศรัทธาในการเมืองให้มากตลอดจนเกิดการยอมรับและเรียนรู้ในทางการเมืองมากขึ้นเพื่อให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองมากขึ้น และปลูกฝังให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ตนเองในด้านการเมืองตลอดจนถึงการให้เกียรติ และให้ความเสมอภาคเพื่อให้มีจิตสำนึกเห็นคุณค่าการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไป

Research Title: The Model of People's Participation in Public Policy
Development of Tomnakdham Sub-District Administrative
Organization Nuoungmoungkhai District, Phrae Province

Researchers: Assist Prof. Somjit Khunwong

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phrae Campus

Fiscal Year: 2562 / 2019

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Phrae Campus

ABSTRACT

This research aims to study the political context of Huai Ma Mueang Phrae since the past and changes in society today. To study the political process of Huai Ma Mueang Phrae, the paradigm shifts in modern society. and to present the political model of Huai Ma Mueang Phrae, a paradigm shifts in modern society.

This research is a mixed methods study. Quantitative and qualitative Data were collected using a questionnaire. People in the community and interviews with community leaders and Huai Ma Subdistrict leaders Mueang Phrae District, Phrae Province. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. The interview results used a descriptive method.

The results of this research were as follows;

1. The results of controlling the direction of Huai Ma Mueang Phrae city from the past with changes in society in the present, Huai Ma Subdistrict, Mueang Phrae District, Phrae Province, especially in a moderate amount in consideration of various aspects. It was found that the principle of popular sovereignty was the official principle. the principles of equality, the principle of law, and the principle of majority, respectively.

2. The results of the analysis of the political process of Huai Ma Mueang Phrae, the paradigm shift in modern society in Huai Ma Subdistrict. Mueang Phrae District, Phrae Province, found that people should express their ownership of sovereignty by exercising their right to consider and select political opponents. Principles of Freedom: People should learn and express the principles of freedom of assembly and political

movement in a democracy. in political criticism principle of equality People must participate. In expressing equality in the exercise of rights and freedom in elections and should promote and support people to receive equality and equality in expressing political criticism. Principles of the law. People should be protected according to the principles of the law in expressing their views. Ownership of sovereignty through the exercise of the right to determine the ruler through the electoral process. to take responsibility for duties majority principle The people should rely on their majority to express their ownership of sovereignty by exercising their right to determine their ruler through the electoral process. So that Huai Ma politics will continue to develop in a better way according to the times.

3. Huai Ma Mueang Phrae political style, a paradigm shifts in modern society, Huai Ma Subdistrict, Mueang Phrae District, Phrae Province, found that people must have a political culture according to the view that “Political activities and governance are duties that everyone must take care of and be responsible for. They cannot avoid or deny their responsibilities” or “Politics is everyone's business.” All citizens must wish to participate in the politics We should create city politicians so that the people have a lot of faith in politics as well as have more acceptance and learning about politics so that the people will be more alert and want to participate in political activities. and instill in the people an understanding of their rights and duties in politics as well as respect. and provide equality in order to have a conscience to see the value of participation in politics.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากไม่ได้รับคำแนะนำและสนับสนุนให้ทำงานวิจัยจาก พระครูสังฆรักษ์บุญเสริม กิตติวัฒน์,ดร. ดร.สายัณห์ อินันใจและ ผศ.ดร.อรอนงค์ วุวงศ์ ที่ได้กรุณา เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำทุก ๆ ด้าน พร้อมทั้งรับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการ วิจัย เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณสำนักงานวิจัยแห่งชาติ ที่ทุนอุดหนุนจากศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ และขอขอบคุณสำหรับความเอื้อเฟื้อและอำนวยความสะดวกในการ ทำวิจัยของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่วิทยาเขตแพร่ ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา รวมทั้ง กัลยาณมิตรทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้นำและประชาชน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ที่ได้เสียสละ เวลาตอบและสอบถามในการทำวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งทำให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจิต ขอนวงศ์, นายธนันท์ คุ่มถิ่นแก้ว

กันยายน ๒๕๖๖

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	4
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	6
กิตติกรรมประกาศ	8
สารบัญ	9
สารบัญตาราง	12
สารบัญภาพ	13
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๖
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๖
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๘
๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๐
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๐
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ทางการเมือง	๑๐
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการเมืองระบอบประชาธิปไตย	๑๓
๒.๒.๑ การพัฒนาระบอบประชาธิปไตย	๑๓
๒.๒.๒ หลักการของระบอบประชาธิปไตย	๑๘
๒.๒.๓ ประเภทของระบอบประชาธิปไตย	๒๖
๒.๒.๔ ลักษณะสำคัญของการปกครองของระบอบประชาธิปไตย	๒๗
๒.๒.๕ หลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย	๒๙
๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย	๓๐
๒.๓.๑ ความหมายของการเลือกตั้ง	๓๐
๒.๓.๒ ความสำคัญของการเลือกตั้ง	๓๑
๒.๓.๓ ประเภทของการเลือกตั้ง	๓๒
๒.๓.๔ การเลือกตั้งผู้แทนในระดับต่าง ๆ	๓๓
๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	๓๙
๒.๔.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน	๓๙
๒.๔.๒ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน	๔๐

๒.๔.๓	ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน	๔๓
๒.๔.๔	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	๔๕
๒.๔.๕	ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน	๔๗
๒.๔.๖	ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน	๕๐
๒.๕	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๒
๒.๕.๑	ความเป็นมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย	๕๒
๒.๕.๒	ความหมายของการปกครองท้องถิ่น	๕๕
๒.๕.๓	วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๖
๒.๕.๔	ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น	๕๗
๒.๕.๕	รูปแบบการปกครองท้องถิ่น	๖๐
๒.๖	บริบทพื้นที่งานวิจัย	๖๒
๒.๖.๑	ข้อมูลพื้นฐาน	๖๒
๒.๖.๒	ที่ตั้ง	๖๒
๒.๖.๓	ข้อมูลด้านการปกครอง	๖๒
๒.๖.๔	ข้อมูลประชากร	๖๔
๒.๗	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๕
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๗๒
๓.๑	รูปแบบการวิจัย	๗๒
๓.๒	พื้นที่และองค์กรในการศึกษาวิจัย	๗๓
๓.๓	ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)	๗๓
๓.๔	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	๗๗
๓.๕	การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการศึกษาวิจัย	๗๖
๓.๖	การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๗
๓.๗	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๗๙
๓.๘	สรุปกระบวนการวิจัย	๘๑
๓.๙	การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย	๘๑
บทที่ ๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๓
๔.๑	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับ การเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	๘๓
๔.๒	กระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่	๙๔

๔.๓ รูปแบบการเมืองห้วยน้ำเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่	
ตำบลห้วยน้ำ อำเภอมืองแพร่ จังหวัดแพร่	๙๙
๔.๔ องค์ความรู้การเมืองห้วยน้ำเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่	๑๐๒
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๐๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๕
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๐๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๔
บรรณานุกรม	๙๘
ภาคผนวก	๙๘
ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัย	๙๘
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูล	๙๘
ภาคผนวก ค ภาพถ่ายการลงพื้นที่วิจัย	๙๘
ภาคผนวก ง การรับรองการนำไปใช้ประโยชน์	๑๐๔
ภาคผนวก จ ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบจากการวิจัย (Output/Outcome/Impact)	๙๘

สารบัญตาราง

ตารางที่ ๒.๑ แสดงจำนวนผู้ปกครองท้องที่ ในเขตตำบลห้วยม้า มี ๑๔ หมู่บ้าน	๖๓
ตารางที่ ๒.๒ แสดงจำนวนประชากร ในเขตตำบลห้วยม้า มี ๑๔ หมู่บ้าน	๖๔

สารบัญภาพ

ภาพที่ ๔.๑ การสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องที่	๙๕
ภาพที่ ๔.๒ การสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องที่	๙๖
ภาพที่ ๔.๓ การสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องที่	๙๙
ภาพที่ ๔.๔ องค์กรความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๐๓

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา

นับจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นระบอบประชาธิปไตยของไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางอำนาจจากเดิมให้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นผู้ใช้พระราชอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินโดยตรง มาเป็นรัฐบาลที่รัฐสภาเป็นผู้จัดตั้งขึ้น โดยหลักการสมาชิกรัฐสภาต้องมาจากการเลือกตั้งทั่วประเทศ แต่ความเป็นจริงที่ผ่านมาการปกครองกลับไม่ได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างไปเท่าใดนัก อำนาจรวมศูนย์ก็ยังอยู่ที่รัฐบาลแม้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยอำนาจสูงสุดจะเป็นของประชาชน ประชาชนมีสิทธิที่จะปกครองตนเองและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนก็ตาม แต่ทุกวันนี้ประชาชนก็ยังไม่รู้จักการใช้อำนาจอ่างแท้จริง เนื่องจากไม่เข้าใจความหมายของประชาธิปไตย ไม่รู้จักบทบาทหน้าที่ และสิทธิของตนเองรวมทั้งไม่เข้าใจหลักเกณฑ์และวิธีการที่เป็นประชาธิปไตย จึงทำให้สังคมไทยทุกวันนี้มีแต่ความวุ่นวาย ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกันแบ่งกันเป็นฝักเป็นฝ่ายอย่างชัดเจน และมุ่งใช้กำลังต่อกัน ดังนั้น จึงต้องร่วมกันคิดหาแนวทางป้องกันปัญหาดังกล่าวให้กับสังคม ไม่ให้การใช้ความรุนแรงเกิดขึ้นอีกในอนาคตโดยการปลูกฝังจิตสำนึกวิถีประชาธิปไตยให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันและยอมรับความแตกต่างในความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายเรียนรู้ในสิทธิหน้าที่ของตนเคารพกฎหมาย และปฏิบัติตามกติกาของวิถีทางประชาธิปไตย^๑

ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่ประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยการปกครองตนเองของประชาชนดำเนินการโดยผ่านตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนตามระเบียบวิธีที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ประชาชนจะมีสิทธิมีเสียงในการปกครองประเทศ ในการบริหารบ้านเมือง การออกกฎหมาย การตัดสินใจ และการกระทำทุกอย่างที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม โดยประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับความรู้ ทักษะหรือการฝึกปฏิบัติ วิถีประชาธิปไตยของประชาชน และจิตสำนึกประชาธิปไตย ถ้า

^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, พัฒนาการประชาธิปไตย พัฒนาการเมืองไทย, หน้า ๗-๑๐.

ประชาชนได้เรียนรู้ ได้รับการฝึกฝน ปฏิบัติ มีทักษะและมีจิตสำนึกประชาธิปไตยที่ดีพอ ประชาชนก็จะรักหวงแหนประชาธิปไตย^๒

เมื่อประชาชนรู้จักหน้าที่ สิทธิ เสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแล้วก็จะส่งผลให้ประชาชนสามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง การพัฒนาประชาธิปไตยให้มั่นคงประชาชนต้องมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านสติปัญญา รู้จักการพึ่งตนเอง และการพึ่งพาซึ่งกันและกันซึ่งความเข้มแข็งในวัฒนธรรมประชาธิปไตยโดยมีความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตและพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน การมีวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่มั่นคงจะช่วยสร้าง ช่วยพัฒนา และช่วยรักษาประชาธิปไตยไว้ได้ และยังช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการล่มสลายของประชาธิปไตยอีกด้วย การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจการตัดสินใจ และการจัดสรรทรัพยากรที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นการเพิ่มการคุ้มครองชีวิตและเสรีภาพของประชาชนมีความโปร่งใส และเน้นตามความต้องการของผู้มีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมนั้นมีทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเครื่องยืนยันว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง ฉะนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวดที่ ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๘ กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ และการจัดบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนทั้งการตัดสินใจทางการเมืองและการอื่นใด ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน ได้บัญญัติให้การเลือกตั้งเป็น “หน้าที่” ของประชาชนโดยตรงที่ทุกคนมีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละระดับ เป็นการทำหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ถ้าบุคคลใดละเลย เพิกเฉย หรือไม่ใช้สิทธิของตนเองในการไปเลือกตั้งตามหน้าที่ของโดยไร้เหตุผลอันสมควรจะถูกตัดสิทธิหรือประโยชน์อื่น ๆ ที่พึงมีตามกฎหมาย^๓

การปกครองที่มีอำนาจในการปกครองของรัฐบาลมาจากการยินยอมของประชาชนส่วนใหญ่ การยินยอมนี้แสดงออกโดยการดำเนินการให้ ประชาชนได้รับและใช้อำนาจโดยสม่ำเสมอ

^๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, **พัฒนาประชาธิปไตย พัฒนาการเมืองไทย**, (กรุงเทพมหานคร : กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๔), หน้า ๑๖.

^๓ สถาบันพระปกเกล้า, **เอกสารประกอบการเรียนหลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการเมืองระดับท้องถิ่น ชุติวิชา กฎหมายเบื้องต้นสำหรับผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๖๔), หน้า ๘.

เสรีภาพ มีการเลือกตั้ง ทุกคน มีสิทธิเท่าเทียมในการเลือกตั้ง ซึ่งหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย คือ เสรีภาพของประชาชนที่รวมเสรีภาพในการพูด และมีส่วนร่วมในการแข่งขัน ทางการเมือง ทั้งนี้คำว่าประชาธิปไตยค่อนข้างเป็นพลวัต เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม และยังมีกรอบกว้างถึงความหมายที่แท้จริงกันอยู่กว้างขวาง แต่มิติที่สำคัญของประชาธิปไตยคือ การแข่งขัน การมีส่วนร่วม และเสรีภาพ ในทางการเมือง “การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของตนเอง ให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรม เพื่อลดภาวะความตึงเครียดขจัดความขัดแย้ง หรือการสืบท่ออำนาจและเป็นกลไกที่จะควบคุมให้ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักอยู่เสมอว่าต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน เพราะว่าประชาชนเป็นผู้กำหนดอนาคตทางการเมืองของตน ด้วยการเลือกหรือไม่เลือกตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนอีก ดังนั้นการเลือกตั้งจึงมีผลต่อการพัฒนาทางการเมือง โดยประชาชนจะต้องสำนึกถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนเลือกรัฐบาล เลือกรูปแบบและวิธีดำเนินการปกครอง เลือกนโยบายสาธารณะ เลือกระบบเศรษฐกิจซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเอื้อต่อการดำรงไว้และบูรณาการทางการเมืองที่พึงปรารถนาตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น การเลือกตั้งทุกระดับไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นถือว่าเป็นวาระแห่งชาติการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนและบรรลุมิติประสงค์ของแต่ละประเทศ จึงต้องพัฒนาปรับปรุงหรือปฏิรูประบบและกระบวนการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจในปัจจุบัน

การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของตนเอง ให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรม เพื่อลดภาวะความตึงเครียดขจัดความขัดแย้ง หรือการสืบท่ออำนาจและเป็นกลไกที่จะควบคุมให้ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักอยู่เสมอว่าต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน เพราะว่าประชาชนเป็นผู้กำหนดอนาคตทางการเมืองของตน ด้วยการเลือกหรือไม่เลือกตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนอีก ดังนั้นการเลือกตั้งจึงมีผลต่อการพัฒนาทางการเมือง โดยประชาชนจะต้องสำนึกถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนเลือกรัฐบาล เลือกรูปแบบและวิธีดำเนินการปกครอง เลือกนโยบายสาธารณะ เลือกระบบเศรษฐกิจซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเอื้อต่อการดำรงไว้

๔ รัชชภัทร อุ่นตรงจิตร, รัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สนพ.แห่ง, ๒๕๖๒), หน้า ๙๔-๙๕.

และบูรณาการทางการเมืองที่พึงปรารถนา ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น การเลือกตั้งทุกระดับไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นถือว่าเป็นวาระแห่งชาติการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนและบรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละประเทศ จึงต้องพัฒนาปรับปรุงหรือปฏิรูประบบและกระบวนการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจในปัจจุบัน

การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมที่ประชาชนแสวงหาทางเลือกในการปกครองเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องหรือสนับสนุนให้มีการกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมืองหรือการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนโดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์นโยบายและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตนด้วยความคาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้นจะนำอุดมการณ์และนโยบายไปเป็นแนวนโยบายในการบริหารประเทศ^๔ และทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเองการเลือกตั้งจึงกระบวนการทางการเมืองและการปกครองที่สำคัญยิ่งในกระบวนการทางการเมืองและการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศเจตจำนงดังกล่าว ปรากฏในลักษณะของการเรียกร้อง (demand) หรือสนับสนุน (support) ต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง^๖

ตำบลห้วยม้า พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่ ประมาณ ๔๕.๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒๘,๒๙๔ ไร่ โดยอยู่ห่างจากอำเภอเมืองแพร่ ไปทางทิศเหนือ ประมาณ ๑๗ กิโลเมตรตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๓๔ ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๕๙๐ กิโลเมตร มีหมต จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน สำหรับทางทิศตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะเป็นภูเขาสูง พื้นที่ใช้ในการเกษตร เช่น ทำนาปลูกพืชไร่ ประชากรส่วนใหญ่จะตั้งหลักแหล่งที่อยู่อาศัยในพื้นที่ รากลุ่มมีแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ ลำน้ำห้วยม้าและลำน้ำแม่หล่าย ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขต ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด ๕,๕๐๐ คน^๗ และสิ่งที่น่าสนใจ คือ ผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งมีความร่วมมือทางด้านการเมืองไม่มากเท่าที่ควร เพราะอาจจะมีสาเหตุบางประการที่ทำให้ความร่วมมือในการออกเสียงเลือกตั้งทั้งการเมืองท้องถิ่นและ

^๔ จิรโชค (บรรพต) วีระชัย และคณะ, รัฐศาสตร์ทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), หน้า ๒๕๕.

^๖ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, การเลือกตั้งกับการพัฒนาทางการเมือง เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันการทางการเมือง, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, ๒๕๓๔), หน้า ๒๐๑.

^๗ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕), หน้า ๔.

การเมืองระดับประเทศไม่ครบตามจำนวนสิทธิ์ จึงจำเป็นต้องได้รับการเสริมสร้างความเข้าใจ ทางด้านการเมืองเกี่ยวกับ หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักกฎหมาย และหลักเสียงข้างมาก^๔ ซึ่งประเด็นต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยให้ความสนใจและต้องการศึกษา กระบวนทัศน์ยุคใหม่ทางการเมืองระบบประชาธิปไตยในการเลือกตั้งของประชาชนในด้านกระบวนการ สร้างความรู้ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย ทศนคติพฤติกรรมและการมีสิ่งที่ทำซ้ำ ๆ ในกิจกรรม ทางด้านการเมืองทำให้เป็นกระบวนทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของ ประชาชนในการเลือกตั้ง

กระบวนทรรศน์ (Paradigm) หมายถึง “ทรรศนะพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย อย่างอันกำหนดแบบแผนการคิดและการปฏิบัติในประชาคมหนึ่ง ๆ เมื่อใดทรรศนะพื้นฐานดังกล่าว เปลี่ยนแปลงจะทำให้แบบแผนการคิดและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย (Paradigm shift)” เรื่องราวเกี่ยวกับ การพัฒนาและความหมายของการพัฒนา มีการเปลี่ยนแปลงของกระบวน ทัศน์ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและเกิดวิวาทะในการช่วงชิงอำนาจในการนิยามความหมายมาตั้งแต่ การเริ่มก่อกำเนิดของทฤษฎีแรกแห่งการพัฒนา (The First Theory of Development) ในสมัยของ ประธานาธิบดี Harry Truman ของจักรวรรดินิยมอเมริกาภายหลังจากการยุติลงของสงครามโลก ครั้งที่สอง ตามมาด้วยการต่อสู้ระหว่างสองลัทธิ คือ เสรีนิยมและสังคมนิยม รวมทั้งนโยบายสี่ เป้าหมาย (Point Four Programme) เพื่อถ่วงดุลย์อำนาจ ช่วงชิงและครอบงำประเทศอ่อนแอให้ เป็นฐานกำลังในการต่อสู้กับปฏิปักษ์ สงครามระหว่างลัทธิได้ดำเนินติดต่อกันมาจนกระทั่งเกิดการล่ม สลายของลัทธิสังคมนิยมโซเวียต รวมทั้งการเปลี่ยนท่าที แนวทาง และนโยบายทางการเมืองของ พันธมิตรหลาย ๆ ประเทศ การล่มสลายของลัทธิเศรษฐกิจการเมืองของประเทศที่เป็นปฏิปักษ์ทำให้ เกิดการแพร่กระจายและขยายตัวของแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (Main Stream Economy) ประเทศบริเวณและกึ่งบริวารซึ่งเปรียบเสมือนประเทศอาณานิคมยุคใหม่ (New Colony) ของ จักรวรรดินิยมอเมริกา ได้นำเอาแนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก รวมทั้งแนวคิดแบบปฏิฐาน นิยมไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศจนประจักษ์ต่อมาว่า แนวคิดดังกล่าวหาได้สอดคล้องกับ วัฒนธรรม รวมทั้งวิถีการดำรงชีวิต (Mode of Living) ของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมของตนแม้แต่น้อย โดยแนวคิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคลอย่างไร้ขอบเขต รวมทั้งเป็น สาเหตุให้เกิดการทำลายล้างระบบนิเวศ ระบบศีลธรรม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างไม่ยั้งคิด จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทรรศน์ใหม่ รวมทั้งการก่อกำเนิดของ กระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนาขึ้น

^๔ สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมือง : แนวคิดและการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : เอส แอนด์วี กราฟฟิค, ๒๕๓๘), หน้า ๒๑๙-๒๓๑.

จากเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษารูปแบบกระบวนการบทสนทนาสมัยใหม่ทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแพร่ เพื่อศึกษากระบวนการบทสนทนาสมัยใหม่ทางการเมืองเพื่อออกรูปแบบกระบวนการบทสนทนาทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแพร่ ให้มีทัศนคติทางการเมือง เกิดพฤติกรรมทางการเมือง รวมถึงการมีสิ่งที่ดี ๆ จนก่อให้เกิดเป็นกระบวนการบทสนทนาสมัยใหม่ทางการเมือง และมีการสร้างจิตสำนึกที่ดีทางการเมืองแบบประชาธิปไตยสำหรับประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน

๑.๒.๒ เพื่อศึกษากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการบทสนทนาในสังคมยุคใหม่

๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการบทสนทนาในสังคมยุคใหม่

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ระดับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการบทสนทนาในสังคมเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ กระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการบทสนทนาในสังคมยุคใหม่มีอะไรบ้าง

๑.๓.๓ รูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการบทสนทนาในสังคมยุคใหม่เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเนื้อหาในการศึกษาให้สอดคล้องกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการบทสนทนาในสังคมยุคใหม่ โดยมีเนื้อที่ที่ศึกษาครั้งนี้ ๑) หลักอำนาจ

อธิปไตยของปวงชน ๒) หลักเสรีภาพ ๓) หลักความเสมอภาค ๔) หลักกฎหมาย ๕) หลักเสียงข้างมาก^๙

๒. ขอบเขตด้านตัวแปร

๒.๑ ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

๒.๒ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ โดยมีเนื้อที่ที่ศึกษาครั้งนี้ ๑) หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน ๒) หลักเสรีภาพ ๓) หลักความเสมอภาค ๔) หลักกฎหมาย ๕) หลักเสียงข้างมาก^{๑๐}

๓. ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ได้กำหนดขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

๑) ประชากร (Population) ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขต ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด ๕,๕๐๐ คน^{๑๑}

๒) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยจะใช้เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้นำชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องที่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า ตัวแทนประชาชน จำนวน ๒๕ คน สนทนากลุ่มย่อย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า ผู้ปกครองท้องที่ ผู้นำชุมชน นายอำเภอเมืองแพร่ ปลัดอาวุโสอำเภอเมืองแพร่ ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น ท้องถิ่นจังหวัดแพร่ จำนวน ๑๓ คน

๔. ขอบเขตด้านพื้นที่

เนื่องจากการศึกษาวิจัยการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงกำหนดพื้นที่ของตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ดังนี้

๕. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ไปจนถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖ รวมระยะเวลา ๙ เดือน

^๙ สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมือง : แนวคิดและการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : เอส แอนด์วี กราฟฟิค, ๒๕๓๘), หน้า ๒๑๙-๒๓๑.

^{๑๐} สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมือง : แนวคิดและการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : เอส แอนด์วี กราฟฟิค, ๒๕๓๘), หน้า ๒๑๙-๒๓๑.

^{๑๑} องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕), หน้า ๔.

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ การเมืองห้วยม้า หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันหรือแสวงหาอำนาจซึ่งส่งผลกระทบต่อการเมืองห้วยม้าโดยส่วนรวมการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในตำบลห้วยม้า ซึ่งอาจจะมีประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันหรือมีความคิดเหมือนกัน หรือมีความคิดไม่เหมือนกันร่วมมือกันหรือต่อสู้กันเพื่อสรรหาบุคคลไปทำหน้าที่ปกครองในตำบลห้วยม้าเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่จะทำให้ประชาชนห้วยม้าสามารถตัดสินใจในเรื่องส่วนรวมได้โดยชอบธรรม

๑.๕.๒ กระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ หมายถึง กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิธีคิด วิธีปฏิบัติ แนวการดำเนินชีวิตและการพัฒนาส่งเสริมประชาธิปไตยในการเลือกตั้ง ชุมชนหนึ่งและได้ก่อตัวเป็นแบบแผน ซึ่งเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป สังคมต้องมีการนำกระบวนการทัศน์เดิมๆ มาทบทวนใหม่ปรับปรุงใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย และสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน และอนาคต โดยแบ่งออกเป็น ๕ หลัก มีดังนี้

๑) หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน หมายถึง ระบอบประชาธิปไตยยึดถือหลักแห่งอำนาจอธิปไตยของปวงชนเป็นเสมือนหัวใจของระบบการเมือง ประชาชนเท่านั้นที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง กระบวนการเลือกตั้งจึงเป็นกลไกสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้พิจารณาเลือกสรรคู่แข่งทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ในการปกครองรัฐ การแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถกระทำได้ทั้งการเลือกตั้งผู้แทนให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมือง การแสดงออกซึ่งการกำหนดตัวผู้ปกครอง กล่าวคือ เมื่อประชาชนต้องการชีวิตที่ดี และมีความสุข ประชาชนก็จะให้อำนาจอธิปไตยเลือกผู้นำทางการเมืองที่ทำให้ประชาชนเชื่อได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมเพียงพอที่จะสนองเป้าหมายของประชาชนให้บรรลุผล

๒) หลักเสรีภาพ หมายถึงประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมือง หลักเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยเป็นการประกาศถึงเจตจำนงของเสรีชนที่ยึดมั่นในคุณค่าแห่งเสรีภาพ เพราะเสรีภาพคือ พลังแห่งการสร้างสรรค์ ถ้าปราศจากเสรีภาพที่ปราศจากการสร้างสรรค์ ชีวิตมนุษย์จะเป็นชีวิตที่ดี และสุขสมบูรณ์ต้องประกอบด้วยพลังแห่งการสร้างสรรค์

๓) หลักความเสมอภาค หมายถึง ระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักการที่มนุษย์จะต้องมีความ เสมอภาค ได้รับโอกาสที่จะพัฒนาความสามารถ และความถนัดของตนเองอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งในทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและสังคม

๔) หลักกฎหมาย หมายถึง กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ ในสังคม การใช้หลักกฎหมายทำให้มนุษย์สามารถเอาชนะข้อบกพร่องตามกฎแห่งธรรมชาติ ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนา

๕) หลักเสียงข้างมาก หมายถึง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน การตัดสินใจของประชาชนในการกำหนดตัวผู้ปกครอง เมื่อมีความคิดเห็นแตกต่างกันให้ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจเหล่านั้นสะท้อนความต้องการของคนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง ถ้าเป็นเรื่องสำคัญมากจะต้องพยายามให้มีเสียงข้างมากจริง ๆ แต่ถ้าเป็นเรื่องทั่วไปก็ให้ใช้เสียงข้างมากทั่วไปธรรมดา เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ

๑.๕.๓ การเลือกตั้ง หมายถึง การตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการเข้าร่วมการเลือกตั้งทุกครั้ง การมีส่วนร่วมในการช่วยผู้สมัครเลือกตั้งหาคะแนนเสียง เช่น การติดป้ายหรือร่วมเดินหาเสียง เป็นต้น และการเข้าร่วมสังเกตการณ์การนับคะแนน และการประกาศผลการเลือกตั้ง ณ สถานที่นับคะแนนในชุมชน

๑.๕.๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยม้าซึ่งเป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีบทบาทในการปกครองท้องถิ่นโดยมีหลักในการปกครองที่ทำให้เป็นรูปแบบทางการเมืองที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างตามหลักการทางการเมืองเช่นหลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักกฎหมาย และหลักเสียงข้างมาก

๑.๕.๕ ยุคสมัยใหม่ หมายถึง การเมืองห้วยม้ายุควิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่ส่งผลให้เกิดมีศรัทธาแรงกล้าต่อความก้าวหน้าสังคมมีหลักพื้นฐาน ที่พยายามให้การเมืองห้วยม้ามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวให้เกิดขึ้นในสังคม ในโลก ผ่านการสร้างค่านิยม, ความเชื่อต่าง ๆ ขึ้นมาครอบครองความคิดมนุษย์ในชุมชน

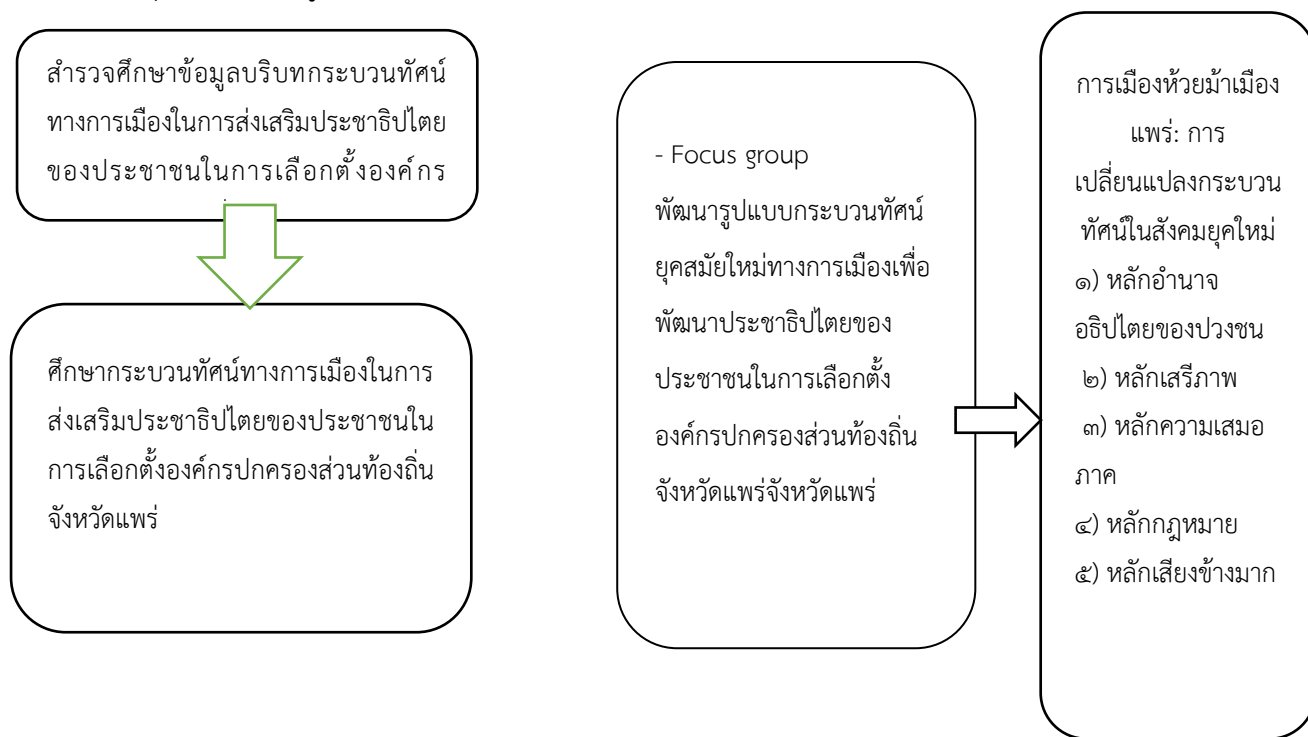
๑.๕.๖ ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่ประชาชนห้วยม้ามีอำนาจ สิทธิเสรีภาพ สูงสุด โดยมผู้ปกครองซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ทำหน้าที่เป็นตัวแทนซึ่งได้รับมอบอำนาจให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน โดยผ่านการเลือกตั้งไปบริหารเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานได้

๑.๕.๗ ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่” คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.๗.๑ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับ การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๑.๗.๒ ได้กระบวนการพัฒนารูปแบบการเมืองห้วยม้าการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่
- ๑.๗.๓ ได้นำเสนอรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่
- ๑.๗.๔ สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในพัฒนาการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่” ผู้วิจัยได้ศึกษาจากข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่โดยกำหนดประเด็นในการศึกษาและทำการทบทวนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนทัศน์
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการเมืองระบอบประชาธิปไตย
- ๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย
- ๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๒.๕ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๖ บริบทพื้นที่งานวิจัย
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ทางการเมือง

รายละเอียด และองค์ประกอบต่าง ๆ ของแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ยุคใหม่ทางการเมืองมีดังนี้

๒.๑.๑ แนวคิดและกระบวนทัศน์ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนา (New Development Paradigm)

กระบวนทัศน์ (Paradigm) หมายถึง “ทฤษฎีพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างอันกำหนดแบบแผนการคิดและการปฏิบัติในประชาคมหนึ่ง ๆ เมื่อใดทฤษฎีพื้นฐานดังกล่าวเปลี่ยนแปลงจะทำให้แบบแผนการคิดและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย (Paradigm shift)”

เรื่องราวเกี่ยวกับ การพัฒนาและความหมายของการพัฒนา มีการเปลี่ยนแปลงของกระบวนทัศน์ที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งและเกิดวิวาทในการช่วงชิงอำนาจในการนิยามความหมายมาตั้งแต่การเริ่มก่อกำเนิดของทฤษฎีแรกแห่งการพัฒนา (The First Theory of Development) ในสมัยของประธานาธิบดี Harry Truman ของจักรวรรดินิยมอเมริกาภายหลังจากการยุติลงของสงครามโลกครั้งที่สอง ตามมาด้วยการต่อสู้ระหว่างสองลัทธิ คือ เสรีนิยมและสังคมนิยม รวมทั้งนโยบายสี่เป้าหมาย (Point Four Programme) เพื่อถ่วงดุลย์อำนาจ ช่วงชิงและครอบงำประเทศ

อ่อนแอให้เป็นฐานกำลังในการต่อสู้กับปฏิปักษ์ สงครามระหว่างลัทธิได้ดำเนินติดต่อกันมาจนกระทั่งเกิดการล่มสลายของลัทธิสังคมนิยมโซเวียต รวมทั้งการเปลี่ยนท่าที แนวทาง และนโยบายทางการเมืองของพันธมิตรหลาย ๆ ประเทศ การล่มสลายของลัทธิเศรษฐกิจการเมืองของประเทศที่เป็นปฏิปักษ์ทำให้เกิดการแพร่กระจายและขยายตัวของแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (Main Stream Economy) ประเทศบริเวณและกึ่งบริวารซึ่งเปรียบเสมือนประเทศอาณานิคมยุคใหม่ (New Colony) ของจักรวรรดินิยมอเมริกา ได้นำเอาแนวคิดแบบเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก รวมทั้งแนวคิดแบบปฏิญญานิยมไปกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเทศจนประจักษ์ต่อมาว่า แนวคิดดังกล่าวหาได้สอดคล้องกับวัฒนธรรม รวมทั้งวิถีการดำรงชีวิต (Mode of Living) ของผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมของตนแม้แต่น้อย โดยแนวคิดดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคลอย่างไร้ขอบเขต รวมทั้งเป็นสาเหตุให้เกิดการทำลายล้างระบบนิเวศ ระบบศีลธรรม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไม่ยั้งคิด จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทรรศน์ใหม่ รวมทั้งการก่อกำเนิดของกระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนาขึ้น

๒.๑.๒ กระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนา (New Development Paradigm)

กระบวนทรรศน์ใหม่ในการพัฒนา (New Development Paradigm) หมายถึง “กระบวนความคิดและการปฏิบัติที่ทุกฝ่ายเข้ามาเรียนรู้ร่วมกันโดยการทำงานด้วยกัน ใช้ความพยายามร่วมกันและไม่มาเป็นปกปักร์ต่อกัน” วิธีการส่งเสริมให้คนมีความรักกันและมีความรู้ร่วมกัน มีการค้นคว้าวิจัยจนได้เครื่องมือที่เรียกว่า (AIC) ซึ่งเป็นวิธีการและเทคนิคในการเอาคนที่ทำงานร่วมกันทั้งหมดในระบบเข้ามาประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ซึ่งจะดำเนินการใน ๓ ชั้น คือ

ชั้นที่ ๑ คือ A : Appreciation

ชั้นที่ ๒ คือ I : Influence

ชั้นที่ ๓ คือ C : Control

ชั้นที่ ๑ คือ A : Appreciation คือ “การทำให้ทุกคนเกิดการยอมรับและชื่นชมคนอื่น โดยไม่รู้สึกรังหรือแสดงการต่อต้านหรือวิพากษ์วิจารณ์”

ในกระบวนการขั้นนี้ ทุกคนจะมีโอกาสแสดงออกอย่างทัดเทียมกันด้วยภาพ ข้อเขียน และคำพูด ว่าเขาเห็นสถานการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร และเขาอยากเห็นความสำเร็จในอนาคตเป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้ทุกคนมีโอกาสใช้ข้อเท็จจริง เหตุผล และความรู้สึก ตลอดจนการแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริง เมื่อทุกคนได้แสดงออกโดยได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ จะทำให้คนมีความรู้สึกที่ดี มีความสุข มีความอบอุ่น และเกิด “พลังร่วม” ขึ้นในระหว่างคนที่มาประชุมด้วยกัน

ในช่วงของการแสดงออกว่าแต่ละคนอยากเห็นความสำเร็จในอนาคตเป็นอย่างไร เป็นการใช้จินตนาการที่ไม่ถูกจำกัดด้วยปัจจัยและสถานการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การมองการณ์ไกล การมองภาพกว้างและการคิดสิ่งแปลกใหม่ได้ดีกว่าการคิดจากสภาพ

ปัญหาหรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นั่นคือ การใช้ “จินตนาการ” (Imagination) ซึ่งจะมีพลังมากขึ้นกลายเป็น “วิสัยทัศน์ร่วม” (Shared Vision) หรือ “อุดมการณ์ร่วม” (Shared Ideal) ซึ่งได้แก่ “สิ่งที่มุ่งมาดปรารถนาาร่วมกันหรือเป้าหมาย” นั่นเอง

ขั้นที่ ๒ คือ I : Influence คือ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แต่ละคนมีอยู่มาช่วยกันกำหนดวิธีการสำคัญหรือยุทธศาสตร์ (Strategy) ที่จะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วมหรืออุดมการณ์ร่วมของกลุ่มได้อย่างดีที่สุดในขั้นนี้ ทุกคนมีโอกาสทัดเทียมกันที่จะให้ข้อคิดเห็นว่า วิธีการสำคัญที่จะทำให้บรรลุวิสัยทัศน์ร่วมหรืออุดมการณ์ร่วมนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง

เมื่อทุกคนแสดงความคิดเห็นแล้ว จะนำ “วิธีการ” ที่เสนอแนะทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่แยกแยะ และพิจารณาร่วมกัน จนกระทั่งได้ “วิธีการสำคัญ” ที่กลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่า จะนำไปสู่ความสำเร็จตามที่กลุ่มต้องการ ซึ่งในการพิจารณาเลือกวิธีการสำคัญนั้น สมาชิกกลุ่มจะมี “ปฏิสัมพันธ์” (Influence หรือ Interaction) ซึ่งกันและกันสูง รวมถึงการถกเถียงโต้แย้งกันด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้วิธีการที่กลุ่มเห็นร่วมกันว่าดีที่สุดใน เนื่องจากการถกเถียงโต้แย้งในระดับวิธีการดังกล่าว มี “เป้าหมาย” หรือ “อุดมการณ์” ร่วมกัน ฉะนั้น กลุ่มยังมีแนวโน้มที่จะรักษาความสามัคคีไว้ได้โดยไม่มียากนัก

ขั้นที่ ๓ คือ C : Control คือ การนำ “วิธีการสำคัญ” มากำหนดเป็น “แผนปฏิบัติการ” (Action Plan) อย่างละเอียดว่า ทำอะไร มีหลักการและเหตุผลอย่างไร มีกำหนดเวลาอย่างไร ใครรับผิดชอบเป็นหลัก ใครต้องให้ความร่วมมือ จะต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าไร จากแหล่งใด จะมีรายได้จากการดำเนินงานดังกล่าวหรือไม่ ถ้ามีประมาณเท่าไร และรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่เห็นว่าควรระบุไว้

ในขั้นนี้ สมาชิกกลุ่มแต่ละคนจะเลือกเองว่า สมัยใจจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในเรื่องใด จะเป็นผู้ให้ความร่วมมือในเรื่องใด จะเป็นผู้ร่วมคิดแผนปฏิบัติการข้อใด เป็นการกำหนด “ข้อผูกพัน” (Commitment) ให้ตนเองเพื่อ “ควบคุม” (Control) ให้เกิดการกระทำอันจะนำไปสู่การบรรลุผลที่เป็นเป้าหมายหรืออุดมการณ์ร่วมกันของกลุ่มในที่สุด

นอกจากการเข้ารับผิดชอบหรือไม่ความร่วมมือตาม “แผนปฏิบัติการ” ที่กลุ่มร่วมกันกำหนดขึ้นแล้ว สมาชิกกลุ่มในแต่ละคนยังอาจกำหนด “ข้อผูกพันเฉพาะตัว” (Personal Commitment) ได้อีกด้วย เพื่อเป็นการใช้พลังในส่วนของตัวเองแต่ละคนให้เกิดผลในทางสร้างสรรค์มากที่สุด

กระบวนการ AIC จะสร้างพลังสร้างสรรค์ขึ้น เมื่อฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความรักความเมตตา ตัว A (Appreciation) คือ ธรรมะอย่างสูง ได้แก่ ความรักและความเมตตาคนอื่น ต้องรับฟัง อดทน และยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ซึ่งตรงกับหลักของพระพุทธศาสนา ฉะนั้น “A” ทำให้เกิดพลังความดีเข้ามา อาจเรียกว่าเป็น “การพัฒนาทางจิตวิญญาณ” (Spiritual

Development) พอคนที่เข้ามาร่วมกิจกรรมมีความรักความเมตตาต่อกัน ก็จะเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน จากการทำงานด้วยกัน ที่เรียกว่า “Interactive learning through action” จึงให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ เพราะทำให้เกิด “การเรียนรู้” ที่แท้จริง ซึ่งมีพลังมาก ปกติแล้วคนมักจะเรียนรู้กันยาก เพราะฉะนั้น “การพัฒนา” ต้องการ “การเรียนรู้” อย่างมากของทุกฝ่าย นั่นคือ ต้องมี “I” (Influence) ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันให้เกิดพลัง และต้องมี “C” (Control) ซึ่งได้แก่ “การจัดการ” (Management) และ “แผนปฏิบัติการ” (Action Plan) ที่กำหนดว่าใคร จะทำอะไร อย่างไร เมื่อใด มีค่าใช้จ่ายเท่าไร จะได้เงินจากไหน ถ้าไม่พอจะทำอย่างไร เป็นต้น^{๑๒}

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการเมืองระบอบประชาธิปไตย

การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะเด่นอยู่ที่การแข่งขันเสรีระหว่างกลุ่มหรือพรรคการเมืองต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนส่วนมากในประเทศให้เป็นรัฐบาลทำหน้าที่บริหารกิจการต่าง ๆ ของประเทศตามนโยบายที่กลุ่มหรือพรรคได้วางไว้ล่วงหน้า

๒.๒.๑ การพัฒนาระบอบประชาธิปไตย

มีนักวิชาการและผู้วิจัยได้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยไว้หลายท่านดังนี้

คำว่า “ประชาธิปไตย” ประกอบด้วยคำว่า “ประชา” หมายถึง หมู่คนคือปวงชน กับคำว่า “อธิปไตย” หมายถึงความเป็นใหญ่ “ประชาธิปไตย” จึงหมายถึง “ความเป็นใหญ่ของปวงชน” การที่ปวงชนจะมีความเป็นใหญ่ในการแสดงมติได้ ก็จำเป็นที่ชนทุกคนรวมกันเป็นปวงชนนั้นต้องมีสิทธิและหน้าที่ของมนุษยชน อันเป็นสิทธิและหน้าที่ตามธรรมชาติของทุกคนที่เกิดมาเป็นมนุษย์คือ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคซึ่งมนุษย์จะต้องใช้พร้อมกันกับหน้าที่มิให้เกิดความเสียหายแก่เพื่อนมนุษย์อื่นและหมู่คนอื่นหรือปวงชนเป็นส่วนรวม ถ้าชนส่วนมากซึ่งเป็น สามัญชน ถูกตัดสิทธิมนุษยชนโดยให้มีหน้าที่แต่อย่างเดียว โดยไม่มีหน้าที่มนุษยชนแบบการปกครองก็เกินขอบเขตของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยนอกจากจะเป็นระบอบการปกครองแล้วยังมีการแบ่งความหมายของคำว่าประชาธิปไตยออกเป็น ๓ ความหมายใหญ่ ๆ ดังนี้^{๑๓}

^{๑๒} บำานจอมบึง, ทฤษฎี และหลักการพัฒนาชุมชน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.baanjomyut.com/library_3/theories_and_principles_of_community_development/01.html [๒๕ มกราคม ๒๕๖๖].

^{๑๓} จิตรโชค (บรรพต) วีระสัย และคณะ, รัฐศาสตร์ทั่วไป, หน้า ๒๕๕.

๑. ประชาธิปไตยที่เป็นความคิด ในวงกรอบหรือฐานะที่เป็นปรัชญา ทฤษฎีหรืออุดมการณ์ทางการเมือง ประชาธิปไตย ในส่วนนี้จะมุ่งในเรื่องของความคิดสภาพมโนธรรมทั้งของผู้บริหารประเทศและประชาชนพลเมือง

๒. ประชาธิปไตยที่เป็นรูปแบบการปกครองในวงกรอบหรือฐานะที่เป็นรูปแบบการปกครอง เป็นการพิจารณาในเชิงโครงสร้างของรัฐบาลหรือการปกครองแบบประชาธิปไตย เช่น ระบบรัฐสภาหรือระบบประธานาธิบดี

๓. ประชาธิปไตยที่เป็นรูปแบบวิถีชีวิต ในวงกรอบหรือฐานะเป็นวิถีชีวิต (way of life) ได้แก่การยอมรับเสียงข้างมาก การมีใจกว้าง มีขันติธรรม การไม่ใช้ความรุนแรงการมีความเอาใจใส่ในกิจการบ้านเมือง

ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมืองว่าเป็นการจัดรูปแบบการปกครองโดยการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางการเมือง บทบาท อำนาจ และหน้าที่ของสถาบันทางการเมือง ตลอดจนวิธีการตัดสินใจข้อขัดแย้งในทางปฏิบัติตามแนวคิดประชาธิปไตย ซึ่งระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยมีลักษณะที่สอดคล้องกับทฤษฎีและแนวความคิดประชาธิปไตย และแนวคิดประชาธิปไตยได้ก่อให้เกิดรูปแบบการปกครอง และวิธีการที่ใช้ในการปกครองตามลำดับต่อไปนี้

๑) แนวคิดประชาธิปไตยที่ว่ามนุษย์มีความสามารถ มีสติปัญญา รู้จักใช้เหตุผลทำให้เกิดรูปแบบและวิธีการปกครองที่ใช้หลักการประชุมปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการแก้ไขปัญหา โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาข้อยุติในที่สุด เช่น การประชุมสภาและคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

๒) แนวคิดประชาธิปไตยที่เชื่อในความเป็นอิสระและเสรีภาพของมนุษย์จึงทำให้ต้องมีการกำหนดขอบเขตอำนาจรัฐบาลไว้ และให้ความคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชน เช่น เสรีภาพทางการเมือง การพูดคุย การชุมนุมทางการเมือง เป็นต้น

๓) แนวคิดประชาธิปไตยเน้นความเท่าเทียมกันของคน ดังนั้นจึงเกิดการคุ้มครองทางกฎหมายต่อบุคคลอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

๔) แนวคิดประชาธิปไตยที่ว่าอำนาจอันชอบธรรมทางการเมืองเกิดจากความยินยอมของประชาชน นั่นคือ ประชาชนต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนของตนไปเป็นผู้แทนเพื่อบริหารงานแทนประชาชน และจะต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบวาระเพื่อให้ประชาชนพิจารณาเลือกตัวแทนใหม่

๕) แนวคิดประชาธิปไตยที่อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนนั้น นอกจากจะมีการจัดการปกครองโดยให้ประชาชนเลือกผู้แทนเข้ามาโดยตรงแล้ว ยังมีการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจต่าง ๆ ของสถาบันการเมือง การปกครองที่มีอยู่ด้วย คือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ เพื่อถ่วงดุล ตรวจสอบซึ่งกันและกัน การที่รัฐบาลค้ำประกันอยู่เสมอว่าจำเป็นต้องรับผิดชอบต่อประชาชนด้วยการให้ความสำคัญแก่ข้อเรียกร้องตามความต้องการของประชาชน รับฟังความคิดเห็นและประสามติเกี่ยวกับการดำเนิน

นโยบายและการบริหารงานของรัฐบาล วิธีการนี้นำมาใช้เพื่อย้ำว่าประชาชนมีอำนาจสูงสุด บางระบบใช้การออกเสียงเป็นประชามติ ในปัญหาที่มีความขัดแย้งกันมากจนรัฐบาลเห็นว่า ควรให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินโดยตรง

๖) แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่เกี่ยวกับสิทธิที่จะคัดค้านไม่เห็นด้วยและการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ก่อให้เกิดรูปแบบการปกครองและวิธีการปกครองที่ให้ความสำคัญในสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นคัดค้านนโยบายและการปฏิบัติงานของรัฐบาล การเคารพสิทธิเช่นว่านี้คือ การให้โอกาสฝ่ายค้าน กล่าวคือ พรรคฝ่ายค้านสามารถเรียกร้องการสนับสนุนจากประชาชนให้เปลี่ยนแปลงรัฐบาล การเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนมีความเป็นอิสระที่จะวิจารณ์รัฐบาล โดยไม่ถูกคุกคาม การเคารพสิทธิเสรีภาพของเสียงข้างน้อย^{๑๔}

ประชาธิปไตยคือสถานะที่คนที่เป็นไทยและคนยากจน ซึ่งมีจำนวนข้างมากในสังคมได้รับมอบหมายให้กุมอำนาจของรัฐไว้ในมือ ประชาธิปไตยที่บริสุทธิ์ที่สุดได้รับการเรียกเช่นนั้นได้ก็เพราะมีสภาพแห่งความเสมอภาคปรากฏอยู่ที่นั่นและกฎหมายของรัฐมุ่งรับรองความเสมอภาคนั้น และเพราะว่าคนยากจนจะไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายกว่าคนร่ำรวย หรือว่าอำนาจสูงสุดจะต้องอยู่ในกำมือของฝ่ายใด ทั้งสองฝ่ายจะมีส่วนใช้อำนาจนั้นด้วยกัน ถ้าตามที่คนส่วนใหญ่เห็นว่า เสรีภาพและความเสมอภาคมีอยู่ในประชาธิปไตยแล้ว ทุกแผนการของรัฐบาลก็ต้องเปิดประตูให้กับทุกคน ดังนั้น ที่ใดที่เป็นประชาชนเป็นฝ่ายข้างมาก และสิ่งที่พวกเขาลงคะแนนแล้วจะเป็นกฎหมายจึงเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่าในสถานะเช่นนั้นก็ควรจะเรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตย^{๑๕}

ประชาธิปไตยว่าตามทฤษฎีนั้นเป็นทางการเมืองหรือการจัดแจงทางการเมืองในระดับชาติที่บรรดาผู้นำทางการเมืองจำต้องแข่งขันกันเพื่อรับเสียงสนับสนุนโดยการเลือกตั้งเป็นระยะเวลาและอย่างเสรีจากประชาชน การเลือกตั้งนั้นจำต้องยึดหลักความเสมอภาคและทั่วถึง ประชาชนจาเป็นที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเลือกผู้กำหนดนโยบายทางการเมือง และในการควบคุมกำหนดนโยบายนั้นให้เป็นที่ไปตามความต้องการของประชาชน จากความหมายของประชาธิปไตยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ ดังนี้

๑. การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองของประชาชน หมายถึง ประชาชนทั้งหมดเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

๒. การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองโดยประชาชน หมายถึง ประชาชนเป็นผู้เลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครอง และ

^{๑๔} ซัยอนันต์ สมุทวณิช, ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์, ๒๕๒๔), หน้า ๑๕-๑๙.

^{๑๕} อริสโตเติล อังโน อมร รักษาสัตย์, หลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : การันต์การพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๙-๑๐.

๓. การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองเพื่อประชาชน หมายถึง ตัวแทนที่ประชาชนเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองจะต้องใช้อำนาจในการปกครองเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนจะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของตนเอง และพรรคพวกมิได้ ถ้าเมื่อใดปรากฏว่าผู้แทนที่เข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองมิได้ใช้อำนาจเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน และประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถถอดถอนผู้ปกครองได้ทุกโอกาส^{๑๖}

ประชาธิปไตยเป็นทั้งรูปแบบการปกครองและวิถีชีวิต ประชาธิปไตยทั้งสองทางต้องดำเนินไปด้วยกัน ส่วนความหมายที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางคือ คำกล่าวของประธานาธิบดี अब्राฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกาที่ว่า “การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น หมายถึง การปกครองประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” (government of the people, by the people, and for the people)^{๑๗}

คำว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นของประชาชนนั้น ก็เป็นไปตามหลักปรัชญาของระบอบประชาธิปไตยที่ว่า ในการปกครองระบอบนี้ อำนาจสูงสุดหรือที่เรียกว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน การปกครองประเทศเป็นการใช้อำนาจประชาธิปไตยเพื่อบริหารงานให้เกิดความผาสุกแก่ประชาชนทั้งหลายที่อยู่ภายใต้การปกครองในฐานะที่ปวงชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย จึงถือได้ว่าการปกครองนั้นเป็นของปวงชน โดยปวงชนได้มอบอำนาจสูงสุดในการปกครองให้แก่สถาบันทางการเมืองเป็นผู้ใช้แทนปวงชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่วนประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยประชาชนนั้น ถ้าจะพิจารณาจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยตรงที่ประชาชนผู้มีสิทธิทางการเมืองเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศด้วยตนเอง การปกครองระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันนี้เป็นประชาธิปไตยทางอ้อมหรือผ่านผู้แทน ประชาชนมิได้ใช้อำนาจอธิปไตยปกครองประเทศโดยตรงด้วยตัวของตนเอง หากแต่ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยโดยผ่านผู้แทนที่ตนเลือกมาตามกระบวนการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน แต่ถึงกระนั้นก็ตาม เราอาจพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนนั้น เป็นการปกครองโดยประชาชนทั้งในทางปรัชญาและข้อเท็จจริง คือ รัฐบาลใช้อำนาจบริหารงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รัฐสภาใช้อำนาจตามกฎหมายและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล โดยบุคคลทั้งสองกลุ่มได้รับการเลือกตั้งของประชาชนทั้งสิ้นซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลหรือของสภา จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์และความต้องการของประชาชนเป็นที่ตั้ง ถ้าหากปฏิบัติหน้าที่บกพร่องหรือไม่รับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนก็มีสิทธิที่จะบังคับให้รัฐบาลหรือสภา

^{๑๖} Pateman Carole, *Participation and Democracy Theory*, (London : Cambridge University Press, ๑๙๗๐), pp. ๒๒-๒๔.

^{๑๗} R.M. Maciver, *The Web of Government*, (New York : Alfred A, Knopf, ๑๙๕๓), p. ๗๕.

ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามกระบวนการ เช่น โดยการเลือกตั้ง โดยการออกเสียงประชามติ โดยการเสนอร่างกฎหมาย หรือโดยการออกเสียงประชามติเพื่อเปลี่ยนแปลงตำแหน่งที่สำคัญ เป็นต้น

ส่วนคำว่า เป็นการปกครองเพื่อประชาชนนั้น ก็เห็นได้ชัดจากเหตุผลข้างต้นซึ่งประชาชนร่วมกำหนดทั้งผู้ที่จะมาปกครองและนโยบายที่จะใช้ในการปกครองก็เป็นธรรมดาว่าประชาชนต้องไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบที่จะเลือกคณะบุคคลและนโยบายที่เหมาะสมและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนมาปกครอง

ประเด็นสำคัญประการหนึ่งของการปกครองระบอบนี้ คือ ประชาธิปไตยมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ ๒ ประการ คือ รูปแบบและเนื้อหาสาระ เช่น รัฐธรรมนูญ รัฐสภา รัฐบาล การเลือกตั้งพรรคการเมือง เป็นต้น คนมักจะเน้นที่รูปแบบเป็นสำคัญ แต่ส่วนที่เนื้อหาสาระมีลักษณะเป็นนามธรรมซึ่งทั้งสองมีความสำคัญ ถ้าให้ความสำคัญแต่เพียงด้านเดียวประชาธิปไตยก็เจริญไปไม่ได้

เนื้อหาสาระของประชาธิปไตย ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยเบื้องต้น นอกจากนั้นยังมีความศรัทธาหรือความเชื่อมั่นว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่ดีที่สุดในเวลาอันสั้น ส่วนความเคารพและปฏิบัติตามกติกาประชาธิปไตยด้วยความจริงใจก็เป็นเนื้อหาสาระที่สำคัญประการหนึ่ง ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นในระบอบประชาธิปไตยส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่เคารพต่อกติกาประชาธิปไตย หลีกเลียงหรือพยายามบิดเบือนเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนและพวกพ้องจนทำให้เกิดความสับสนในความถูกต้องเสมอมาปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ อำนาจของประชาชนในการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล ซึ่งเป็นหัวใจประการหนึ่งของประชาธิปไตย เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนรู้เห็นในการบริหารงานของรัฐบาล ประชาชนมีสิทธิที่จะร้องขอให้รัฐบาลยับยั้งหรือเปลี่ยนแปลงใหม่เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ฉะนั้นประชาชนจึงต้องมีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของระบอบประชาธิปไตย ต้องติดตามปัญหา ข้อมูล สามารถตัดสินปัญหาด้วยเหตุผลได้ ไม่เช่นนั้นก็อาจก่อให้เกิดผลร้าย เช่น ถูกชักจูงเป็นเครื่องมือทางการเมืองของบุคคลอื่น หรือก่อให้เกิดความยุ่งยากปั่นป่วนขึ้นอันเป็นผลร้ายต่อประเทศชาติ

สรุปได้ว่า การพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ตามหลักการที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ให้สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคแก่ประชาชนโดยยึดหลักกฎหมาย หากประชาชนไม่มีความพร้อมทางด้านการศึกษา ขาดความรู้เรื่องการเมือง เศรษฐกิจ และความรับผิดชอบในฐานะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และผู้นำในระบอบประชาธิปไตยขาดคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง การสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐและอำนาจประชาชน การเพิ่มความเข้มแข็งของสังคมบนหลักนิติธรรม และการพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตยให้กับคนในชาติ จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่รัฐประชาธิปไตยจะต้องดำเนินการอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องเพื่อความมั่นคงของชาติ

๒.๒.๒ หลักการของระบอบประชาธิปไตย

ระบอบประชาธิปไตยมีหลักการอยู่ที่การแข่งขันอย่างเสรีระหว่างกลุ่มหรือพรรคการเมืองต่าง ๆ เพียงเพื่อให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนส่วนมากในประเทศให้เป็นรัฐบาล ทำหน้าที่บริหารกิจการต่าง ๆ ของประเทศตามนโยบายที่กลุ่มหรือพรรคคนนั้นได้วางไว้ล่วงหน้า หลักการดังกล่าวนี้จะดำรงอยู่ได้ตลอดไปถ้ากลุ่มหรือพรรคการเมืองนั้น ๆ ยึดหลักการประชาธิปไตยเป็นหลักในการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองการปกครอง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ระบอบประชาธิปไตยมีหลักการที่สำคัญดังนี้

๑. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (popular sovereignty) เป็นเรื่องสำคัญสัมพันธ์กับความอยู่ดีกินดีของประชาชน (the wealth of the people) เพราะถ้าประชาชนเลือกผู้นำที่ดีเข้าไปบริหารประเทศ จะช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่ถ้าหากกระบวนการจัดการยังไม่ดี คนยังไม่เข้าใจเรื่องปัญหาการเมืองและประชาธิปไตยอย่างถ่องแท้ ผู้นำที่ดียังมีน้อยทำให้กระบวนการพัฒนาเป็นไปได้ช้า

๒. หลักเสรีภาพ (liberty) สัมพันธ์กับการทุจริต (corruption) เพราะสามารถใช้เสรีภาพในการตรวจสอบ (ถือเป็นอาวุธสำคัญ) ถอดถอน เคลื่อนไหวเรียกร้องให้ดำเนินการกับผู้ทุจริตได้ ถ้าประชาชนมีเสรีภาพ โอกาสที่นักการเมืองจะทุจริตจะมีน้อยถือเป็นความสัมพันธ์แบบผกผัน กล่าวคือ เสรีภาพมากจะมีการทุจริตน้อยและเมื่อเสรีภาพน้อยจะมีการทุจริตมากดังนั้นการตรวจสอบจึงเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้นักการเมืองประพฤติดี เพราะคนดีมีสิทธิประพฤติผิดได้ เนื่องจากมีสิ่งช่วยวนอยู่รอบตัว ดังคำกล่าวที่ว่า “Absolute Power Corrupts Absolutely” คือ ยิ่งมีอำนาจมากโอกาสที่จะทุจริตยิ่งมีมาก ดังนั้นนักการเมืองจึงต้องถูกตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้กระบวนการตรวจสอบเข้มแข็ง ให้ประชาชนรู้และเข้าใจเสรีภาพในการตรวจสอบของตนหลักเสรีภาพประกอบด้วยเสรีภาพทางการเมือง ในทรัพย์สิน ในการนับถือศาสนาในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ในการประกอบอาชีพ

๓. หลักความเสมอภาค (equality) ต้องคำนึงถึงวิธีที่จะทำให้ประชาชนมีหลักประกันและมีสวัสดิการที่เท่าเทียมกัน

๔. หลักกฎหมาย (rule of law) หลักกฎหมาย มีความสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นหลักกฎหมายที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

๔.๑ กฎหมายต้องมีที่มาที่ชอบธรรม ต้องมาจากประชาชน ชนชั้นใดบัญญัติกฎหมาย ชนชั้นนั้นจะได้ประโยชน์

๔.๒ การบังคับใช้กฎหมายจะต้องมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่ปัจจุบันคนรวยกับคนจน ยังมีช่องโหว่มาก

๔.๓ ประชาชนจะต้องได้รับความคุ้มครองจากกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

๕. หลักเสียงข้างมาก (majority rule) การตัดสินใจใด ๆ ต้องอ้างอิงเสียงข้างมากคือ ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เพื่อมิให้เกิดการบิดเบือนจากความเป็นจริง แต่ต้องเคารพเสียงข้างน้อยด้วย (minority rights) หรือแม้แต่ในการปกครองที่เป็นเผด็จการ ซึ่งผู้ปกครองสามารถใช้อำนาจได้อย่างเต็มที่ แต่หากมีกระบวนการตรวจสอบ จะทำให้ไม่สามารถเป็นเผด็จการได้ ดังนั้นกระบวนการตรวจสอบต้องเข้มแข็ง^{๑๘}

ระบอบประชาธิปไตย ในฐานะที่เป็นระบบการเมือง ระบอบประชาธิปไตยประกอบด้วย หลักการสำคัญ ๕ ประการ คือ^{๑๙}

๑. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (popular sovereignty) ระบอบประชาธิปไตยยึดถือหลักแห่งอำนาจอธิปไตยของปวงชนเป็นเสมือนหัวใจของระบบการเมือง กล่าวคือ ประชาชนเท่านั้นที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง (election process) กระบวนการเลือกตั้งจึงเป็นกลไกสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้พิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ในการปกครองรัฐ การแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถกระทำได้ทั้งการเลือกตั้งผู้แทนให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมือง การแสดงออกซึ่งการกำหนดตัวผู้ปกครอง กล่าวคือ เมื่อประชาชนต้องการชีวิตที่ดี และมีความสุข ประชาชนก็จะให้อำนาจอธิปไตยเลือกผู้นำทางการเมืองที่ทำให้ประชาชนเชื่อได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมเพียงพอที่จะสนองเป้าหมายของประชาชนให้บรรลุผล

๒. หลักเสรีภาพ (liberty) ปรัชญาของระบอบประชาธิปไตยยึดมั่นว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับเสรีภาพ คุณค่าของมนุษย์อยู่ที่เสรีภาพ ดังที่ รูสโซ^{๒๐} กล่าวไว้ว่า มนุษย์ถ้าปราศจากเสรีภาพก็ปราศจากความเป็นมนุษย์ เนื่องจากเสรีภาพมีคุณค่าสำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ ดังนั้น มนุษย์จึงรวมกันจัดตั้งประชาคมทางการเมืองเพื่อปกป้องคุ้มครองเสรีภาพของตนด้วยเหตุนี้หลักแห่งเสรีภาพของประชาชนจึงเป็นเป้าหมายของประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมือง หลักเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยเป็นการประกาศถึงเจตจำนงของเสรีชนที่ยึดมั่นในคุณค่าแห่งเสรีภาพ เพราะเสรีภาพคือพลังแห่งการสร้างสรรค์ ถ้าปราศจากเสรีภาพที่ปราศจากการสร้างสรรค์ ชีวิตมนุษย์จะเป็นชีวิตที่ดีและสุขสมบูรณ์ต้องประกอบด้วยพลังแห่งการสร้างสรรค์ ดังนั้น ระบอบประชาธิปไตย จึงต้องส่งเสริม

^{๑๘} วิทยากร เชียงกุล, หลักการของระบอบประชาธิปไตย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://witayakornclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic/> [๒๕ มกราคม ๒๕๖๖].

^{๑๙} สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมือง : แนวคิดและการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : เอสแอนด์วี กราฟฟิค, ๒๕๓๘), หน้า ๒๑๙-๒๓๑.

^{๒๐} รูสโซ่ อ้างใน สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมือง : แนวคิดและการพัฒนา, หน้า ๒๑๙-๒๓๑.

และให้หลักประกันต่อการใช้เสรีภาพอย่างเสมอภาคของมนุษย์ เสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบ่งได้ ดังนี้

(๑) เสรีภาพทางการเมือง ถือเป็น การแสดงออกถึงการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยของประชาชน เสรีภาพของการเมืองที่สำคัญ คือ

๑.๑) เสรีภาพในการใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย การใช้เสรีภาพในการกำหนดตัวผู้ปกครองจึงมีความสำคัญสูงสุดสำหรับประชาชนในระบอบประชาธิปไตย เพราะการบรรลุเป้าหมายของการมีชีวิตที่ดีของประชาชนขึ้นอยู่กับผลของการเลือกตั้งผู้นำว่าจะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมเพียงใดและการใช้เสรีภาพในการกำหนดตัวผู้ปกครองของประชาชนจะยิ่งมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ถ้าหากประชาชนได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะในการใช้เหตุผลอย่างกว้างขวาง และเท่าเทียมกัน

๑.๒) เสรีภาพในการเป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมให้มีการแข่งขันทางการเมืองอย่างเสรี เพื่อให้องค์กรทางการเมืองทั้งหลายมีโอกาสเสนอนโยบายและแนวทางในการสร้างสรรค์สังคมที่ดีให้แก่ประชาชน และประชาชนมีเสรีภาพที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรการเมืองใดก็ได้ที่ ตนนิยมหรือเห็นด้วย นอกจากเสรีภาพในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกแล้ว ประชาชนยังมีเสรีภาพเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรการเมืองเพื่อเผยแพร่ความนิยมในหมู่ประชาชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นอีกด้วย อาทิ เช่น การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือชมรมทางการเมือง ตลอดจนกลุ่มอิทธิพล และกลุ่มประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น

๑.๓) เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองทั้งด้วยการพูดการเขียนและการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ กล่าวได้ว่า เสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์เป็นกลไกสำคัญของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยที่จะทำการควบคุมกำกับ และตรวจสอบผู้ปกครอง เสรีภาพในการวิจารณ์ทางการเมืองมีความหมายครอบคลุมถึงเสรีภาพในการขุดคุ้ยและเปิดโปงพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมของผู้นำทางการเมือง เพื่อประชาชนจะได้รู้ว่าผู้นำทางการเมืองคนใดมีพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เพียงใด เพราะผู้นำทางการเมืองนอกจากเป็นผู้มีความรู้ความสามารถแล้วจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรม และจริยธรรมสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ ดังนั้น ในระบอบประชาธิปไตยจึงมั่นใจได้ว่าภายใต้กระบวนการในการใช้เสรีภาพทางการเมืองของประชาชนยิ่งประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นเพียงใดโอกาสที่จะกลั่นกรองและควบคุมกำกับให้ได้ผู้นำทางการเมืองที่ดียิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น

๑.๔) เสรีภาพในการชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ถือว่า เสรีภาพในการชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนมีเสรีภาพที่จะชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งในการส่งเสริมสนับสนุน หรือคัดค้านนโยบาย และการกระทำของรัฐบาล เสรีภาพเหล่านี้ถือว่ามีค่า เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่จะต้อง

ได้รับการเคารพ และยอม รับผิดชอบต่อที่การชุมนุม และการเคลื่อนไหวเป็นไปตามกฎหมายที่เป็น ประชาธิปไตยผู้ใดจะใช้อำนาจปิดกั้นหรือยับยั้งมิได้ ทั้งนี้เพราะเป็นการแสดงออกซึ่งการเรียกร้อง ความต้องการหรือการสนับสนุนจากประชาชนโดยตรง

๑.๕) เสรีภาพในทรัพย์สิน ระบอบประชาธิปไตยถือว่า เป็นปัจจัยส่งเสริม ก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม ผู้ที่มีความสามารถในการขยายทรัพย์สินของตนให้ มากขึ้นย่อมก่อให้เกิดการสร้างงาน การขยายการสร้างงานก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ดังนั้น ความสามารถในการเพิ่มพูนทรัพย์สินจึงเป็นพลังในการสร้างสรรค์ชีวิตที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชน นอกจากนี้ เสรีภาพในทรัพย์สินยังเป็นพลังที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมแก่สังคม มนุษย์นั้นเกิด มาพร้อมกับธรรมชาติของความรู้สึกเป็นเจ้าของการให้มนุษย์มีเสรีภาพในการเป็นเจ้าของ การให้ มนุษย์มีเสรีภาพในการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจึงส่งเสริมให้มนุษย์แสดงออกซึ่งพลังของการ สร้างสรรค์อย่างไม่มีขีดจำกัด ปัญหาของสังคมมนุษย์สามารถเอาชนะได้ด้วยเทคโนโลยีที่เกิดจากพลัง สร้างสรรค์ในตัวมนุษย์นั่นเอง ด้วยเหตุนี้ เสรีภาพในทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบธรรมใน ระบอบ ประชาธิปไตยจึงเป็นพลังสำคัญในการเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

๑.๖) เสรีภาพในการนับถือศาสนา ระบอบประชาธิปไตยถือว่า ความเชื่อเรื่อง ศาสนาเป็นสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลผู้ใดจะละเมิดมิได้ บุคคลใดจะนิยมศรัทธาลัทธิศาสนาโดยยอม เป็นสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล เนื่องจากลัทธิศาสนาทั้งหลาย ทั้งปวงล้วนสั่งสอนให้ประชาชนยึดมั่นใน ศีลธรรม การยึดมั่นในศีลธรรมจะทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดี และไม่เป็นภัยต่อผู้อื่น ดังนั้น เสรีภาพใน การนับถือศาสนาจึงเป็นการสอดคล้องกับเป้าหมายของระบอบประชาธิปไตย คือ การส่งเสริมการมี ชีวิตที่ดีและมีความสุขของประชาชน ด้วยเหตุนี้ปัจเจกบุคคลจึงต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นใน การนับถือศาสนาไม่ว่าจะเป็นลัทธิหรือนิกายใด สิทธิเสรีภาพดังกล่าวนี้ผู้ใดจะละเมิดมิได้หรือ แม้กระทั่งปัจเจกบุคคลใดจะสถาปนาลัทธิศาสนาใหม่ หากไม่ละเมิดต่อกฎหมายยอมเป็นสิทธิเสรีภาพ โดยชอบธรรม

๑.๗) เสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ระบอบประชาธิปไตยส่งเสริมให้ ประชาชนมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยได้อย่างสมบูรณ์ภายใต้กรอบของกฎหมาย กล่าวคือ ปัจเจกบุคคลใดประสงค์จะย้ายถิ่นฐานไปอยู่ ณ แห่งหนตำบลใดโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย อาทิ ไม่บุกรุก เขตป่าสงวนแห่งชาติหรือบุกรุกที่อยู่อาศัยของผู้อื่นย่อมกระทำได้โดยเสรีผู้ปกครองหรือรัฐบาลจะอ้าง เหตุใดที่มีชอบด้วยกฎหมายเพื่อปิดกั้นมิให้ประชาชนใช้เสรีภาพในการเลือกตั้งที่อยู่อาศัยมิได้ เสรีภาพ ทางการเมืองที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นกลไกสำคัญในการแสดงออกการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ของประชาชน โดยเฉพาะการแสดงออกในการกำหนดตัวผู้ปกครองตลอดจนการควบคุม กำกับและ ตรวจสอบผู้ปกครอง เป็นกลไกที่จะทำให้ประชาชนได้ผู้ปกครองที่ดีอยู่เสมอ เพราะเมื่อพบว่าไม่ดี

เมื่อใดประชาชนก็สามารถผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงได้ทันทีเมื่อประชาชนได้ผู้นำที่ดีสังคมย่อมดี ประชาชนย่อมมีความสุข

๓. หลักความเสมอภาค (equality) หลักความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักการที่ควบคู่กับหลักเสรีภาพ กล่าวคือ มนุษย์จะต้องมีทั้งเสรีภาพและความเสมอภาค ความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตยมิใช่ความเสมอภาคในเรื่องความสามารถเพราะมนุษย์มีความสามารถและความถนัดที่แตกต่างกันแต่ความเสมอภาคและความถนัดที่แตกต่างกันของมนุษย์จะไม่ทำให้มนุษย์มีความได้เปรียบหรือความเหนือกว่าบุคคลอื่น ถ้าหากมนุษย์ได้รับโอกาสที่จะพัฒนาความสามารถ และความถนัดของตนเองอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตยจึงหมายถึง ความเสมอภาคในโอกาส สมาชิกของประชาคมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องได้รับโอกาสที่เสมอภาค และทัดเทียมกันทั้งในทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและสังคม หลักความเสมอภาคที่สำคัญ คือ

๓.๑ ความเสมอภาคทางการเมือง ได้แก่ ความเสมอภาคในการใช้สิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้ง ประชาชนที่บรรลุนิติภาวะโดยไม่จำกัดเพศ ศาสนา และฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมจะต้องได้รับโอกาสเท่าเทียมในการกำหนดผู้ปกครองและการเป็นสมาชิกองค์กรการเมืองและประชาชนทั่วไปมีสิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองตลอดจนการชุมนุมเคลื่อนไหวกิจกรรมเมืองทั้งปวงอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน

๓.๒ ความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ความเสมอภาคในการเลือกประกอบอาชีพการประดิษฐ์คิดค้น และการผลิตต่าง ๆ เพื่อเสริมความมั่นคงให้แก่ตนภายใต้กรอบแห่งกฎหมายที่กำหนดไว้อย่างเท่าเทียมกัน ระบบเศรษฐกิจในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีไม่มีการผูกขาดหรือการให้อภิสิทธิ์แก่กลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเป็นการเฉพาะ ความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจจะส่งเสริมให้เกิดการกระจายความมั่นคง และความอุดมสมบูรณ์แก่ประชาชนอย่างทั่วหน้า

๓.๓ ความเสมอภาคในทางสังคม ได้แก่ ประชาชนจะต้องได้รับโอกาสที่จะได้รับบริการจากรัฐทั้งในเรื่องการศึกษา การรักษาพยาบาล การพัฒนาทักษะ การฝึกอาชีพ ตลอดจนความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากรัฐบาลอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะของตนให้ปลอดพ้นจากการเอารัดเอาเปรียบของผู้อื่นเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง

๔. หลักกฎหมาย (rule of law) กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม การใช้หลักกฎหมายทำให้มนุษย์สามารถเอาชนะข้อบกพร่องตามกฎแห่งธรรมชาติ ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาไปสู่ความศิวิไลซ์ รุสโซ่ กล่าวว่า กฎหมาย คือรูปธรรมของเจตจำนงทั่วไปของประชาชน ดังนั้น หลักกฎหมายในระบอบประชาธิปไตย จึงประกอบด้วย

๔.๑ กฎหมายต้องมีที่มาที่ชอบธรรม ดังที่ปราชญ์กล่าวไว้ว่า ชนชั้นใดบัญญัติกฎหมายย่อมเพื่อประโยชน์ของชนชั้นนั้น ดังนั้น กฎหมายถ้าให้ทรราชเป็นผู้บัญญัติก็จะเป็นไปเพื่อประโยชน์ของทรราชและถ้าจะให้อำนาจการบัญญัติกฎหมายเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชน จะต้องให้อำนาจประชาชนเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย เพราะไม่มีประชาชนคนใดที่จะบัญญัติกฎหมายเพื่อทำลายผลประโยชน์ของตนเอง ด้วยเหตุนี้ระบอบประชาธิปไตยจึงกำหนดให้มีผู้แทนของประชาชนที่ได้รับฉันทานุมัติโดยกระบวนการเลือกตั้งจากประชาชนเป็นผู้มีหน้าที่ในการบัญญัติกฎหมาย โดยให้อำนาจนิติบัญญัติเป็นอำนาจสูงสุด แต่ต่ำกว่าอำนาจอธิปไตยของปวงชน เพราะปวงชนมีอำนาจที่จะถอดถอนผู้แทนที่เข้ามาทำหน้าที่นิติบัญญัติได้ ถ้าปรากฏว่าผู้แทนมิได้บัญญัติกฎหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชน

๔.๒ การบังคับใช้กฎหมายต้องเสมอภาคเท่าเทียมกัน หลักกฎหมายที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญ คือ ประชาชนไม่ว่าจะยากดีมีจนไม่ว่าจะมีเชื้อชาติและนับถือศาสนาใด จะต้องต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติใด ๆ จึงขัดต่อหลักกฎหมายภายใต้ระบอบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ลักษณะของการเลือกปฏิบัติคือ ลักษณะของกฎหมายในระบอบเผด็จการ

๔.๓ ประชาชนจะต้องได้รับความคุ้มครองจากกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีสิทธิที่จะแต่งตั้งทนายเพื่อคุ้มครองความเป็นธรรมให้แก่ตน เมื่อเกิดคดีต่าง ๆ ขึ้นไม่ว่าจะเป็นโจทก์หรือจำเลยและประชาชนทุกคนจะต้องมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากกระบวนการยุติธรรมครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

๕. หลักเสียงข้างมาก (majority rule) การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ดังนั้นในการตัดสินใจใด ๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจของประชาชนในการกำหนดตัวผู้ปกครองหรือการตัดสินใจของฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายตุลาการ เมื่อมีความคิดเห็นแตกต่างกันให้ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจเหล่านั้นสะท้อนความต้องการของคนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง ถ้าเป็นเรื่องสำคัญมากจะต้องพยายามให้มีเสียงข้างมากจริง ๆ แต่ถ้าเป็นเรื่องทั่วไปก็ให้ใช้เสียงข้างมากทั่วไปธรรมดา (simple majority) เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ

อย่างไรก็ตาม แม้หลักประชาธิปไตยจะยึดหลักเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ แต่จะต้องให้ความเคารพเสียงข้างน้อยด้วย (minority right) ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าฝ่ายเสียงข้างมากจะไม่ใช้มติแบบพวกมากลากไป ต้องให้เสียงข้างน้อยมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นการควบคุม กำกับ และตรวจสอบเจตนารมณ์ในการตัดสินใจของฝ่ายเสียงข้างมากว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริงหรือไม่ อีกทั้งจะต้องให้สิทธิที่ฝ่ายเสียงข้างน้อยจะมีโอกาสเป็นฝ่ายเสียงข้างมากในอนาคตได้อีกในการตัดสินใจใด ๆ โดยสรุปแล้ว หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยทั้ง ๕

ประการ ดังกล่าว คือ หลักการที่ถือว่าเป็นแก่นแท้ของระบอบประชาธิปไตยสูง การจะพิจารณาว่าสังคมใดมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูง หรือต่ำ มาก หรือน้อย สามารถวินิจฉัยจากหลักการสำคัญ ทั้ง ๕ ประการ กล่าวคือ ถ้าสังคมใดระบบการเมืองมีองค์ประกอบของหลักการ ๕ ประการของระบอบประชาธิปไตยสูง แสดงว่าสังคมนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยสูงและในทางตรงกันข้าม ถ้าปรากฏว่าสังคมใดอยู่ในระดับต่ำย่อมแสดงว่าสังคมนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยในระดับต่ำนั่นเอง และหลักการประชาธิปไตยทั้ง ๕ ประการ ยังถือได้ว่าเป็นหลักสากลที่สอดคล้องกับพัฒนาการของสังคมมนุษย์ที่มีความศิวิไลซ์ โดยที่นำไปใช้ได้กับทุกสังคม เพราะธรรมชาติของมนุษย์ทั่วโลกมีลักษณะสอดคล้องหรือพัฒนาไปสู่สังคมประชาธิปไตยได้ทั้งสิ้น มิใช่หลักการที่มีความเหมาะสมเฉพาะสังคมใดสังคมหนึ่ง หรืออาจกล่าวให้ชัดเจนว่าหลักประชาธิปไตยเป็นหลักของสังคมโลกทั้งมวลที่จะนำพามนุษย์ไปสู่ความศิวิไลซ์ที่แท้จริง

หลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยเป็นแนวคิดที่กล่าวถึงลักษณะสำคัญของระบอบประชาธิปไตยไว้ซึ่งมีหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยประกอบด้วย หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักเสมอภาค และหลักภราดรภาพ สรุปได้ ดังนี้^{๒๐}

๑) หลักการว่าด้วยอำนาจอธิปไตยของปวงชนชาวไทย (popular sovereignty or sovereignty of the people) ประชาธิปไตยเป็นอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ หรืออำนาจอ นั้นเป็นของประชาชนทุกคน และประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอ เป็นผู้ร่วมกันใช้อำนาจนี้ ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเอง ซึ่งแสดงออกในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น การที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหลายของสังคมไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางการเมือง กิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและส่วนร่วมนั้นเป็นไปโดยสมัครใจ เช่น การเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมใน การรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่ม

๒) อิทธิพลการมีส่วนร่วมในการรวมตัวเป็นพรรคการเมือง ซึ่งระบอบประชาธิปไตยสนับสนุนให้มีการรวมตัวเป็นกลุ่มและดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่กำหนดไว้ การปกครองโดยเสียงข้างมากที่เคารพสิทธิของฝ่ายข้างน้อย (majority rule with respect to minority rights) ระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองตัวเองร่วมกันของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน การตัดสินใจร่วมกันของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ นั้น ดังนั้นเพื่อให้การตัดสินใจเป็นข้อยุติที่จะกระทำเรื่องต่าง ๆ เป็นไปอย่างทันการและมีประสิทธิภาพ การตัดสินใจโดยถือตามเสียงข้างมากจึงเป็นหลักเกณฑ์ที่ต้องยอมรับ

๓) หลักการว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ (rights, liberty or freedom) หลักการว่าด้วยสิทธิเสรีภาพเป็นหลักการที่สำคัญ มีคำ ๓ คำ คือ สิทธิ (rights) เสรีภาพ (liberty) และอิสรภาพ

^{๒๐} วิสุทธิ์ โปธิแทน, แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๔), หน้า ๔๙-๗๙.

(freedom) ซึ่ง สิทธิ หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ เสรีภาพ หมายถึง โอกาสที่จะเลือกทำหรือไม่ทำระหว่างทางเลือกหลายทางตามความปรารถนาของตน โดยปราศจากข้อบังคับหรือ ข้อจำกัด มีเฉพาะข้อจำกัดโดยกฎหมายเท่านั้น อิสรภาพ หมายถึงการทำหรืองดเว้นที่จะทำสิ่งใดก็ได้ที่ไม่ละเมิดผู้อื่น มีประเด็นสำคัญเกี่ยวข้อง (๑) เสรีภาพในการคิดและแสดงออก (๒) สิทธิในการเป็นราษฎรของรัฐ (๓) เสรีภาพในการเลือกตั้ง (๔) เสรีภาพในการนับถือศาสนา (๕) เสรีภาพในการเคลื่อนไหว หรือย้ายที่อยู่ (๖) เสรีภาพในการประชุม ชุมนุม ในการรวมตัวเป็นกลุ่ม หรือ หรือสมาคม (๗) เสรีภาพที่จะไม่ถูกรัฐ หรือใครกระทำให้ต้องตามอำเภอใจ (๘) เสรีภาพด้านอื่น ๆ (other personal freedom) หมายถึงคนแต่ละคนย่อมมีอิสระในความเป็นอยู่และกระทำการส่วนตัวใด ๆ ของตนที่ไม่ละเมิดผู้อื่น

๔) หลักการว่าด้วยความเสมอภาค (equality) หมายถึง ความเสมอภาคตามระบอบประชาธิปไตย คือการที่ราษฎรทุกคนในประเทศมีความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันในด้านพื้นฐาน โดยไม่นำเรื่อง เชื้อชาติ สีผิว รูปร่างหน้าตา ฐานะ ศาสนา ภาษาพูดมาเป็นข้อจำกัด ได้แก่ (๑) ความเสมอภาคทางการเมือง (๒) ความเสมอภาคทางกฎหมาย (๓) ความเสมอภาคทางโอกาส (๔) ความเสมอภาคทางสังคม (๕) ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ

๕) หลักการว่าด้วยภราดรภาพ (fraternity) และหลักการว่าด้วยการเคารพเหตุผล (respect for reason) ตามหลักการประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเองประชาชนมีสิทธิและโอกาสในการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม การเมืองต่าง ๆ ย่อมทำได้อย่างสันติ และหาข้อยุติที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับกัน ถ้าแต่ละคนมีความเคารพซึ่งกันและกัน (mutual respect) การมีภราดรภาพและการยึดมั่นในหลักเหตุผลประกอบกับข้อเท็จจริงที่ชัดเจน ย่อมทำให้คนในสังคมสามารถร่วมมือกันทำกิจกรรมทั้งหลายที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของสังคม และประเทศชาติ

พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง สมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ (liberty) และสามารถพึ่งตนเองได้ (independent) ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพในความแตกต่าง เคารพในหลักการแห่งความเสมอภาค เคารพกฎและกติกา ไม่แก้ปัญหาคด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะและแก้ปัญหาสังคมในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชนจนถึงระดับประเทศ ทั้งนี้ พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยสามารถสรุปคุณสมบัติได้ ๖ ประการ ดังนี้^{๒๒}

๑) มีอิสรภาพ (liberty) สามารถพึ่งตนเองได้ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์ของสังคม

^{๒๒} สมเกียรติ นาคระโทก, “การเมืองภาคพลเมือง: มุมมองการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองเชิงหลักสูตรและบริหารจัดการ”, *สารสนพลเมือง สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง*, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔, (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๕๘) : ๑๐.

๒) เคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น (มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้ตราบเท่าที่ไม่ได้ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

๓) เคารพความแตกต่าง มีทักษะในการฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากความคิดเห็นของตนเอง

๔) เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นและเห็นด้วยกับความเสมอภาคระหว่างบุคคล

๕) เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ใช้กติกาในการแก้ปัญหา ไม่ใช่กำลังและยอมรับผลของการละเมิดกฎหมาย

๖) รับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อและร่วมแก้ไขปัญหาสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง

สรุปได้ว่า อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ เป็นอำนาจที่มาจากปวงชน โดยผู้ที่จะได้อำนาจปกครองจะต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ รัฐบาลจะต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในชีวิต เสรีภาพในการพูด การเขียน การแสดงความคิดเห็น การรวมกลุ่ม สิทธิในการสร้างครอบครัว เสรีภาพในการชุมนุม อีกทั้งประชาชนทุกคนมีสิทธิเสมอกันในการที่จะได้รับบริการทุกชนิดที่รัฐจัดให้แก่ประชาชน ฐานันดรหรือยศถาบรรดาศักดิ์ไม่ก่อให้เกิดอภิสิทธิ์หรือสิทธิพิเศษแก่บุคคลนั้นแต่อย่างใด ซึ่งรัฐบาลถือกฎหมายและความเป็นธรรมมาเป็นบรรทัดฐานในการปกครอง และในการแก้ปัญหา ความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในประเทศโดยรัฐบาลจะต้องไม่ออกกฎหมายที่มีผลเป็นการลงโทษบุคคลย้อนหลัง

๒.๒.๓ ประเภทของระบอบประชาธิปไตย

รูปแบบของประชาธิปไตยแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. ประชาธิปไตยทางตรง เป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ใช้อำนาจโดยตรงด้วยตนเอง โดยการลงประชามติ หรือ referendum

๒. ประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน เป็นการมอบอำนาจของประชาชนให้กับตัวแทนด้วยการเลือกตั้งตัวแทน ซึ่งเป็นการมอบอำนาจล่วงหน้าแก่ผู้แทนให้ไปปฏิบัติหน้าที่แทนในนามของประชาชน

๓. ประชาธิปไตยแบบกึ่งตรง เป็นการผสมผสานแนวคิดของทั้ง ๒ แบบข้างต้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทำการเลือกตั้งตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชน แต่ในขณะเดียวกันก็ให้สิทธิประชาชนแทรกแซงในขบวนการทางการเมืองได้ เช่น การปลดผู้แทนก่อนหมดวาระ (recall)

ให้ประชาชนร่วมกันเสนอร่างกฎหมายเองได้ (initiative) ให้ประชาชนยับยั้งร่างกฎหมายได้ (veto) ให้ประชาชนร่วมกันลงประชามติในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญได้ (referendum)^{๒๓}

ระบอบประชาธิปไตยสามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ระบอบประชาธิปไตยโดยตรง (direct democracy) ซึ่งการปกครองอยู่ในอำนาจของพลเมืองส่วนใหญ่โดยแท้จริง หลักการบริหารและสถาบันการเมืองขึ้นอยู่กับการแสดงออกของพลเมืองเกี่ยวกับความรู้สึกและความต้องการของตนเอง พลเมืองทุกคนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสภาประชาชน รวมทั้งมีอำนาจในการควบคุมสภาบริหารผ่านสภาประชาชน

๒. ประชาธิปไตยโดยตัวแทน (representative democracy) ซึ่งเป็น ระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน หมายถึง ระบอบการปกครองที่ประชาชนมิได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองด้วยตัวเองโดยตรง แต่ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งตัวแทนให้ทำหน้าที่ตัดสินใจการปกครองแทนตน ซึ่งอริสโตเติลกล่าวว่าเป็น ระบอบการปกครองโดยคนส่วนน้อยภายใต้การควบคุมของคนส่วนใหญ่ ซึ่งสาระสำคัญของการนี้มีใช้การปกครองส่วนน้อย แต่อยู่ที่การควบคุมของคนส่วนใหญ่ ซึ่งคนส่วนใหญ่จะต้องสามารถผลักดันความต้องการของตนผ่านกระบวนการทางการเมือง ประชาชนจะมีอำนาจในการควบคุมผู้นำ ของตนโดยผ่านการเลือกตั้ง (elections) และหากผู้ปกครองไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชน ประชาชนก็มีสิทธิที่จะถอดถอนผู้ปกครองได้^{๒๔}

สรุปได้ว่า ระบอบประชาธิปไตยเป็นอำนาจที่มาจากปวงชน และผู้ที่จะได้อำนาจปกครองจะต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ประชาชนมีสิทธิที่จะมอบอำนาจปกครองให้แก่ประชาชนด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ประชาชน ส่วนข้างมากดำเนินการปกครองประเทศ โดยประชาชนส่วนข้างน้อยมีสิทธิที่จะดำรงอยู่และทำการคัดค้านการปกครองของฝ่ายข้างมากได้ เนื่องจากการตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยฝ่ายเสียงข้างมากย่อมจะมีความถูกต้องมากและผิดพลาดน้อย ขณะเดียวกันฝ่ายเสียงข้างน้อยจะคอยเป็นกระจกเงา และท้วงติงผลเสียที่จะต้องป้องกันมิให้เกิดขึ้นตลอดเวลา

๒.๒.๔ ลักษณะสำคัญของการปกครองของระบอบประชาธิปไตย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้นำเสนอว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องสร้าง “ความเป็นพลเมือง” ให้ประชาชน

^{๒๓} โกสินทร์ วงศ์สุรวัดน์, ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๕๙ - ๖๓.

^{๒๔} สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา, หน้า ๒๐๔ - ๒๑๐.

สามารถปกครองตนเองได้ ดังนั้น ความเป็น “พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย” การสร้างพลเมืองให้มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น มีหลักพื้นฐานอยู่ ๓ ประการ ดังนี้

- ๑) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ๒) เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม
- ๓) รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม^{๒๕}

จากแนวคิดที่ว่าคนเรามีคุณค่าและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันตั้งแต่เกิดมีศักยภาพ มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ เปลี่ยนแปลงได้ มนุษย์ต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกันจนทำให้สังคมอยู่รอดจนทุกวันนี้ แต่ละคนล้วนมีคุณูปการ (การอุทิศตนทำความดี) ต่อมวลมนุษย์ตามกำลังและความสามารถ ซึ่งแต่ละคนรักชีวิต รักเกียรติศักดิ์ของตน และต้องการมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัย มีความสุข สังคมต้องสร้างคุณค่าใหม่ที่เคารพคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะแตกต่างหรือเหมือนกันประการใด

ความหมายตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การที่ประชาชนทุกคนในประเทศมีความเสมอภาค หรือความเท่าเทียมกันในเรื่องสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน หมายถึงสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานต่อการอยู่รอด และพัฒนาตัวเองตามหลักสิทธิมนุษยชนคือ ปัจจัยสี่ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย การนับถือศาสนา การศึกษาและการรับรู้ข่าวสาร การเข้าถึงบริการสาธารณะและสวัสดิการสังคม การประกอบอาชีพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะที่สำคัญ คือ

๑. ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครอง
๒. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น การลงสมัครรับเลือกตั้ง การใช้สิทธิเลือกตั้ง
๓. เป็นการปกครองที่มุ่งหวังให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์
๔. ยึดถือเสียงข้างมากเป็นหลักในการปกครองและเคารพในสิทธิของฝ่ายข้างน้อย
๕. ประชาชนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย (กฎหมายให้การคุ้มครองทุกคนเท่ากัน) และมีสิทธิเสรีภาพตามที่กฎหมายกำหนด
๖. ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมรัฐบาลทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น การเรียกร้องให้ ส.ส. ในเขตเลือกตั้งของตนตั้งกระทู้ถามรัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนของตน

สรุปได้ว่า การปกครองของระบอบประชาธิปไตยเป็นการดำเนินการของรัฐจำเป็นต้องถือตามมติเสียงข้างมากเป็นตัวตัดสิน แต่เสียงส่วนน้อยในรัฐจะต้องได้รับการคุ้มครองความเป็นธรรมตามกฎหมายด้วยเช่นกัน การปกครองแบบประชาธิปไตยจำเป็นจะต้องได้รับความยินยอมพร้อมใจจากประชาชนส่วนใหญ่ในรัฐ

^{๒๕} สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, **พื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๖), หน้า ๕๒.

๒.๒.๕ หลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ยึดมั่นหลักการขั้นพื้นฐาน ดังนี้^{๒๖}

๑. การยอมรับว่าทุกคนมีสติปัญญา มีเหตุผล
๒. ยอมรับว่าทุกคนมีอิสระและเสรีภาพ
๓. การยอมรับว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน
๔. อำนาจสูงสุดในการปกครองประชาชนเป็นของประชาชน
๕. อำนาจปกครองของรัฐบาลเกิดขึ้นจากความยินยอมของประชาชนผู้ถูกปกครองโดยวิธีการแสดงความยินยอมต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ การใช้สิทธิเลือกตั้ง

๖. ประชาชนมีสิทธิในการคัดค้านหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด หากว่ารัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

การปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น แม้จะมีใช้เป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุด แต่ก็อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนมากที่สุดเท่าที่จะสามารถเป็นไปได้ในสภาพที่เป็นอยู่ จึงมีหลายประเทศพยายามที่จะเอาระบอบประชาธิปไตยมาใช้ ซึ่งอาจเนื่องมาจาก

๑. ความพยายามที่จะทำให้ระบบการเมืองแบบเก่าเป็นไปได้ในลักษณะของความเป็นสมัยใหม่
๒. อิทธิพลของวัฒนธรรมโลก
๓. อิทธิพลของพวกนักคิดและนักปราชญ์ทางรัฐศาสตร์สำหรับหลักการประชาธิปไตย อาจพิจารณาได้ ๓ ความหมายด้วยกัน คือ ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นรูปการปกครองเป็นอุดมการณ์และเป็นวิถีชีวิต ดังมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นรูปแบบการเมืองการปกครอง ซึ่งก็หมายถึงการจัดรูปการปกครองที่กำหนดถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางการเมือง บทบาท อำนาจหน้าที่ของสถาบันทางการเมือง ตลอดจนวิธีการที่ใช้ในการตัดสินใจหาข้อขัดแย้งในทางปฏิบัติ รูปแบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยมีหลักการที่สำคัญ เช่น

- ๑.๑ หลักที่ถือว่ามนุษย์มีความรู้ความสามารถ รู้จักใช้เหตุผล
- ๑.๒ หลักความเป็นอิสระและเสรีภาพของมนุษย์
- ๑.๓ หลักความเท่าเทียมกันของคน
- ๑.๔ หลักการให้ความยินยอมของประชาชนต่อผู้มีอำนาจในการปกครอง
- ๑.๕ หลักอำนาจอธิปไตยมาจากประชาชน
- ๑.๖ หลักเกี่ยวกับสิทธิที่จะคัดค้านไม่เห็นด้วยและการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

^{๒๖} สำนักงานอัยการสูงสุด, คู่มือประชาธิปไตยสำหรับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.), ๒๕๔๑), หน้า ๓๓.

๒) ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ ซึ่งก็หมายถึงการยึดหลักที่สำคัญของ ประชาธิปไตย อันได้แก่ หลักเสรีภาพ อิสรภาพ และหลักความเสมอภาค เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวอยู่ใน จิตใจของประชาชน ซึ่งอุดมการณ์ที่ประชาชนในชาติยึดถือกันนั้นจะมีประโยชน์ต่อสังคม คือ ช่วยผูกพัน คนในชาติเข้าด้วยกัน ทำให้สังคมที่เฉื่อยชาพัฒนาเป็นสังคมที่มีพลัง ทำให้สมาชิกในสังคมยอมรับ กฎเกณฑ์ของระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น และแก้ไขในส่วนที่ขัดแย้งกัน โดยสันติวิธี

๓) ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต ซึ่งวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ได้แก่ การมีใจ กว้างรู้จักการประนีประนอม ไม่ใช่วิธีรุนแรงในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง เคารพสิทธิและเสรีภาพของ ผู้อื่นเป็นต้นความสำเร็จของการปกครองแบบประชาธิปไตยต้องอาศัยวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยด้วย สำหรับการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจาก การได้รับกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และจาก การมีประสบการณ์เรียนรู้กลุ่มกลาทางการเมือง ซึ่งสถาบันสำคัญๆ อันมีส่วนช่วยอบรมกลุ่มกลา วัฒนธรรมของคนเราก็ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สถานที่ทำงาน สื่อมวลชน และระบบการ ปกครองของสังคมนั้น

สรุปได้ว่า การเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยมีหลักการที่สำคัญคือ หลักที่ถือว่า มนุษย์มีความรู้ความสามารถ รู้จักใช้เหตุผล หลักความเป็นอิสระและเสรีภาพของมนุษย์ หลักความ เท่าเทียมกันของคน หลักการให้ความยินยอมของประชาชนต่อผู้มีอำนาจในการปกครอง หลักอำนาจ อธิปไตยมาจากประชาชนและหลักเกี่ยวกับสิทธิที่จะคัดค้านไม่เห็นด้วยและการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

๒.๓ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย

การเลือกตั้ง (Election) คือวิธีการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิของตนในการเลือกตัวแทนของ ตัวเองไม่ว่าจะเป็นบุคคลคนเดียว หรือเป็นคณะบุคคล หรือเป็นพรรคการเมือง โดยมีมุ่งหมายจะให้ เป็น ตัวแทนในภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งในนามของตนเอง

๒.๓.๑ ความหมายของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งว่าการที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลหลาย ๆ คน หรือเลือกจากบัญชี รายชื่อผู้เข้าสมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่ง^{๒๗} หรือบัญชีจำนวนหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลาย ๆ บัญชีเพื่อให้ ไปกระทำการอันหนึ่งอันใดแทนตน อีกทั้งการเลือกตั้งว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งในกระบวนการทาง การเมืองและการปกครอง เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการ

^{๒๗} วิสุทธิ์ โปธิแทน, แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย, หน้า ๒๔๑.

ปกครองประเทศ^{๒๘} เจตจำนงดังกล่าวปรากฏอยู่ในลักษณะของการเรียกร้อง (Demand) หรือสนับสนุน (Support) ต่อการตัดสินใจทั้งหลายในระบบการเมือง

สรุปการเลือกตั้ง คือ การที่ราษฎรใช้สิทธิของตนเองลงคะแนนเสียงเลือกตัวแทน เพื่อทำหน้าที่แทนตนในการปกครองแต่ละระดับของประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด เป็นต้น ลักษณะของการเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตยนั้นต้องเป็นการเลือกตั้งโดยเสรี กล่าวคือ ต้องเปิดกว้างให้อิสระในการตัดสินใจทั้งในแง่ของผู้สมัครและผู้ออกเสียง ทั้งนี้ต้องเป็นไปโดยบริสุทธิ์และยุติธรรมไม่มีการชี้นำหรือบังคับให้เลือก

๒.๓.๒ ความสำคัญของการเลือกตั้ง

ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศแต่ในสภาพสังคมปัจจุบันยอมเป็นไปไม่ได้ที่ประชาชนทุกคนจะทำหน้าที่ปกครองประเทศพร้อมๆกัน จึงมีความจำเป็นต้องเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่แทนตน และประชาชนสามารถเปลี่ยนผู้แทนซึ่งใช้อำนาจแทนตนได้โดยเลือกผู้แทนเห็นว่าประโยชน์แก่ส่วนรวมตามแนวทางที่ตนต้องการโดยพิจารณาจากนโยบายของผู้สมัครหรือพรรคของผู้สมัคร

การเลือกตั้งตัวแทนประชาชน^{๒๙} เป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่งในระบบการปกครองที่เชื่อว่าอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของปวงชน ซึ่งคิดค้นขึ้นแทนระบบการปกครองที่ถือคติอำนาจอธิปไตยเป็นของบุคคลใดเป็นพิเศษ เป็นเครื่องมือให้ความชอบธรรมในอำนาจปกครองของตน การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่เลือกสรรรัฐบาลที่จะทำการปกครองและสร้างความชอบธรรมให้แก่อำนาจการปกครองของผู้ปกครองให้เป็นไปโดยสันติการเลือกตั้งในประเทศที่มีพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคหรือหนึ่งกลุ่มมีบทบาทสำคัญในการยุติข้อขัดแย้งในระบบการเมืองโดยเคารพและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกา และกติกาดังกล่าวจะทำให้คู่ต่อสู้ทางการเมืองยอมรับผลการตัดสินของผู้เลือกตั้งโดยฝ่ายที่ชนะจะได้รับมอบอำนาจจากประชาชนให้ทำการปกครองในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ ส่วนฝ่ายแพ้ก้จะหาทางเอาชนะในคราวต่อไปตามวิถีทางที่กฎเกณฑ์และกติกาได้กำหนดไว้ วิธีการเช่นนี้ช่วยอำนวยความสะดวกให้การสืบทอดอำนาจทางการเมืองและการปกครองเป็นไปอย่างสันติวิธี ไม่ต้องอาศัยวิธีการที่ผิดกฎหมายและไม่ชอบธรรม เช่น การปฏิวัติ รัฐประหารอันเป็นกลไกในการสับเปลี่ยนอำนาจ ดังนั้นกระบวนการเลือกตั้ง ภายในเงื่อนไข ที่กล่าวมานี้จึงแตกต่างไปจากการเลือกตั้งในประเทศที่มีพรรคการเมืองที่มีอำนาจและอิทธิพลมากที่สุดเพียงพรรคเดียว หรือกลุ่มคณะบุคคลเพียงคณะเดียวซึ่งใช้ในการเลือกตั้งเป็นข้ออ้างในการสร้างความชอบ

^{๒๘} พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, “กรอบการมองพฤติกรรมทางการเมือง”, วารสารสังคมศาสตร์, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม, ๒๕๒๓) : ๘.

^{๒๙} วุชรา ไชยสาร, ระบบการเลือกตั้งกับการเมืองไทยยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, ๒๕๔๑), หน้า ๑๒๐.

ธรรมในอำนาจการปกครองเท่านั้นมิได้ใช้เป็นกลไกเพื่อขจัดความขัดแย้งหรือเพื่อตัดสินการสืบทอดอำนาจแต่อย่างใด

การเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของตนเอง ให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรม เพื่อลดภาวะความตึงเครียด ขจัดความขัดแย้ง หรือการสืบทอดอำนาจและเป็นกลไกที่จะควบคุมให้ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักรู้เสมอว่าต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน เพราะว่าประชาชนเป็นผู้กำหนดอนาคตทางการเมืองของตน ด้วยการเลือกหรือไม่เลือกตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนอีก ดังนั้นการเลือกตั้งจึงมีผลต่อการพัฒนาทางการเมือง โดยประชาชนจะต้องสำนึกถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนเลือกรัฐบาล เลือกรูปแบบและวิธีดำเนินการปกครอง เลือกนโยบายสาธารณะ เลือกระบบเศรษฐกิจซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเอื้อต่อการดำรงไว้และบูรณาการทางการเมืองที่พึงปรารถนา ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น การเลือกตั้งทุกระดับไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นถือว่าเป็นวาระแห่งชาติการเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนและบรรลุมิติวัตถุประสงค์ของแต่ละประเทศ จึงต้องพัฒนาปรับปรุงหรือปฏิรูประบบและกระบวนการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจในปัจจุบัน

สรุปการเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่งในระบบการปกครองที่เชื่อว่าอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของปวงชน ซึ่งคิดค้นขึ้นแทนระบบการปกครองที่ถือคติอำนาจอธิปไตยเป็นของบุคคลใดเป็นพิเศษ เป็นเครื่องมือให้ความชอบธรรมในอำนาจปกครองของตน

๒.๓.๓ ประเภทของการเลือกตั้ง

ประเภทของการเลือกตั้งมีการแบ่งตามที่มาของการเลือกตั้ง เป็น ๓ ลักษณะ^{๓๐} คือ

๑) การเลือกตั้งทั่วไป (General – Election) หมายถึงการเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศมาลงคะแนนเสียงพร้อม ๆ กัน การเลือกตั้งทั่วไปมี ๒ กรณี คือ ครบวาระที่จะต้องมีเลือกตั้ง และการยุบสภา ซึ่งการเลือกตั้งทั่วไปนี้จะขึ้นเครื่องชี้วัดกระแสความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนได้เป็นอย่างดี แต่จะชี้วัดได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับระบบพรรคการเมืองของประเทศนั้น ๆ อาทิเช่นประเทศในระบบสองพรรคการเมือง การเลือกตั้งทั่วไปจะเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่เป็นเครื่องชี้วัดว่า ประชาชนยังคงสนับสนุนรัฐบาลเดิมต่อไปอีกหรือไม่ สำหรับประเทศที่เป็นระบบหลายพรรคการเมือง ลักษณะการจัดตั้งรัฐบาลเป็นรัฐบาลผสม ผลการเลือกตั้งทั่วไปไม่อาจชี้วัดได้

^{๓๐} ชัยอนันต์ สมุทรวณิช และคณะ, ระบบการเมือง, (ม.ป.ป. : ม.ป.ท., ๒๕๓๐).

ชัดเจนว่า ประชาชนต้องการรัฐบาลเดิมหรือรัฐบาลใหม่ได้ เพราะการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นอยู่กับ การรวบรวมเสียงข้างมากของพรรคการเมืองต่าง ๆ หลังจากการเลือกตั้งได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งทั่วไปก็ยังเป็นภาพสะท้อนความคิดเห็นวัฒนธรรมทางการเมือง และแนวโน้มของกระแสความคิดทางการเมืองของประชาชนในประเทศหรือในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ความแตกต่างของจำนวนผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองกับชนบทปริมาณและลักษณะการซื้อสิทธิขายเสียงในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ความนิยมพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร กับส่วนภูมิภาคอื่น ๆ เป็นต้น

๒) การเลือกตั้งซ่อม (By – Election) ในกรณีที่ผู้แทนขาดจากสมาชิกภาพ เช่น ตาย ลาออก หรือเพราะเหตุอื่น ๆ ก็จะมีการเลือกตั้งซ่อมให้ได้ผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งซ่อมนี้อาจจะมีความสำคัญไม่เท่ากับการเลือกตั้งทั่วไป อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งซ่อมในเขตการเลือกตั้งที่ประชาชนมีความสนใจทางการเมืองอยู่บ้างแล้ว การเลือกตั้งซ่อมก็จะเป็นเครื่องมือในการวัดความนิยมพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งหรือรัฐบาลได้

๓) การเลือกตั้งซ้ำ (Re - Election) หมายถึงการเลือกตั้งที่จัดให้มีขึ้นในเขตเลือกตั้งใดเลือกตั้งหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งอาจจะเกิดจากการฟ้องร้องต่อศาลว่ามีการเลือกตั้งโดยมิชอบเพื่อขอให้ศาลสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ถ้าศาลมีค าพิพากษาว่าเขตการเลือกตั้งใดมีการเลือกตั้งที่มิชอบด้วยกฎหมาย ศาลจะมีค าสั่งให้การเลือกตั้งครั้งนั้นเป็นโมฆะ และให้มีการจัดการเลือกตั้งใหม่ในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ผู้แทนคนใดได้รับเลือกตั้งก่อนศาลจะสั่งให้มีการเลือกตั้งนั้นเป็นโมฆะ จะพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ศาลสั่งให้การเลือกตั้ง

สรุปประเภทการเลือกตั้งโดยหลักมีอยู่ ๓ ลักษณะ คือ การเลือกตั้งทั่วไป (General – Election) การเลือกตั้งซ่อม (By – Election) การเลือกตั้งซ้ำ (Re - Election)

๒.๓.๔ การเลือกตั้งผู้แทนในระดับต่าง ๆ

การเลือกตั้งในประเทศไทยมีหลายระดับตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน^{๓๑} กล่าวคือ

๑. ระดับหมู่บ้าน คือ การเลือกผู้ใหญ่บ้านกรรมการหมู่บ้านและสมาชิกสภาท้องถิ่น
๒. ระดับตำบล คือ กำนันผู้บริหารท้องถิ่น
๓. ระดับอำเภอ คือ สมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาเมืองพัทยา
๔. ระดับจังหวัด คือ สมาชิกสภาจังหวัด และการเลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร การเลือกตั้งสมาชิกสภา กทม. และการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต
๕. ระดับชาติ คือ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, สมาชิกวุฒิสภา

^{๓๑} คณะกรรมการการเลือกตั้ง, การเลือกตั้งระบบประชาธิปไตย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.ect.go.th/ect_th/ewt_news.php?nid=865 [๒๕ มกราคม ๒๕๖๖].

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๑) คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สส. สว.

๑.๑ มีสัญชาติไทย แต่บุคคลที่มีสัญชาติไทย โดยการเปลี่ยนแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

๑.๒ มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง

๑.๓ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๙๐ วันนับถึงวันเลือกตั้ง

๒) คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

๒.๑ มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

๒.๒ มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง

๒.๓ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้ง และ

๒.๔ คุณสมบัติอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

ในกรณีที่มีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันอันทำให้บุคคลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันเลือกตั้งให้บุคคลนั้นมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

๓) คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง สส.

๓.๑ มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด

๓.๒ มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

๓.๓ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เว้นแต่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

๓.๔ เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน

๓.๕ ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

๓.๕.๑ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

๓.๕.๒ เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในจังหวัดนั้น

๓.๕.๓ เป็นบุคคลที่เกิดในจังหวัดที่รับสมัครเลือกตั้ง

๓.๕.๔ เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

๓.๕.๕ เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสองปี

๔) คุณสมบัติผู้มีสิทธิรับสมัครเลือกตั้ง สว.

๔.๑ มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

๔.๒ มีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

๔.๓ สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

๔.๔ มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๐๗ (๕)

๕) คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่น

๕.๑ มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด

๕.๒ มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

๕.๓ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครเลือกตั้ง

๕.๔ คุณสมบัติอื่นที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

๖) คุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครเลือกตั้ง ผู้บริหารท้องถิ่น

๖.๑ กรณีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา

(๓) ไม่เป็นผู้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการหรือที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันสมัครเลือกตั้ง

๖.๒ นายกเทศมนตรี

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา

(๓) ไม่เป็นผู้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นรองผู้บริหารท้องถิ่น หรือที่ปรึกษาหรือเลขานุการของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมี

ส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถึงห้าปี นับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

(๔) เคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งถูกให้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ

๖.๓ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา

(๓) ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมในทางทุจริตหรือพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาท้องถิ่นคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่นหรือเลขานุการ หรือที่ปรึกษาของผู้บริหารท้องถิ่นเพราะเหตุที่มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญา หรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันรับสมัครเลือกตั้ง

วิธีการเลือกตั้งในระดับหมู่บ้านอาจทำได้ทั้งวิธีลงคะแนนลับและเปิดเผย การเลือกตั้งในระดับอื่น ๆ จะใช้วิธีลับ ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญ คือ จะต้องมีการตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หากไม่มีชื่อหรือชื่อผิดพลาด หรือมีชื่อบุคคลที่ไม่รู้จักในบ้านของตน ก็ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้ถูกต้อง ที่สำคัญบัตรประจำตัวประชาชนต้องเก็บไว้กับตัว อย่าให้ใครยืมหรือทำหายเป็นอันขาด

การใช้ดุลพินิจในการเลือกตั้ง

๑. ในการเลือกตั้งต้องคอยติดตามประวัติและข่าวคราวเกี่ยวกับผู้สมัครอยู่เสมอ

๒. ตรวจสอบว่ามีสิทธิเลือกผู้แทนได้กี่คน

๓. จำหมายเลขผู้สมัครที่ต้องการเลือกให้ได้เมื่อรับบัตรเลือกตั้งแล้วเดินเข้าคูหา

๔. ทำเครื่องหมาย X (กากบาท) ในช่องทำเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้งให้ตรงเครื่องหมาย (หมายเลข) ของผู้สมัคร

๕. พบบัตรเลือกตั้งให้กรรมการหย่อนลงในหีบบัตรต่อหน้าตนเอง

ข้อสำคัญต้องเลือกคนที่มีความจริงใจและเสียสละเพื่อส่วนรวมมีความรู้ความสามารถและมีอาชีพสุจริตเป็นหลักเป็นแหล่งแน่นอนไม่ควรเลือกผู้ที่มีเบื้องหลังไม่สุจริต และซื้อขายเสียง

ผลเสียของการซื้อขายเสียง

สำหรับการซื้อขายเสียง นับเป็นอันตรายอย่างยิ่งของการเลือกตั้งในทุกระดับ เพราะไม่ได้หวังที่จะเข้ามาเพื่อช่วยสังคมส่วนรวมอย่างจริงใจเป็นเพียงทางผ่านและผลประโยชน์ของตนหรือเข้ามาเพื่อกอบโกยผลประโยชน์ตามวิถีทางของเขาโดยไม่สนใจผลประโยชน์ของชาติและประชาชนคน

เหล่านี้จะไม่เห็นใครสำคัญกว่าตนเอง และประโยชน์ของตน ซึ่งไม่ควรจะให้มีโอกาสเขาจัดการผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนอย่างเด็ดขาด

การป้องกันการซื้อขายเสียง

หนทางป้องกันการซื้อขายเสียงก็อยู่ที่ประชาชนที่จะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าอำนาจของประชาชนเป็นอำนาจศักดิ์สิทธิ์จะซื้อขายกันไม่ได้และช่วยกันโดย

๑. ไม่รับเงินหรือสิ่งแลกเปลี่ยน

๒. ต่อต้านการซื้อเสียงทุกชนิดในการเลือกตั้งทุกระดับ

๓. ถ้าพบเห็นการซื้อขายเสียงให้แจ้งเจ้าหน้าที่ทันทีและช่วยเป็นพยานให้กับทางเจ้าหน้าที่

๔. แนะนำคนในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านให้เห็นภัยของการซื้อขายเสียงและรวมกัน

รณรงค์ต่อต้าน

๕. ชักชวนกันไปใช้สิทธิให้มาก ๆ

การรณรงค์ให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

การรณรงค์ให้ประชาชนเลือกตั้งให้ถือเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะช่วยสังคม โดยใช้ให้เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งแต่การรณรงค์ไม่จำเป็นต้องรณรงค์เฉพาะช่วงที่จะมีการเลือกตั้งเท่านั้น แต่สามารถทำได้ในทุกโอกาส เช่น

๑. การติดตามข่าวสารของผู้แทนมาเผยแพร่แก่ประชาชน

๒. การติดตามพฤติกรรมแนวความคิด และการตัดสินใจของผู้แทนที่มีต่อนโยบายสาธารณะมาเผยแพร่

๓. การจับกลุ่มสนทนาปัญหาของบ้านเมือง การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. ชม/ฟังการถ่ายทอดเสียงการประชุมสภาฯ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการเลือกตั้งเป็นสิ่งใกล้ตัว มีผลกระทบกับประชาชนโดยตรงประชาชนควรทำอะไรเมื่อมีการเลือกตั้ง

การใช้ดุลพินิจในการเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งสำคัญเราคงจะเลือกโดยเห็นแก่พรรคพวกหรือเกรงใจเพราะเป็นคนรู้จักกันหรือมีคนมาขอร้องให้เลือกไม่ได้อีกแล้ว และโดยเฉพาะการเลือกตั้งที่เห็นแก่อามิสสินจ้างเป็นการกระทำที่เลวร้าย ประชาชนจึงควรพิจารณาให้ถ่องแท้โดย

๑. พิจารณานโยบาย/จุดยืนของพรรคว่าเป็นไปตามแนวทางที่เราต้องการหรือไม่

๒. พิจารณาตัวบุคคลผู้สมัครโดยดูประวัติความเป็นมาว่าเป็นคนดีมีจุดยืนเคียงข้างประชาชนและสังคมส่วนร่วมหรือไม่

๓. พิจารณาถึงบทบาทในทางสังคมและด้านต่าง ๆ ของผู้สมัครและพรรคที่สังกัดอย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติในหน้าที่ของพลเมือง ๔ ประการ คือ

๓.๑ ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง

๓.๒ ชักชวนคนอื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยอิสระ

๓.๓ สอดส่องดูแลไม่ให้มีการโกงเลือกตั้ง

๓.๔ หากรู้เห็นว่ามีมีการโกงเลือกตั้งหรือซื้อขายเสียงให้แก่งเจ้าหน้าที่พื้นที่

หากประชาชนไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะเสียสิทธิดังต่อไปนี้

ในการที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แก่งเหตุไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒ หรือแก่งเหตุแล้วแต่เหตุนั้นมิใช่เหตุอันสมควรให้ถือว่าผู้นั้นเป็นบุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แก่งเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตามมาตรา ๖๘วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญให้ผู้นั้นเสียสิทธิดังต่อไปนี้

๑) กรณีส.ส. สว.

๑.๑ สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น

๑.๒ สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

๑.๓ สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมาชิกวุฒิสภาผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น

๑.๔ สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

๑.๕ สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

๑.๖ สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

๑.๗ สิทธิเข้าชื่อร้องขอเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนบุคคลตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๘ สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

การเสียสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาตั้งแต่วันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้งครั้งที่ผู้นั้นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๒) กรณีไม่ไปเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นจะเสียสิทธิดังนี้

๒.๑ สิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

๒.๒ สิทธิร้องคัดค้านการเลือกกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

๒.๓ สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

๒.๔ สิทธิสมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

๒.๕ สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

๒.๖ สิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียง เพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

สรุปการเลือกตั้งผู้แทนในระดับต่าง ๆ ซึ่งเป็นการคัดเลือกผู้แทนของประชาชนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการ กำหนด เป็นผู้นำของประชาชน โดยระดับล่างสุดคือหมู่บ้านจนถึงระดับประเทศ

๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๔.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยการสมัครใจเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของชุมชนตั้งแต่การค้นหาปัญหา การตัดสินใจวางแผนในกิจกรรม การร่วมดำเนินการตามแผน การได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรมจากกิจกรรม และการประเมินผลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาจากบทเรียนร่วมกันของกิจกรรมการพัฒนานั้น ๆ^{๓๒} การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังหมายถึง การที่ประชาชนเกิดความรู้สึกและความต้องการว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน มีความเป็นอิสระ มีอำนาจในการตัดสินใจ มีกิจกรรมร่วมกัน สามารถจัดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาได้ด้วยตนเอง รวมพลังสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสามารถขยายเครือข่ายในเขตพื้นที่ต่าง ๆ^{๓๓}

กระบวนการที่นำประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการหาวิธีแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนร่วมกันหาทางออกสำหรับการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในทางสันติ เป็นแนวทางในการ

^{๓๒} อติสรณ์ ชัดสีโส, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), หน้า ๖.

^{๓๓} ณรงค์ ปิติบุญพัฒนา, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสันตน์หม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓), หน้า ๗.

แก้ไขปัญหาสังคมที่ยุ่ยากซับซ้อนที่ยอมรับหรือเป็นฉันทามติของประชาสังคม เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยนำเอาความเห็น และข้อเสนอแนะของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจและกำหนดแนวทางหรือนโยบายสาธารณะที่ภาครัฐจะดำเนินการ^{๓๔} ซึ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมถึงการนำความคิดเห็นไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและตัดสินใจของภาครัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการสื่อสารสองทาง คือ อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งประกอบด้วย การแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติอีกทั้งหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในกรณีที่ยุ่ร้ายแรงที่สุดช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน รวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน^{๓๕}

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังหมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาในลักษณะของการเข้าร่วมการจัดการ ตั้งแต่เข้าร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามการประเมินผลในรูปของชุมชนที่ได้ประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา^{๓๖}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้โอกาสประชาชนเข้ามามีบทบาทหน้าที่แสดงออกทางทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตัดสินใจวางแผนในกิจกรรม การร่วมดำเนินการตามแผนเพื่อได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรม และร่วมติดตามการประเมินผลในรูปของชุมชนที่ได้ประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนา

๒.๔.๒ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนสรุปไว้ ๓ ด้าน ดังนี้

^{๓๔} อรพินท์ สฟโชคชัย, หลักการสำคัญในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยและพัฒนาคุณภาพ สำนักงานรองรับมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), ๒๕๕๑), หน้า ๑๕.

^{๓๕} ถวิลวดี บุรีกุล, การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘), หน้า ๕.

^{๓๖} ยุธนา แดงนุ้ย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล”, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๑), หน้า ๗.

๑) ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆ จะต้อง มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจถูก ว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

๒) ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

๓) ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายอย่างไรก็ตามโดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรม และวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน^{๓๗}

อีกทั้งรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนมียังสามารถสรุปได้ ๓ รูปแบบใหญ่ ได้แก่

๑. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) ซึ่งเป็นการร่วมโดยอาสาสมัครหรือการรวมตัวกันขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก

๒. การมีส่วนร่วมแบบถูกชักจูง (Induced) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการเห็นชอบหรือการสนับสนุนจากรัฐบาล

๓. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Coercive) ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาลภายใต้การจัดการของเจ้าหน้าที่รัฐโดยการบังคับโดยตรง^{๓๘}

ซึ่งได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น ๕ รูปแบบ ดังนี้

๑. การเป็นสมาชิก (Membership)

๒. การเป็นสมาชิกผู้เข้าประชุม (Attendance at Meeting)

๓. การเป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (Financial Contribution)

๔. การเป็นกรรมการ (Membership of Committees)

๕. การเป็นประธาน (Position of Committees)^{๓๙}

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ ๕ รูปแบบ ดังนี้

๑. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการ

^{๓๗} ถวิลวดี บุรีกุล, การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ, หน้า ๔.

^{๓๘} ประสิทธิ์ สินธุชัย, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะกรูด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๐), หน้า ๑๗.

^{๓๙} ชนิกา พันล้อม, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐), หน้า ๒๔.

ที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

๒. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) การปรึกษาหารือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้อง และได้รับผลกระทบ

๓. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้อำนาจตัดสินใจได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจและค้นหาเหตุผลที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้นหรือไม่ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายรูปแบบ รูปแบบที่พบเห็นได้บ่อย ได้แก่

๓.๑) การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) เป็นการประชุมที่จัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการต้องส่งตัวแทนเพื่ออธิบายและตอบข้อซักถาม

๓.๒) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นต้องจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาอธิบายข้อซักถาม และให้ความเห็นต่อโครงการ ผลของการประชุมต้องนำเสนอต่อที่สาธารณะ และผู้เข้าร่วมประชุมต้องรับทราบผล

๓.๓) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนชัดเจนเป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผย ไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้เสียจากโครงการ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบของผู้เข้าร่วมการประชุมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน

๔. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจประเด็นปัญหานั้น ๆ โดยการแต่งตั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเป็นคณะกรรมการ มีอำนาจในการตัดสินใจ

๕. การใช้กลไกทางกฎหมาย เป็นการเรียกร้องสิทธิของตนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม มักใช้ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการทางอื่นได้ โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นหลัก ซึ่งอาจเกิดความยืดหยุ่นต่อการดำเนินโครงการ อย่างไรก็ตามในบางกรณีประชาชนอาจไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการฟ้องร้อง เพราะนอกจากจะเสียเวลาแล้วยังมีภาระค่าใช้จ่ายและภาระในการติดตามหาข้อมูล^{๔๐}

^{๔๐} กฤษฎาภรณ์ ยุงทอง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว”, รายงานการวิจัย, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕), หน้า ๑๔.

สรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ๑. มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ๒. มีกิจกรรมให้แสดงออกทางความคิด ๓. มีความเกี่ยวข้องกัน ๔. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็น ๕. เสริมอำนาจให้แก่ประชาชน

๒.๔.๓ ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันเข้ามาแก้ไขปัญหาของชุมชน มีดังนี้ ๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ ๒) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ๓) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และ ๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน^{๔๑}

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเข้ามาส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น โดยขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน มี ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ

๒. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ

๓. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้^{๔๒}

ขั้นตอนในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาของชุมชนออกเป็น ๔ ขั้นตอน คือ ๑) การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข ๒) การตัดสินใจเลือก

^{๔๑} ชีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม, (ขอนแก่น : โครงการจัดตั้งมูลนิธิเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ชมรมนักวิชาการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ๒๕๔๓), หน้า ๑๔๙-๑๖๓.

^{๔๒} เอกวิทย์ นวเศรษฐ์, “การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนผังชุมชน: กรณีศึกษาโพธิ์โมสต์และชุมชนทรัพย์สินพัฒนา”, การศึกษาอิสระการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาดบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔), หน้า ๙.

แนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา ๓) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา และ ๔) การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา^{๔๓}

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ ๗ ประการ คือ ๑) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร ๒) ร่วมคิดหรือสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาขององค์กร หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร หรือสนองความต้องการขององค์กร ๓) ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดหรือแก้ไขและสนองความต้องการขององค์กร ๔) ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ๕) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ๖) ร่วมการลงทุนโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน ๗) ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เกิดประโยชน์ได้ตลอดไป^{๔๔}

อีกทั้งยังสามารถสรุปขั้นตอนในการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา เช่น ร่วมเสนอปัญหา สืบหาข้อมูลค้นหาสาเหตุของปัญหา และสำรวจความต้องการของชุมชน

๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน เช่น ร่วมลำดับความสำคัญของปัญหากำหนดแผนและโครงการเพื่อแก้ปัญหา จัดทำแผนและโครงการ ศึกษาความเป็นไปได้ของแผนและโครงการ และทบทวนแผนและโครงการ

๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติ เช่น ร่วมพัฒนาโดยการออกแรง ออกเงิน งบประมาณ สิ่งของ ให้คำแนะนำให้ความรู้ ร่วมป้องกัน และแก้ไขปัญหา

๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล รับทราบการแล้วเสร็จของโครงการและร่วมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ^{๔๕}

^{๔๓} อคิน ระพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การศึกษา นโยบายสาธารณสุข, ๒๕๔๗), หน้า ๓๒๐.

^{๔๔} ไพรัตน์ เตชะรินทร์, ทบทวนการพัฒนาชนบทไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ดีแอนด์เอส, ๒๕๒๕), หน้า ๗.

^{๔๕} กฤษฎากรณ์ ยูงทอง, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาจัว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ : กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนาจัว”, รายงานการวิจัย, หน้า ๑๐.

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี ๕ ขั้นตอน ได้แก่ ๑. การมีส่วนร่วมในการเริ่มสำรวจสภาพปัญหา และกำหนดทิศทางของแก้ไขปัญหา ๒. มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหา ๓. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ๔. มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ๕. มีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๔.๔ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

นักวิชาการได้นำตัวแบบขั้นบันไดของ Armstein ในการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ตัวแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมือง (Ladder ofizen Participation) ซึ่งเป็นตัวแบบที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง ได้แบ่งบันไดการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น ๘ ขั้นตอนประกอบด้วย

- ๑) ขั้นการควบคุม (Manipulation)
- ๒) ขั้นการรักษา (Therapy)
- ๓) ขั้นการให้ข้อมูล (Informing)
- ๔) ขั้นการรับฟังความคิดเห็น (Consultation)
- ๕) ขั้นการปรึกษาหารือ (Placation)
- ๖) ขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership)
- ๗) ขั้นมอบหมายอำนาจ (Delegated Power)
- ๘) ขั้นอำนาจพลเมือง (Citizen Control)

โดยระดับขั้นบันไดที่สูงขึ้นสะท้อนอำนาจของประชาชนที่มากขึ้น สำหรับ Armstein นั้นขั้นบันไดที่ ๑ และ ๒ ถือว่ายังไม่เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเลย หรือที่เรียกว่า nonparticipation ส่วนขั้นที่ ๓ ถึงขั้นที่ ๕ เรียกว่า Tokenism หมายถึง ประชาชนมีโอกาสในการให้ข้อมูลความคิดเห็นแต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ขั้น ๖, ๗ และ ๘ ถือว่าประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจหรือเรียกว่า Citizen Power จากตัวแบบนี้สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในระดับเป็นภาคีหุ้นส่วน (partnership) จึงจะเป็นจุดเริ่มของบทบาทและอำนาจของประชาชนอย่างแท้จริง

ตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ IAP๒

ตัวแบบการมีส่วนร่วมที่เสนอโดยสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (International Association of Public Participation) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น ๕ ขั้น ซึ่งเป็นตามหลักการเดียวกับของ Armstein คือ ยิ่งสูงยิ่งสะท้อนอำนาจและอิทธิพลของประชาชนในการบริหารหรือตัดสินใจมากขึ้นด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งเป็น ๕ ระดับคือ

๑) การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับที่สูงสุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการตามผลของการตัดสินใจนั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ที่รู้จักกันดี คือ การลงประชามติหรือสภาเมือง การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้สะท้อนความยินยอมพร้อมใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการยอมรับอำนาจการตัดสินใจของประชาชนหรือชุมชน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในระดับนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีกระบวนการเสริมความสามารถของประชาชนให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง อาทิเช่น ข้อมูลที่ครอบคลุมเพียงพอ การเสริมสร้างทักษะให้ประชาชนวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาที่มีคุณภาพการใช้การมีส่วนร่วมในระดับนี้สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของประชาชนในระดับสูง

๒) การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง โดยประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ ฉะนั้น ความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน ผลการตัดสินใจที่ออกมาเป็นผลการตัดสินใจร่วมกัน เชื่อว่าน่าจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม เพราะประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนในองค์กรตัดสินใจด้วยไม่ใช่เพียงให้ความคิดเห็นต่อองค์กรตัดสินใจ

๓) การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท (Involve) เป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่าง ๆ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนขั้นนี้ใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในระดับการร่วมมือ เพียงแต่รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบร่วมมือมีลักษณะเป็นกิจกรรมถาวรมากกว่าการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นนี้ อำนาจการตัดสินใจสุดท้ายยังเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเข้มข้น ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมที่ใช้มาก อาทิ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการการตั้งคณะทำงานภาคประชาชน

๔) การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจตั้งนั้น ประชาชนมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข้อมูล การตัดสินใจเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐเทคนิคการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ ปัจจุบันนี้กฎหมายส่วนใหญ่มักกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างน้อยในระดับการรับฟังความคิดเห็น

๕) การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด บทบาทของประชาชนน้อยมากเพียงแต่รับทราบว่าจะเกิดอะไรที่ไหน ปัจจุบันการที่ภาครัฐตัดสินใจในเรื่องที่กระทบประชาชนและแจ้งให้ประชาชนทราบสะท้อนความล่าสมัยในการบริหารงาน แต่ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องตระหนักว่าไม่ว่าจะเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นใดการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญมาก แต่ต้องไม่ใช่การให้ข้อมูลในลักษณะประชาสัมพันธ์ โดยให้มองแต่ด้านดีเท่านั้นหัวใจสำคัญ คือ การให้ข้อเท็จจริง ครบคลุมและเพียงพอเพื่อให้ประชาชนได้ข้อเท็จจริงและตัดสินใจแสดงความคิดเห็นอย่างมีคุณภาพ

ตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน IAP^๒ เป็นตัวแบบในการออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากตัวแบบแบ่งเป็น ๕ ขั้นตอนช่วยให้เห็นความแตกต่างแต่ละระดับภาษาที่ใช้เป็นภาษาทางบวก อาทิเช่น การมีส่วนร่วมขั้นสูงสุด ใช้ศัพท์ว่าขั้นการเสริมอำนาจ ไม่ใช่การควบคุมโดยประชาชนซึ่งหัวใจของการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ว่าจะเป็นตัวแบบใดมักจะสะท้อนอำนาจและความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน^{๒๖}

สรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายระดับโดยเริ่มตั้งแต่ระดับที่ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมจนถึงระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมมาก คือ ๑) การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน ๒) การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ ๓) การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท ๔) การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น ๕) การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร

๒.๔.๕ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนมี ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด เนื่องจากเกิดจากการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา และสร้างความเจริญให้กับชุมชนหรือหมู่บ้านของตนผ่านกิจกรรมกระบวนการตามโครงการ

๒. การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการสะท้อนถึงความจริงใจของรัฐที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจ และกำหนดชะตากรรมของท้องถิ่นของตนเอง

๓. เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นได้ถูกต้องตรงประเด็น

๔. เป็นการสร้างฉันทามติร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจเนื่องจากการสร้างข้อตกลงที่จะเกิดจากกายอมรับร่วมกันภายในกลุ่ม

^{๒๖} อรทัย ก๊กผล, คู่คิด คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : จริยสุนิทวงศ์การพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๑๙-๒๖.

๕. เป็นการพัฒนาศักยภาพบุคคล เพราะในกระบวนการมีส่วนร่วมย่อมจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเสมือนเวทีในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์เป็นอย่างมาก

๖. เป็นการสนับสนุนการพัฒนาความรักท้องถิ่น และความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นในพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น

๗. ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของผลงาน อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นในหมู่บ้าน และจะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการดูแลรักษา^{๔๗}

อีกทั้งยังได้อธิบายถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

๑. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้เห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด บ่อยครั้งกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

๒. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา โดยทั่วไปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบมักจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ เพราะการตัดสินใจนั้นเกิดจากข้อตกลงระหว่างกลุ่มหรือความเห็นชอบในกลุ่ม ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้น ๆ

๓. การสร้างฉันทามติ โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่ม ซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกัน คนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

๔. ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้ว เขาก็ย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติ ไม่เพียงแต่จะมีแต่ความสนับสนุนต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติด้วย

^{๔๗} จีรวรรณ อินทรียสังวร, “การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปี: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแพ้ว อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย”, การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๓.

๕. ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็จะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและซึ่งให้สาธารณชนมีส่วนร่วมโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ^{๔๘}

การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ว่าในหน่วยงานใดก็ตามเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เพราะการมีส่วนร่วมมีคุณประโยชน์หลากหลายประการ อย่างไรก็ตามประโยชน์ที่จะได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับความจริงใจและความจริงจังในการดำเนินการด้วยซึ่งประโยชน์โดยทั่วไป ได้แก่

๑. การเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นต่างๆ จะช่วยให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ครบถ้วนรอบคอบมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบและได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะการตัดสินใจที่กระทบกับประชาชนโดยตรง

๒. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นรับทราบข้อมูลคำอธิบายต่างๆ เห็นประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับ จะช่วยลดความระยะเวลาแต่เมื่อประชาชนยอมรับ การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติจะรวดเร็วขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้จะเห็นว่าโครงการของภาครัฐที่เร่งการตัดสินใจหรือปกปิด เมื่อประชาชนทราบภายหลังและต่อต้าน บางโครงการนำไปสู่การปฏิบัติไม่ได้ ล่าช้าเป็นปีๆ บางโครงการสามารถก่อสร้างได้เสร็จและประชาชนไม่ยอมให้เข้าไปดำเนินการ กลายเป็นอนุสาวรีย์ร้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย งบประมาณดังกล่าวสามารถนำไปสร้างคุณประโยชน์ได้มากมาย

๓. การสร้างฉันทามติ สำหรับสถานการณ์ปัจจุบันการสร้างฉันทามติอาจเป็นเรื่องยาก สังคมเรากลายเป็นพหุลักษณะและต้องยอมรับความหลากหลายแตกต่างทางความคิด กลไกที่ช่วยให้ความแตกต่างนั้นได้มีการแลกเปลี่ยน คือ กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางหลักการเราเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจช่วยป้องกันความขัดแย้งได้แต่ในสังคมไทยที่ผ่านมาภาครัฐมักดำเนินการตัดสินใจไปก่อน เมื่อประชาชนต่อต้านจึงจัดกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเข้าไปแล้ว หากเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น จำเป็นต้องใช้หลักการจัดการความขัดแย้งเข้ามาแทนตั้งนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงสามารถช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

^{๔๘} ญญาณี บุญทองคำ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”, รายงานการวิจัย, (คณะมนุษยศาสตร์และสังคม : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๕), หน้า ๔๘.

๔. ร่วมมือในการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อประสบความสำเร็จจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๕. ช่วยทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้ผู้บริหารและปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความใกล้ชิด สร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความรู้สึกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นของประชาชนไม่ใช่เป็นของนักการเมืองเท่านั้น นอกจากนั้นด้วยความใกล้ชิด ผู้บริหารท้องถิ่นจะไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชนและเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

๖. ช่วยพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจและเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

๗. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น การมีส่วนร่วมเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม^{๔๙}

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบมากขึ้น เพิ่มช่องทางให้มีมากขึ้น ทำให้ไม่เสียเวลาในการตัดสินใจมาก สร้างฉันทามติร่วมกัน ลดความขัดแย้งระหว่างกันภายในชุมชน ส่งผลให้เกิดความใกล้ชิด สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันและกัน มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของชุมชนเป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

๒.๔.๖ ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชน

การที่ประชาชนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมมีหลายสาเหตุ โดยจำแนกปัญหาได้ ๖ สาเหตุ ดังนี้

๑. ปัญหาจากฝ่ายที่ควรให้เข้าร่วม (ฝ่ายข้าราชการ ฝ่ายผลิต) ได้แก่ ฝ่ายที่เคยทำอะไรเพียงกลุ่มเดียว หรือคนเดียว แล้วควรให้ฝ่ายอื่น ๆ มีส่วนร่วมด้วย อาจเนื่องมาจาก ๑) ไม่เคยชิน เพราะทำให้ตนขาดความสะดวก ขาดความเป็นส่วนตัว การใช้ภาษาพูดเป็นภาษาอังกฤษฝ่ายเกษตร จึงฟังไม่รู้เรื่อง ๒) ทำให้ฝ่ายอื่น ๆ มาเห็นพฤติกรรมการทำงานของตนหรือฝ่ายตน ๓) ไม่เห็นความจำเป็น เจ้าหน้าที่ไม่เห็นความจำเป็นที่ให้ฝ่ายอื่นเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ๔) คิดว่าฝ่ายอื่นไม่มีความรู้เพียงพอ ๕) คิดว่าฝ่ายอื่นด้อยกว่าฝ่ายตน ๖) การยึดถือระบบอุปถัมภ์ ๗) มองเห็นว่าฝ่ายอื่น (ราษฎร) เหมือนเป็นวัตถุที่ไม่มีชีวิตจิตใจ จึงคิดว่าจะให้เขามาร่วมหรือไม่ให้ก็แล้วแต่ ๘) พิจารณาวามีตัวแทนของลูก้าเข้ามาแล้ว แต่ไม่คำนึงถึงผู้ที่เข้ามาร่วมมักเป็นบุคคลที่ไม่ใช่ตัวแทนทั้งหมดของลูก้า

^{๔๙} อรรถัย กักพล, คู่คิด คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น, หน้า ๒๖-๒๗.

๙) มักให้ชาวบ้านเข้าร่วมด้วย โดยชาวบ้านมีส่วนเสียประโยชน์มากกว่าได้ แล้วจ่ายเงินชดเชยที่บางโครงการจ่ายน้อยไป หรือจ่ายไปชาวบ้านเอาไปจ่ายฟุ่มเฟือยจนไม่นานชีวิตก็แย่กว่าเดิม

๒. ปัญหาจากฝ่ายที่ควรจะมีส่วนร่วม ๑) ไม่ทราบเรื่องการให้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย หรือไม่ทราบว่ามีการกิจกรรมนั้น ๒) กลัวว่าเข้าไปมีส่วนร่วมแล้วจะเสียเวลาหรือเกิดความขัดแย้งหรือเสียผลประโยชน์ ๓) ไม่ทราบว่าจะได้เข้าร่วมได้อย่างไร เนื่องจากไม่เคยได้พูดคุยกันอย่างเสมอภาค ๔) กลัวว่า มีความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคม ๕) เชื่อว่าการเข้าไปร่วมไม่จำเป็นสำหรับตน ๖) เข้าไปร่วมแล้วไม่ได้รับการยอมรับ ๗) มีอคติเป็นส่วนตัว อาจไม่มั่นใจในความสามารถของตนหรือมีบทเรียนที่ไม่ดีในอดีต ๘) รู้สึกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทำตามสัญญาหรือไม่ให้ความเป็นธรรม ๙) การมีส่วนร่วมเป็นไปไม่เท่าเทียมกัน ๑๐) อยากเข้าไปมีส่วนร่วม แต่มีแรงเสียดทานจากสังคมรอบข้าง ๑๑) เข้าไปร่วมด้วยแล้วแต่ยึดประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม

๓. ปัญหาจากทั้งสองฝ่าย ๑) ต่างฝ่ายต่างไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ฝ่ายอื่นมีส่วนร่วม ๒) การไม่ชอบรวมกลุ่มหรือไม่ชอบทำงานเป็นทีม ทั้งฝ่ายที่ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ไม่ชอบรวมกลุ่ม ๓) ชาวบ้านบางคนเห็นแค่ประโยชน์ส่วนตน ๔) ปัญหาจากการเอาเปรียบของแต่ละฝ่าย

๔. ปัญหาจากหลักการที่ยึดถือต่างกัน ๑) ความขัดแย้งไม่ร่วมมือมีรากฐานจากปรัชญาแนวคิดและทิศทางการพัฒนาที่ต่างกัน ๒) การมีส่วนร่วมจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ต้องมาจากพื้นฐานความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เท่าเทียมกัน ๓) การบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจจะไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ๔) มีการคอร์รัปชันเกิดขึ้น ทำให้ฝ่ายที่ได้รับประโยชน์พยายามปกป้องประโยชน์นั้น ๆ

๕. ปัญหาจากการสื่อสารการเข้าใจไม่ดีพอ ๑) การมีส่วนร่วมจะเริ่มขึ้นเมื่อประชาชนได้รับข่าวสาร ๒) การมีส่วนร่วมจะเพิ่มไปยังบุคคลกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้น ๓) ขาดข้อมูลพื้นฐานอย่างเพียงพอ ควรจำแนกประชาชนในท้องถิ่นเป็นกลุ่มผู้สนใจแต่ละเรื่องให้ชัดเจน ๔) การขาดข้อมูลอย่างเพียงพออาจทำให้การแสดงความคิดเห็นเป็นไปโดยใช้อารมณ์

๖. การใช้วิธีการยังเป็นไปไม่เหมาะสมพอ ๑) การเริ่มโครงการต้องเริ่มที่ตัวปัญหาแล้วให้ประชาชนเข้ามาร่วมกับปัญหานั้นโดยร่วมอภิปรายแล้วกำหนดวิธีแก้ไข ๒) การแสดงความคิดเห็นไม่ควรเป็นการพูดในที่ประชุมเพียงอย่างเดียว เพราะอาจมีผลกระทบต่อผู้ให้ ความเห็นหรือครอบครัวและอาชีพของบุคคลนั้น ๆ ๓) ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเป็นกรรมการในหน่วยงานของรัฐบาลให้มากขึ้น ๔) การมีส่วนร่วมต้องให้เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่แสดงความคิดเห็นได้โดยเท่าเทียมและอยู่บนพื้นฐานที่เคารพซึ่งกันและกัน ๕) ไม่ระบุให้ชัดเจนว่าจะให้ฝ่ายใดมีส่วนร่วมแค่ไหนเพียงใดและอย่างไร ให้เหมาะสมแต่ละโครงการ ๖) ให้โอกาสเข้าร่วมในสถานที่และเวลาที่ไม่เหมาะสมทำให้ประชาชนที่ไม่สะดวกแก่การเข้าร่วมได้จึงไม่เข้ามามีส่วนร่วม^{๕๐}

^{๕๐} นรินทรชัย พัฒนพงศา, การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๒๓-๒๗.

สรุปได้ว่า มีหลายสาเหตุที่ประชาชนไม่ได้ให้ความร่วมมือ เกิดขึ้นจากทั้งสองฝ่ายที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ทำให้ไม่มีความเป็นส่วนตัว หรือมีผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกัน เกิดความคิดว่าเสียเวลาเปล่าประโยชน์ในการเข้าร่วม หรืออาจเกิดจากปัญหาส่วนตัวที่มาขอการรวมกลุ่มหรือไม่ชอบทำงานเป็นทีม ทำให้ส่งผลไปถึงการแสดงจุดยืนของตนเองที่มีหลักการไม่ตรงกัน ประชาชนในชุมชนมีประสบการณ์ มีความรู้ที่ไม่เท่ากันในการใช้สื่อเป็นตัวกลางในการเข้ามามีส่วนร่วมจึงส่งผลไปยังวิธีการในการเข้าถึงประชาชน

๒.๕ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยได้เริ่มวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งสุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ จนกระทั่งปัจจุบัน รัฐบาลได้มอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง (Develution) ซึ่งเป็นกรรมวิธีของการกระจายอำนาจทางการปกครอง (Decentralization) ดังนั้น ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่ามีความสำคัญที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน มากที่สุดรูปแบบหนึ่ง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่น นั้นๆ มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้แทนของตนเองไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นตามขอบเขตที่กฎหมายได้กำหนด

๒.๕.๑ ความเป็นมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นองค์กรประชาธิปไตยที่สำคัญที่สุดในระดับรากหญ้า และมีภูมิลาเนากระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ถือเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน^{๕๑} เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนสามารถรู้และเข้าใจในปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนและหมู่บ้านอย่างแท้จริงสามารถแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบได้อย่างตรงประเด็น รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สำหรับในประเทศไทย ความเป็นมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๔๔๐ - พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำริให้ทดลอง จัดตั้ง “สุขาภิบาลกรุงเทพ” ขึ้นเป็นครั้งแรกที่กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่สำคัญคือการรักษาความสะอาดในชุมชนของตน การบูรณะและการจัดสร้างสาธารณูปโภคสาธารณูปการในชุมชน สุขาภิบาลกรุงเทพมีลักษณะเป็นการปกครองท้องถิ่นโดยข้าราชการประจำ (Local Government by Government Official) พ.ศ. ๒๔๔๘ - เกิดสุขาภิบาลท่าฉลอม จังหวัดสมุทรสาคร พ.ศ. ๒๔๕๑ มีการจัดตั้งสุขาภิบาลในหัวเมืองต่าง ๆ ทั่วประเทศ สุขาภิบาลเหล่านั้น ล้วนมีคณะกรรมการเป็นข้าราชการประจำทั้งสิ้น และได้เกิดพระราชบัญญัติสุขาภิบาลขึ้น พ.ศ. ๒๔๕๓ - ๒๔๖๘ - พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ได้ทรงจัดตั้งสภาประชาธิปไตยในระดับชาติที่

^{๕๑} พิเชษฐ วังศ์เกียรติขจร, แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในโลกโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน, ๒๕๕๒), หน้า คำนำ.

เรียกว่า “ดุสิตธานี” พ.ศ. ๒๔๗๖ - รัฐบาลของคณะราษฎรมีนโยบายชัดเจนที่จะกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นด้วย การสถาปนาหน่วยการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น โดยรัฐบาลได้ผ่านพระราชบัญญัติจัดระเบียบ เทศบาล ๓ แบบ คือ เทศบาลนคร เทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล เริ่มต้นที่การยกฐานะสุขาภิบาล ๓๕ แห่งที่มีอยู่ขึ้นเป็นเทศบาลและมีการยกระดับขึ้นเพิ่มเติมในภายหลัง พ.ศ. ๒๔๙๕ - จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ตัดสินใจนำเอารูปแบบการปกครองท้องถิ่น แบบสุขาภิบาลนำกลับมาใช้อีกครั้ง โดยหวังว่าการจัดตั้งสุขาภิบาลจะเป็นตัวเร่งในการพัฒนาท้องถิ่น จึงมีการออกพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. ๒๔๙๕ พ.ศ. ๒๔๙๘ - รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริการ ราชการส่วนจังหวัดจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ในพื้นที่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล โดยรัฐบาลยังคงแต่งตั้งข้าราชการประจำไปควบคุมการปกครองท้องถิ่นระดับจังหวัด พ.ศ. ๒๔๙๙ - รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริการ ราชการส่วนตำบล โดยกำหนดให้ตำบลมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เรียกว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล” หรือ อบต. มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีรายได้ มีรายจ่ายของตนเอง และสามารถ ดำเนินกิจการส่วนตำบลได้อย่างอิสระ แต่ก็ยังคงมีการแต่งตั้งคนของรัฐเข้าไปกำกับดูแล โดยแต่งตั้ง กำนันและผู้ใหญ่บ้านให้เข้าไปควบคุมดูแล อบต.

พ.ศ. ๒๕๐๙ - รัฐบาล จอมพลถนอม กิตติขจร ได้ปรับปรุงองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ โดยยกเลิกการปกครองท้องถิ่นระดับตำบลด้วยการยุบ อบต. และตั้งคณะกรรมการสภาตำบลขึ้นมาแทน

พ.ศ. ๑๕๑๕ มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๕ ว่าด้วยการรวมเทศบาลกรุงเทพกับเทศบาลธนบุรีและองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นเข้าด้วยกันกลายเป็น “กรุงเทพมหานคร” โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการแต่งตั้งในระยะเริ่มต้น

พ.ศ. ๒๕๒๑ มีการตราพระราชบัญญัติเมืองพัทยา โดยกฎหมายฉบับนี้ กำหนดให้เมืองพัทยานีมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่คล้ายคลึงกับระบบผู้จัดการเมืองในสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. ๒๕๒๘ มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจากประชาชนเป็นครั้งแรก

พ.ศ. ๒๕๔๐ มีการออกพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๒๕๔๐ ซึ่งมีกาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมถึงอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบ ทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดที่มีความสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒ มีการขับเคลื่อนงานปกครองท้องถิ่น ดังนี้

๑) มีการออก พ.ร.บ. ยกเลิก พ.ร.บ. สุขาภิบาล พ.ศ. ๒๕๗๕ โดยมีสาระให้ยกฐานะ
สุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลทั้งหมดจำนวน ๙๘๑ แห่ง

๒) มีการออก พ.ร.บ. เปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับ
ใช้ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒

๓) มีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. สถาปนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยเฉพาะโครงสร้างสมาชิกสภา อบต. ให้มาจากการเลือกตั้ง
ทั้งหมด และคณะกรรมการให้มาจากความเห็นของสภา อบต.

๔) มีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยการเพิ่ม
อำนาจหน้าที่ของ อบจ.

๕) มีการแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. เทศบาล พ.ศ. ๒๕๙๖ และมีการออก พ.ร.บ. เทศบาล
(ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้เมื่อ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๒ และ พ.ร.บ. เทศบาล (ฉบับที่ ๑๑)
พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้เทศบาลเมืองและเทศบาลนครมีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงจากประชาชน
หลังจากการครบวาระของสมาชิกสภาเทศบาล

๖) มีการออก พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา ๒๕๔๒ โดยให้สมาชิกสภาเมือง
พัทยามาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนและให้มีนายกเมืองพัทยามาจากเลือกตั้งโดยตรงของ
ประชาชนด้วย

พ.ศ. ๒๕๔๓ มีกฎหมายที่กำหนดทิศทางการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้แก่

๑) พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

๒) พ.ร.บ. ระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๓๐
พฤศจิกายน ๒๕๔๒

๓) พ.ร.บ. ว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ ๒๗
ตุลาคม ๒๕๕๓

๔) พ.ร.บ. ว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๒

พ.ศ. ๒๕๔๕ มีการร่างกฎหมายเพื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๑) มีพระราชบัญญัติเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕

๒) มีการแก้ไข พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖ มีผลบังคับใช้
ตั้งแต่วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

๓) มีการแก้ไขพระราชบัญญัติตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยสาระของการแก้ไขเพิ่มเติมของกฎหมายทั้ง ๓ ฉบับ เป็นการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่น (นายก อบจ., นายกเทศมนตรี, นายก อบต.) ต้องมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

พ.ศ. ๒๕๔๖ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงจากประชาชน และกำหนดให้อยู่ในวาระติดต่อกันไม่เกิน ๒ สมัย ซึ่งเป็นผลมาจากการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖, พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖ (ปัจจุบันมีการแก้ไขไม่จำกัดวาระการดำรงตำแหน่ง)

๒.๕.๒ ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น คือ หน่วยงานปกครองที่มีความเป็นอิสระในการปกครองตนเองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เป็นหน่วยงานหลักที่ให้บริการกิจกรรมสาธารณะในท้องถิ่น โดยมุ่งให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้จำนวนมาก ส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีอาณาเขตที่แน่นอน และมีประชากรตามหลักและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่มีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน^{๕๒}

การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยงานปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยงานปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งและจะอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง^{๕๓}

การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วนทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีต่างๆ ตามความเหมาะสม เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น^{๕๔}

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปแบบลักษณะการกระจายอำนาจที่รัฐมอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง

^{๕๒} William V. Holloway, *State and Local Government in the United States*, (New York : McGraw-Hill, 1951), pp.101-103.

^{๕๓} John J. Clark, 1957 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๕ : หน้า ๙

^{๕๔} โกวิทย์ พวงงาม, *การปกครองท้องถิ่นไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, ๒๕๕๖), หน้า ๒๙.

เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นให้งานดำเนินไปอย่างสะดวกและประหยัด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน เพราะว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น^{๕๕}

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแบบการปกครองที่เป็นผลจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ โดยจะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ จัดตั้ง และควบคุมโดยรัฐบาล แต่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามนโยบายของตนเอง^{๕๖}

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ เป็นการปกครองที่มีความเป็นอิสระ มีอาณาเขตที่แน่นอน และมีประชากรตามหลักและกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีสภาท้องถิ่นที่มีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน รัฐมอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง

๒.๕.๓ วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

๑. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ในการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการ ให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาหนี้เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

๒. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ย่อมมีความแตกต่างกัน การรองรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชน ในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

๓. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจ หน่วยการ

^{๕๕} วิญญู อังคนารักษ์, แนวความคิดในการกระจายอำนาจปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจเทรดดิ้ง, ๒๕๑๙), หน้า ๔.

^{๕๖} ประทาน คงฤทธิศึกษากร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว , ๒๕๕๒), หน้า ๘ .

ปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อ นำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจาก รัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่าง รอบคอบ

๔. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากองการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือก เข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี^{๕๗}

การปกครองท้องถิ่นโดยทั่วไปประเทศที่จัดให้มีปกครองท้องถิ่นมักมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายคล้ายคลึงกัน ดังนี้

๑. เพื่อสร้างความพอใจแก่ท้องถิ่นและลดการขัดแย้ง
๒. เพื่อให้การจัดทำบริการแก่ประชาชนเป็นไปโดยรวดเร็ว
๓. เพื่อให้การจัดทำบริการต่าง ๆ มีสิทธิภาพและถูกต้องตามความต้องการหรือเป้าหมายของประชาชน
๔. เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง
๕. เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากองการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน^{๕๘}

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นโดยทั่วไป เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางให้การจัดทำบริการต่าง ๆ ให้มีสิทธิภาพและถูกต้องตามความต้องการหรือเป้าหมายของประชาชน โดยให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากองการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน ได้รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนตามหลักประชาธิปไตย

๒.๕.๔ ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่สนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐ ที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครองและเพื่อให้

^{๕๗} ชูวงศ์ ฉายะบุตร, แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.sritia.go.th/content.php?cid=20130808144602taOvTkP> [๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖].

^{๕๘} สุรัชย์ เจนประโคน, วัตถุประสงค์ ความสำคัญ และหลักการปกครองท้องถิ่นในนานาประเทศ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://surachaichenprakhon.blogspot.com/2011/04/blog-post_1619.html [๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖].

สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจึงสามารถสรุปได้ ดังนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกรู้ว่าตนมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด^{๕๙}

การปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่ง คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็น การปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเองคือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียง ประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชนมีอ านาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึก ในความสำคัญของตนต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่นของตน^{๖๐}

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระ ของรัฐบาล เนื่องจากความจำเป็นบางประการ ดังนี้^{๖๑}

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย ในประเทศไทย ผู้นำทางการเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น นายสุรินทร์ เทพกาญจนา เป็นต้น ล้วนแต่เป็น

^{๕๙} ชูศักดิ์ เที ยงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๖-๗.

^{๖๐} อนันต์ อนันตกุล, กรมการปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๑), หน้า ๖-๗.

^{๖๑} ชวงค์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิณเนศ พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๓๙), หน้า ๒๘-๒๙.

ผู้มีผลงานจากการเป็นนายกเทศมนตรี หรือผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน จนสามารถประสบความสำเร็จ เป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในระดับชาติ^{๖๒}

นอกจากนี้ การปกครองตนเองในรูปของการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง หรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุด คือ รากหญ้าซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่ง ของการพัฒนาระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของ ระบอบประชาธิปไตยมีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งยวดอันหนึ่ง ก็คือการขาดรากฐานในท้องถิ่น^{๖๓}

การปกครองส่วนท้องถิ่น ยึดหลักการกระจายอำนาจ แบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบท ที่ผ่านมามีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้น จะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกัน โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระ ในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง มิเช่นนั้นแล้ว การพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะ “หยิบยื่นยัดใส่” หรือกึ่งหยิบยื่นยัดใส่” เกิดความคาดหวัง ทุกปีจะมี “ลาภลอย” แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกลับสร้างลักษณะการพัฒนาแบบพึ่งพา ไม่ยอมช่วยตนเอง อันเป็นผลทางลบต่อการพัฒนาพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย^{๖๔}

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกัน เป็นรากฐานที่สำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ดังนั้นการบริหาร การปกครองท้องถิ่นเท่ากับยอมรับความต้องการของประชาชน ผู้บริหารท้องถิ่นถือว่าเป็นส่วนสำคัญ ต่อการบริหารจัดการเป็นอย่างยิ่ง เพราะต้องทำการจัดการแก้ไขปัญหาของชุมชนในท้องถิ่น มีหลายสิ่งหลายอย่าง และสลับซับซ้อน การบริหารงานในปัจจุบันเป็นการบริหารงานภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ทั้งด้านกำลังคน กำลังเงิน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการจัดการ องค์การการปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

^{๖๒} วิญญู อังคนารักษ์และคนอื่น ๆ, กรุงเทพมหานคร, (กรุงเทพมหานคร : แพรวพิทยา, ๒๕๑๘), หน้า ๙๘.

^{๖๓} ลิขิต ธีรเวคิน, การกระจายอำนาจ (decentralization) และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๕), หน้า ๓.

^{๖๔} ลิขิต ธีรเวคิน, การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น : อภิธานศัพท์ของอารยธรรมโลก, (กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, ๒๕๒๘), หน้า ๑๕.

๒.๕.๕ รูปแบบการปกครองท้องถิ่น

ในส่วนจากรูปแบบการปกครองท้องถิ่นนั้นส่วนใหญ่มีต้นกำเนิดมาจากประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่นทั่ว ๆ ไปในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้ ๕ รูปแบบ คือ

๑. รูปแบบที่ประชุมเมืองและรูปแบบที่ประชุมเมืองแบบตัวแทน เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยตรง หรือประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participation Democracy) ในรูปแบบนี้จะเกิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและลงมติในที่ประชุมสภาท้องถิ่นได้ ซึ่งประเทศที่ใช้การปกครองรูปแบบนี้ ในปัจจุบัน ได้แก่ สหรัฐอเมริกา^{๖๕}

๒. รูปแบบนายกเทศมนตรีมาจากสภา^{๖๖} เป็นรูปแบบการปกครองที่ยึดหลักคล้ายกับการปกครองแบบรัฐสภาในรูปแบบนี้ ฝ่ายบริหารจะมาจากสภาโดยประชาชนจะเลือกตั้งผู้แทนไปทำหน้าที่ในสภาท้องถิ่น และให้อำนาจสภาท้องถิ่นในการคัดเลือกบุคคลไปทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ สภาท้องถิ่นจะเป็นผู้เลือกสมาชิกสภาไปทำหน้าที่เป็นนายกเทศมนตรี และมีคณะเทศมนตรีคัดเลือกมาจากสมาชิกสภาหรือโดยตัวนายกเทศมนตรี แต่ตัวนายกเทศมนตรีก็จำเป็นที่จะต้องพึ่งพิงการสนับสนุนจากสมาชิกสภาเนื่องจากมีอำนาจในการคัดเลือกหรือถอดถอน รูปแบบนี้ทำให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจระหว่างกัน ซึ่งการใช้อำนาจของนายกเทศมนตรีก็ยังคงได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น^{๖๗} ประเทศที่ใช้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบนี้ได้แก่ อังกฤษ และ สหรัฐอเมริกา

๓. รูปแบบนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง รูปแบบนี้มีโครงสร้างแบบเดียวกับรูปแบบแบ่งแยกอำนาจ มีจุดมุ่งหมายหลักคือ การเพิ่มอำนาจให้แก่นายกเทศมนตรีที่มาจากเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ที่จะมีอำนาจเต็มในการกำหนดนโยบายและการบริหาร โดยสภาจะทำหน้าที่เกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายท้องถิ่นหรือเทศบัญญัติ นอกจากนี้ สภายังมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายร่วมกับนายกเทศมนตรี แต่ในทางปฏิบัตินายกเทศมนตรีมีอำนาจตามกฎหมายสูงมากโดยมีอำนาจในการเสนอนโยบาย ผลักดันนโยบาย และกำกับให้พนักงานท้องถิ่นนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งมีอำนาจในการจัดงบประมาณ ตลอดจนการแต่งตั้งและถอดถอนหัวหน้ากองงาน

^{๖๕} สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมืองไทย, หน้า ๗๔๖-๗๕๖.

^{๖๖} Jay S. Goodman, *The Dynamics of Urban Government and Politics*, Second Edition, (New York: Macmillan Publishing Co., Inc., 1980), p. 139

^{๖๗} สถาบันพระปกเกล้า, การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมดาเพลส, ๒๕๔๕), หน้า ๕๒๖.

ต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีอำนาจในการเสนอกฎหมายและยับยั้งกฎหมายที่ออกมาโดยสภาได้อีกด้วย^{๖๘} ดังนั้นนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง จึงเป็นทั้งผู้นำทางการเมืองและการบริหารเพื่อตอบสนองต่อประชาชนในท้องถิ่นที่ตนได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งมา โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งสมาชิกสภาในการบริหารงานมากนัก ประเทศที่ใช้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบนี้ ได้แก่ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

๔. รูปแบบคณะกรรมการ เป็นรูปแบบที่รวมทั้งอำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติให้แก่กลุ่มคนเล็ก ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า รูปแบบการบริหารงานของคณะกรรมการตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า การออกกฎหมาย (ฝ่ายนิติบัญญัติ) และการบริหารงาน (ฝ่ายบริหาร) ไม่จำเป็นต้องแยกออกจากกัน รูปแบบนี้ จึงให้ประชาชนเลือกคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง โดยส่วนใหญ่คณะกรรมการจะมีประมาณ ๕ คน โดยกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานแต่ไม่มีอำนาจเหนือกรรมการคนอื่น ๆ คณะกรรมการทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่องาน แต่ในทางปฏิบัติการแต่ละคนจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานแต่ละอย่าง เป็นต้นว่า คนหนึ่งดูแลการคลัง คนหนึ่งดูแลความปลอดภัย หรือคนหนึ่งดูแลงานบริหารทั่วไป ซึ่งรูปแบบคณะกรรมการนี้ ถ้าทุกคนมีความเห็นที่สอดคล้องกันการบริหารงานก็มักจะไม่เกิดปัญหา แต่ถ้าเมื่อไหร่ที่ คณะกรรมการมีความเห็นแตกแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย การประสานงานระหว่างกันและกันก็จะไม่ราบรื่นเท่าที่ควรจะเป็น^{๖๙} ประเทศที่ใช้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบนี้ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา

๕. รูปแบบสภา - ผู้จัดการ รูปแบบนี้ได้รับอิทธิพลจาก ความคิดด้านประสิทธิภาพการบริหารงานแบบธุรกิจเอกชน ซึ่งจะทำการแยกการจัดทำนโยบายและ การบริหารจัดการออกจากกัน โดยการจัดทำนโยบายจะเป็นหน้าที่ของสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ส่วน การบริหารจัดการได้มอบหมายให้ผู้บริหารมืออาชีพที่แต่งตั้งขึ้นโดยสภา เรียกว่า “ผู้จัดการ” มากำกับดูแล และควบคุม ซึ่งรูปแบบนี้ จะเน้นทั้งรูปแบบการรวมศูนย์อำนาจการบริหารและความเป็นมืออาชีพ โดยผู้จัดการมีอำนาจจ้างหรือไล่ออกพนักงานได้ด้วยระบบคุณธรรม ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้การ กำกับดูแลของสภาและ สภามีอำนาจในการบอกเลิกจ้างผู้จัดการได้ รูปแบบดังกล่าวนี้ ยังเป็นทางเลือก ในการบริหารงานที่เกิดประโยชน์สูงสุดโดยใช้ต้นทุนที่ต่ำที่สุดซึ่งเป็นไปตามหลักการสำคัญของการ บริหารธุรกิจ^{๗๐} ประเทศที่ใช้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นแบบนี้ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับ ประเทศไทยเคยใช้รูปแบบนี้ ที่เมืองพัทยาแต่ไม่ประสบผลสำเร็จจึงมีการประกาศยกเลิกแล้วหัน กลับมาใช้รูปแบบนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงแทน

^{๖๘} นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕๖.

^{๖๙} สถาบันพระปกเกล้า, การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย, หน้า ๓๒๖.

^{๗๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๒๘.

สรุปได้ว่า รูปแบบในการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประเทศไทยยึดมาเป็นต้นแบบนั้น จำลองมาจากสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ มีอยู่ ๕ รูปแบบ ได้แก่ ๑) รูปแบบที่ประชุมเมือง ซึ่งเน้นให้ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือและตัดสินใจร่วมกัน ๒) รูปแบบนายกเทศมนตรีมาจากสภา ๓) รูปแบบนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง หรือ รูปแบบนายกเทศมนตรีเข้มแข็งและมีอำนาจเต็มที่ในการบริหารจัดการ ให้คุณให้โทษข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ (ปัจจุบันที่ประเทศไทยใช้อยู่) ๔) รูปแบบคณะกรรมการ รูปแบบนี้ ประชาชนมอบอำนาจให้กับคณะบุคคลกลุ่มหนึ่งเข้าทำหน้าที่ในด้านการบริหารและนิติบัญญัติ โดยเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ๕) รูปแบบสภา-ผู้จัดการ เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโดยมีการแยกฝ่ายนโยบายที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนกับฝ่ายบริหารที่มีการจ้างมืออาชีพเข้ามาบริหาร

๒.๖ บริบทพื้นที่งานวิจัย

๒.๖.๑ ข้อมูลพื้นฐาน^{๗๑}

ตำบลห้วยม้า พื้นส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่ ประมาณ ๔๕.๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ ๒๘,๒๙๔ ไร่ โดยอยู่ห่างจากอำเภอเมืองแพร่ ไปทางทิศเหนือ ประมาณ ๑๗ กิโลเมตรตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๓๔ ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๕๙๐ กิโลเมตร มีหมุด จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน สำหรับทางทิศตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะเป็นภูเขาสูง พื้นที่ใช้ในการเกษตร เช่น ทำนาปลูกพืชไร่ ประชากรส่วนใหญ่จะตั้งหลักแหล่งที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ราบลุ่มมีแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ ลำน้ำห้วยม้าและลำน้ำแม่หล่าย

๒.๖.๒ ที่ตั้ง

ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยอยู่ห่างจากอำเภอเมืองแพร่ไปทางทิศเหนือประมาณ ๑๗ กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑๓๔ ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๕๙๐ กิโลเมตร หมู่บ้านทั้งหมด จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองแพร่ ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลแม่หล่าย อำเภอเมืองแพร่

๒.๖.๓ ข้อมูลด้านการปกครอง

การปกครองออกเป็น ๑๔ หมู่บ้าน มีกำนันเป็นหัวหน้าปกครองสืบต่อมา ประกอบด้วย

^{๗๑} สาย พัน ธุ์ แพร่ , จั ง หั ว ด้ แพร่ , [อ ่อ น ไ ล น์] , แห ล ง ที่ ้ มา : http://www.wungfon.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1448:2013-01-03-04-47-23&catid=183:2001-07-05-02-34-59&Itemid=213 [๑๗ มกราคม ๒๕๖๖].

๑. นายเชย ม้าชัย
๒. นายทรง ชัยสุรัตน์
๓. นายเงิน ชัยณรงค์พันธุ์
๔. นายอนุช มะยาระ
๕. นายผิน สิงห์เทพ
๖. นายประทวน อินยะ
๗. นายมนู มะหิงษา ปัจจุบัน

ตำบลห้วยม้า มีผู้นำการปกครองท้องที่ โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวนหมู่บ้านในเขตตำบลห้วยม้า มี ๑๔ หมู่บ้าน^{๗๒} ตามตารางที่ ๒.๑๐ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๑ แสดงจำนวนผู้ปกครองท้องที่ ในเขตตำบลห้วยม้า มี ๑๔ หมู่บ้าน

ที่	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	หัวหน้าฝ่ายปกครองท้องที่	ตำแหน่ง
๑	วังเย็น	๑	นายบรรเลง ม้าห้วย	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๒	ห้วยสูง	๒	นายไกรวิทย์ มานะเจริญจิรชนม์	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๓	ห้วยม้า	๓	นายมนัส จันดี	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๔	ปง	๔	นางปวีณา โชติสกุลทรัพย์	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๕	ศรีสิทธิ์	๕	นายยิ่งยง กันทะหมื่น	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๖	ทุ่งล้อม	๖	นางเรียมวัน มะหิงษา	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๗	ห้วยหอย	๗	นายนรินทร์ ปาไผ่	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๘	ปง	๘	นายยุรนนท์ ฝ่ายถิ่น	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๙	ทุ่งล้อม	๙	นายมนู มะหิงษา	เป็นกำนัน
๑๐	ปง	๑๐	นายสุทศ กองอยู่	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๑๑	ห้วยม้า	๑๑	นางภัทราวรรณ ชัยสุรัตน์	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๑๒	ปง	๑๒	นายธนัส สุขมี	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๑๓	ห้วยม้า	๑๓	นายผิน กันทะหมื่น	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
๑๔	ห้วยม้าพัฒนา	๑๔	นายเฉลิมชัย จิรปาน	เป็นผู้ใหญ่บ้าน

^{๗๒} องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า, แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕), (แพร่ : กองวิชาการและแผนงาน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า, ๒๕๖๑), หน้า ๑-๓.

๒.๖.๔ ข้อมูลประชากร

ตำบลห้วยม้า มีประชากรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง รวมทั้งสิ้น ๖,๓๔๗ คน เป็นชาย ๓,๐๘๙ คน เป็นหญิง ๓,๒๕๘ คน จำนวนครัวเรือน ๒,๓๒๐ ครัวเรือน (หลัง)^{๗๓} ตามตารางที่ ๒.๑๑ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๒ แสดงจำนวนประชากร ในเขตตำบลห้วยม้า มี ๑๔ หมู่บ้าน

ที่	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนประชากร			จำนวน หลังคาเรือน
			ชาย	หญิง	รวม	
๑	วังเย็น	๑	๒๕๘	๒๗๙	๕๓๗	๑๗๒
๒	ห้วยสูง	๒	๒๑๖	๒๒๙	๔๔๕	๑๖๖
๓	ห้วยม้า	๓	๒๘๒	๒๘๘	๕๗๐	๒๓๔
๔	ปง	๔	๒๕๕	๒๕๐	๕๐๕	๑๗๘
๕	ศรีสิทธิ์	๕	๓๖๐	๓๕๔	๗๑๔	๒๓๔
๖	ทุ่งล้อม	๖	๑๗๗	๒๒๒	๓๙๙	๑๙๑
๗	ห้วยหอย	๗	๑๘๕	๑๖๙	๓๕๔	๑๒๗
๘	ปง	๘	๓๖๙	๓๖๔	๗๓๓	๒๓๕
๙	ทุ่งล้อม	๙	๑๕๙	๒๑๑	๓๗๐	๑๖๐
๑๐	ปง	๑๐	๑๔๓	๑๕๕	๒๙๘	๑๐๒
๑๑	ห้วยม้า	๑๑	๑๗๓	๑๖๒	๓๓๕	๑๕๗
๑๒	ปง	๑๒	๑๒๖	๑๓๐	๒๕๖	๘๔
๑๓	ห้วยม้า	๑๓	๒๐๐	๒๓๔	๔๓๔	๑๔๒
๑๔	ห้วยม้าพัฒนา	๑๔	๑๘๖	๒๑๑	๓๙๗	๑๓๘
	รวม		๓,๐๘๙	๓,๒๕๘	๖,๓๔๗	๒,๓๒๐

๒.๖.๕ การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๑) ส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) ส่งเสริมอุดมการณ์และวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้กับราษฎรในหมู่บ้าน

^{๗๓} ส่วนบริหารและพัฒนาเทคโนโลยีการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, จำนวนประชากร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://stat.bora.dopa.go.th/new_stat/webPage/statByYear.php [๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖].

๓) ส่งเสริมดูแลให้ราษฎรปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบ ข้อบังคับของหมู่บ้าน

๔) การสร้างความเป็นธรรมและประนีประนอมข้อพิพาท

สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้ประชาชนเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันในการพัฒนาการเลือกตั้ง

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิยม เวชกามา^{๗๔} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา” พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย ๒.๖๑ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอ้อม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๘ รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๖๒ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๙ และน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบถกแถลง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๗ และรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครพิจารณาตามลำดับความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ลำดับความต้องการในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะมีความต้องการความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในชุมชนค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๔ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะมีความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากคนในหมู่บ้านค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๔ น้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองให้ดีที่สุดค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๙๙

^{๗๔} นิยม เวชกามา, “รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา”, *ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสนตรุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธจิตวิทยา*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), บทคัดย่อ.

พงษ์เมธี ไชยศรีหา^{๗๕} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมือง ประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” พบว่า แนวทางการพัฒนา วัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตย ได้แก่ ความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างสถาบันครอบครัว สถาบัน ทางการศึกษา และสถาบันทางการเมืองที่จะร่วมกันอบรมกล่อมเกลากองการเมืองให้กับคนรุ่นใหม่ใน ชุมชนให้รับรู้และเข้าใจถึงหลักการประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัวเอาใจใส่ ดูแลอบรมบุตรหลานของตนให้มีอุปนิสัยเอื้อต่อการเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย จากนั้น สถาบันทางการศึกษาทำหน้าที่ในการถ่ายทอดหลักการทฤษฎีที่ถูกต้องทั้งในระบบห้องเรียนและ กิจกรรมภายในโรงเรียน และสุดท้ายสถาบันทางการเมืองทำหน้าที่ทั้งในการให้ความรู้และเปิด ช่องทางให้ประชาชนได้ทราบถึงกิจกรรมต่างๆที่ทางสถาบันทางการเมืองในแต่ละประเภท ดำเนินการ ทั้งนี้หากทั้งสามสถาบันดำเนินการได้ครบถ้วนการพัฒนาประชาธิปไตยภายในชุมชนก็จะ เป็นไปโดยง่าย

สุริพร คลังพระศรี^{๗๖} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ลักษณะการสื่อสารการเมืองและความคาดหวัง ทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม” พบว่า ประชาชนที่ อาศัยอยู่ในจังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการสื่อสารการเมือง โดยรวมอยู่ใน ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับในแต่ละด้าน ดังนี้ ดานสื่อบุคคล ใดแกบุคคลในครอบครัว บุคคลใน สถานศึกษา บุคคลในที่ทำงาน และดานสื่อมวลชน ใดแก สื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ สื่อเฉพาะ กิจ ตามลำดับ ทั้งนี้ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ด้านความคาดหวังต่อตัวนักการเมือง ด้านความคาดหวังต่อกระบวนการทางการเมือง ด้านความ คาดหวังต่อผลที่เกิดจากการเมือง และด้านความคาดหวังในการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า อยู่ใน ระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน

สนุก สิงห์มาตร และคณะ^{๗๗} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองตามวิถี ประชาธิปไตยของพลเมืองในจังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า ๑) ระดับพฤติกรรมทางการเมืองตามวิถี ประชาธิปไตยของพลเมืองในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ๒) ผลการศึกษาวิเคราะห์

^{๗๕} พงษ์เมธี ไชยศรีหา, “แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น”, วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม- ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๒๔๓-๒๖๒..

^{๗๖} สุริพร คลังพระศรี, “ลักษณะการสื่อสารการเมืองและความคาดหวังทางการเมืองตามระบอบ ประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม”, วารสารวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราช ภัฏมหาสารคาม, ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๖ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๖๓-๗๒.

^{๗๗} สนุก สิงห์มาตร และคณะ, “พฤติกรรมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของพลเมืองในจังหวัด ร้อยเอ็ด”, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๑๔๗-๑๕๗.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยของพลเมืองในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง ๗ ตัว ได้แก่ อุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย การกล่อมเกล่าทางการเมือง การส่งเสริมจากภาครัฐ การส่งเสริมจากภาคประชาสังคม ความศรัทธาต่อนักการเมือง ความศรัทธาต่อพรรคการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรตาม (พฤติกรรมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของพลเมืองในจังหวัดร้อยเอ็ด) และ ๓) ผลการตรวจสอบรูปแบบโครงสร้างเชิงสาเหตุพฤติกรรมทางการเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยของพลเมืองในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าค่าที่ได้จากการวิเคราะห์นั้นอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการ แสดงถึงความกลมกลืนของสมการโครงสร้างความสัมพันธ์พฤติกรรมทางการเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยของพลเมืองในจังหวัดร้อยเอ็ด กับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกัน

ปุน วิเศษศรี และคณะ^{๗๘} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง” พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรคคือประชาชน ไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยทั่วถึงและทุกฝ่าย ประชาชนไม่ทราบถึงอำนาจอธิปไตยของตนและไม่เข้าใจว่าประชาธิปไตยหมายถึงอะไร ดังนั้นจึงควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนทุกกลุ่มเพื่อใช้มีความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

เอกพงษ์ สารน้อย^{๗๙} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเลือกตั้งท้องถิ่นกับปัญหาการจำกัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้งในการบริจาคเงินแก่วัด ศาสนสถาน” พบว่า การเลือกตั้งท้องถิ่น (Local Election) ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยการให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่น คือ ผู้สมัครได้รับเลือกเข้ามาบริหารงานในท้องถิ่น กระบวนการวิธีการ รวมถึงหลักการปฏิบัติของผู้สมัครระหว่างการเลือกตั้งต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กฎหมายวางระบบแนวทางปฏิบัติเพื่อไม่เกิดการทุจริตในการเลือกตั้ง โดยมีการกำหนดมาตรการไว้ในมาตรา ๖๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งบริจาคเงินให้วัด ศาสน

^{๗๘} ปุน วิเศษศรี และคณะ, “การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ในอำเภอนิคมน้ำจืด จังหวัดระยอง”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๒๗-๓๘.

^{๗๙} เอกพงษ์ สารน้อย, “การเลือกตั้งท้องถิ่นกับปัญหาการจำกัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้งในการบริจาคเงินแก่วัด ศาสนสถาน”, วารสารกฎหมายสงขลานครินทร์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๓๖-๕๒.

สถาน แต่การกำหนดมาตรการทางกฎหมายตามมาตรา ๖๕ (๒) อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิแก่ผู้สมัคร เนื่องจาก มาตรการทางกฎหมายก่อให้เกิดการจำกัดสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งและการทำบุญเป็นพื้นฐานของศาสนาพุทธและมาตรการดังกล่าวกำหนดห้ามมิให้บริจาคเงินให้แก่วัด หรือศาสนสถาน เป็นการกำหนดไว้กว้างเกินไป เพื่อให้ผู้สมัครมีโอกาสได้ทำบุญ บริจาคทานโดยไม่เป็นการจำกัดสิทธิการทำบุญ กฎหมายจึงควรกำหนดแนวทางในการควบคุมการหาเสียงภายในวัด กำหนดวิธีการทำบุญ การบริจาค การช่วยเหลือวัดหรือศาสนสถาน

วิจิตร เกิดน้อย และคณะ^{๘๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางส่วนไม่สนใจการเลือกตั้ง ดังนั้น หน่วยงาน จึงควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาข้อมูลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งต้องระดมให้เห็นประโยชน์ที่เกิดจากการเลือกตั้ง

ธานี ถังทอง^{๘๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจและเจตคติต่อการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ” พบว่า ความเข้าใจต่อการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มีค่าคะแนนเท่ากับ ร้อยละ ๔๓.๐๒ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เจตคติต่อการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ คือ ๒.๓๐ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีเจตคติทางลบต่อการเลือกตั้ง การเปิดรับข้อมูลรับข่าวสารการเลือกตั้ง มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ ๑.๗๘ หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข้อมูลรับข่าวสารการเลือกตั้งเป็นบางครั้ง และแนวทางในการส่งเสริมความเข้าใจ ต้องพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบการเมือง นักการเมืองต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน พรรคการเมืองต้องมีเสถียรภาพและความเข้มแข็ง แกไขรัฐธรรมนูญ ให้เกิดความเป็นธรรมในการเลือกตั้งมีการส่งเสริมการเรียนรู้ในองค์ความรู้ด้านการเมืองและการเลือกตั้งอย่างลึกซึ้ง สม่่าเสมอ และเผยแพร่องค์ความรู้อย่างทั่วถึง

^{๘๐} วิจิตร เกิดน้อย และคณะ, “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๑๒๙-๑๓๙.

^{๘๑} ธานี ถังทอง, “ความเข้าใจและเจตคติต่อการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ของประชาชน จังหวัดชัยภูมิ”, วารสารสังคมศาสตร์ รัติริรัฐศาสตร์, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๔๗-๗๒.

ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ^{๘๒} ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระบบความคิด ความเชื่อ และแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตช่วงก่อนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ปราชญ์ชาวบ้านและเกษตรกรอาสา มีความคิดและเชื่อว่าความร่ำรวย นำความสุขมาให้ จึงแสวงหาความรวยด้วยการย้ายถิ่น และลงทุนในการทำเกษตรเชิงเดี่ยว แต่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่คิดและเชื่อ มีหนี้ซ้ำยังมีหนี้สินเพิ่มพูน จึงมีการทบทวนอดีตและคิดหาทางออกให้กับตนเองและครอบครัว

๒. กระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของปราชญ์ชาวบ้านและเกษตรกรอาสา มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มจากคิดอยากรวยเหมือนคนอื่นและมองว่าเงินคือพระเจ้า เมื่อไม่เป็นไปอย่างที่คิดและประสบความสำเร็จยากลำบากในชีวิต จึงมีการทบทวนอดีตและแสวงหาทางออก โดยแสวงหาความรู้สู่การทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง และขั้นสุดท้ายตัดสินใจปรับเปลี่ยนสู่การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมั่นคง

๓. ปัจจัยเอื้อและที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์ชีวิตที่มีความยากลำบากและดิ้นรนต่อสู้ทั้งในชุมชนและต่างถิ่น รวมถึงได้เห็นโลกกว้าง ปัจจัยด้านการเรียนรู้อันเนื่องมาจากการเข้าอบรม ศึกษาดูงานและทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ปัจจัยด้านการผลิตที่เคยล้มเหลวจากเกษตรเชิงเดี่ยวและคุ้นเคยกับการทำเกษตรมาตั้งแต่เด็ก ปัจจัยด้านสุขภาพที่ต้องประสบปัญหาการเจ็บไข้ได้ป่วยที่เกิดจากการใช้สารเคมี และด้านปัจจัยสนับสนุนจากภายนอกอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นปัจจัยเอื้อ ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การมีหนี้สินที่เกิดจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยวและค่านิยมฟุ่มเฟือย และการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ภายหลังการหันกลับมาสู่การพัฒนาการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยด้านครอบครัว การที่ครอบครัวถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน การที่คนในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงมือทำ และการที่ครอบครัวมีแรงงานไม่เพียงพอกับงานในแปลงพื้นที่เกษตร เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและอุปสรรค

๔. ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผลตามมาจากกระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ซึ่งมีลักษณะเชื่อมโยงกัน ได้แก่ มีการปรับระบบคิด ความเชื่อสู่การพัฒนาการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเต็มที่ มีการ

^{๘๒} ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ, “กระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดมหาสารคาม”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๖๑).

ปรับวิธีการผลิตโดยปรับเปลี่ยนการผลิตแบบเชิงเดี่ยวเป็นแบบผสมผสาน และมีการปรับวิถีชีวิตแบบพอเพียง ส่วนแนวทางการขับเคลื่อนผลการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น พบว่า ศูนย์เรียนรู้ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ –ปัจจุบัน และการเปิดให้บุคคลภายในและภายนอกชุมชนทั่วไปที่สนใจเข้าศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

สายไหม ภารประดับ^{๘๓} ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการทัศน์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคพลิกผัน” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทัศน์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคพลิกผัน ประกอบด้วย ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านนโยบายและการวางแผน ประกอบไปด้วย การกำหนดนโยบายและ วางแผนสนับสนุนงบประมาณ การสร้างเป้าหมายร่วมกัน และความเข้าใจการดำเนินงานทางวิชาการทั้ง สถานการณ์ปกติและฉุกเฉิน สร้างศูนย์กลางประสานงานและเพิ่มช่องทางในการสื่อสารให้คำปรึกษาด้าน การศึกษา พัฒนารูปแบบ ระบบงานฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศ หรือนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ ทันสมัย และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการจากภายในสถานศึกษาสู่ชุมชน ๒) ด้านการจัดการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะ พัฒนาพหุปัญญา สร้างประสบการณ์ การบ่มเพาะนิสัยและคุณธรรม ปรับเปลี่ยนบทบาทวิธีการจัดการเรียนรู้ การบริหารชั้นเรียนที่หลากหลายและสามารถจัดได้ตามสถานการณ์ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนและมีอิสระในการแสวงหาการเรียนรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง ๓) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วย การพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดการ เรียนรู้ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การถ่ายทอดองค์ความรู้แบบใหม่ กระบวนการวิจัย การออกแบบสื่อหรือ นวัตกรรม สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และเครือข่ายอาสาสมัครร่วมพัฒนาทักษะของผู้เรียน พัฒนาทักษะใหม่ ที่แตกต่างจากเดิมเพื่อสร้างผลลัพธ์ในบริบทงานที่เปลี่ยนไป เป็นผู้รอบรู้มองการณ์ไกล และขับเคลื่อนงาน วิชาการแบบใหม่ต่อการจัดการศึกษาในยุคพลิกผัน ๔) ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย สถานศึกษามีการวัดและการประเมินผลที่สะท้อนความสำเร็จของผู้เรียนทั้งทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และ ทักษะอาชีพ มีการออกแบบการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้มาตรฐาน หลากหลาย และยืดหยุ่นตามสถานการณ์ สถานศึกษามีการดำเนินงานเชิงรุก รวมถึงมีช่องทางรับฟังข้อเสนอแนะหรือผล สะท้อนกลับต่อการจัดการศึกษา

^{๘๓} สายไหม ภารประดับ, “กระบวนการทัศน์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคพลิกผัน”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๖๕).

เกษญา ผาทอง และวรวลัญช์ โรจนพล^{๘๔} ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการทัศนการแสวงหาความรู้สู่การวิจัย” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทัศนการแสวงหาความรู้สู่การวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจำเป็นต้องมีการคิด เชิงเหตุผล อันเป็นฐานรากของการคิดเชิงปรัชญา การวิเคราะห์ให้นำมาสู่การสังเคราะห์ ตกผลึกเป็นข้อสรุป ด้วยวิธีนิรนัยหรืออุปนัยหรือผสมผสานกัน จากนั้นนำไปสู่การเลือก วิธีวิทยาหรือระเบียบวิธีการวิจัย อันเป็นการแสวงหาความรู้ความจริง ซึ่งมีทั้งกระบวนการทัศนปฏิฐานนิยมอันเป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ให้ความสำคัญแก่วิธีการที่นักวิจัย สามารถจัดการกับสิ่งที่ต้องการศึกษาและกระบวนการวิจัยได้ทุกขั้นตอน ส่วนปรัชญา พื้นฐานการวิจัยกระบวนการทัศนทางเลือกหรือปรากฏการณ์นิยมอันเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ให้ความสำคัญแก่วิธีการที่ทำให้ให้นักวิจัยและผู้ที่ถูกศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อย่างไรก็ตามทุกกระบวนการทัศนของการศึกษาต่างมีทั้งจุดเด่นและจุดด้อยในตัวเอง วิธีการที่ให้ได้มาซึ่งความรู้ความจริงอีกทางเลือกหนึ่งที่นิยมใช้กันคือการวิจัย แบบผสมผสานกันทั้งสองแบบ ทั้งนี้การเลือกใช้แนวทางการแสวงหาความรู้แบบใด ต้องมีวัตถุประสงค์อันเป็นเป้าหมายนำไปสู่การตอบคำถามและตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

สิรินภา กิจเกื้อกูล^{๘๕} ศึกษาวิจัยเรื่อง “งานวิจัยเชิงคุณภาพ: กระบวนการที่แตกต่างและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน” ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานวิจัยทางการศึกษา ต้องอาศัยกระบวนการทัศนการวิจัยเป็นบรรทัดฐานในการศึกษา ค้นคว้า กระบวนการทัศนการวิจัยมี ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มปฏิฐานนิยมและกลุ่มกระบวนการทัศนทางเลือก ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องของมุมมองต่อความจริง มุมมองต่อความรู้ ระเบียบวิธีวิจัย เป้าหมายการวิจัย บทบาทของนักวิจัย กลุ่มตัวอย่าง ชนิดข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล และวิธีการเขียนรายงาน ภายใต้กระบวนการเหล่านี้ การดำเนินงานวิจัยจึงแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ การทำวิจัยเชิงปริมาณ และการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ในปัจจุบันการประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูกำลังได้รับความสนใจจากนานาประเทศ แต่ด้วยมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนบางประเด็นที่ทำให้ให้นักวิจัยเกิดความสับสนในการดำเนินการวิจัย ดังนั้นบทความนี้ จึงได้นำเสนอกระบวนการที่แตกต่างระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพกับวิจัยเชิงปริมาณ และมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน

^{๘๔} เกษญา ผาทอง และวรวลัญช์ โรจนพล, “กระบวนการทัศนการแสวงหาความรู้สู่การวิจัย”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒): ๖๓-๗๘.

^{๘๕} สิรินภา กิจเกื้อกูล, “งานวิจัยเชิงคุณภาพ: กระบวนการที่แตกต่างและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน”, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มีนาคม ๒๕๖๑): ๒๗๒-๒๘๓.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน เพื่อศึกษากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ และเพื่อนำเสนอรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เชื่อมโยงข้อมูลความคิดเห็น กระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ และเพื่อนำเสนอรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มุ่งเน้นการศึกษารวบรวมข้อมูล จากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากระบวนการทางการเมืองการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

๒) ศึกษาวิเคราะห์และรวบรวมองค์ความรู้ กระบวนการเมืองระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมของประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาการเมืองการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

๓) สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสร้างการรับรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากระบวนการทางการเมืองการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

๒. การวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

๑) ดำเนินการออกแบบเครื่องมือ หรือแบบสอบถามเพื่อทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่

๒) การสำรวจความคิดเห็นระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่จำนวน ๓๗๓ คน

๓) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่

๔) จัดการข้อมูลในเชิงปริมาณเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดเห็นและระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่

๓. การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

๑) ภาษณ์ผู้นำชุมชน จำนวน ๑๖ คน ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน ๓ คน ผู้ปกครองท้องที่ จำนวน ๑๕ คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า จำนวน ๒ คน ตัวแทนประชาชน จำนวน ๔ คน จำนวน ๒๕ คน เพื่อทราบกระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

๒) การสนทนากลุ่มร่วมกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑ คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า จำนวน ๓ คน ผู้ปกครองท้องที่ จำนวน ๓ คน ผู้นำชุมชน จำนวน ๓ คน และนายอำเภอเมืองแพร่ จำนวน ๑ คน ปลัดอาวุโสอำเภอเมืองแพร่ จำนวน ๑ คนผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น ท้องถิ่นจังหวัดแพร่ จำนวน ๑ คน จำนวน ๑๓ คน เพื่อออกรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่

๓) ประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เห็นตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๓.๒ พื้นที่และองค์กรในการศึกษาวิจัย

พื้นที่การศึกษาวิจัยดังกล่าว เป็นองค์กรและชุมชนที่มีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ และสามารถนำไปสู่การเมืองของชุมชนที่มีความเข้มแข็ง

๓.๓ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิจัย ดังนี้

๑) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปี ขึ้นไปภายในพื้นที่การเมืองและการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ตำบลห้วยม้าเมืองแพร่ดังกล่าว โดยมีประชากรในชุมชนจะมีจำนวน ๕,๕๐๐ คน^{๖๖} ใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ ที่กำหนดให้มีความเชื่อมั่น ๙๕ % และให้มีความคลาดเคลื่อน ๕% ($e = .๐๕$) โดยใช้สูตรของ Taro, Yamane^{๖๗} ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{วิธีทำ} \quad n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ n &= \frac{5,500}{1 + 5,500(.05)^2} \\ &= \frac{5,500}{1 + 13.75} = \frac{5,500}{14.75} \\ &= ๓๗๒.๘๘ \text{ คน} \\ n &= ๓๗๓ \text{ คน} \end{aligned}$$

รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น ๓๗๓ คน วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) นอกจากนี้ยังใช้ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนโดยพิจารณาจากจำนวนประชากรเพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจายให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากรโดยทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้หมู่บ้านเป็นเขตพื้นที่ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของประชาชนที่อาศัยบนพื้นที่ของตำบลกาญจนา รวม ๓๖๘ คน จากประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ รายละเอียดดังตารางที่ ๓.๓

^{๖๖} องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า, **แผนพัฒนาท้องถิ่น** (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๕), (แพร่ : กองวิชาการและแผนงาน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า, ๒๕๖๑), หน้า ๔.

^{๖๗} Yamane, Taro, **Statistics, An Introductory Analysis** 2nd Ed., (New York: Harper and Row, 1967), p 125.

ตารางที่ ๓.๑ แสดงกลุ่มตัวอย่างประชากรในการศึกษาจำแนกตามหมู่บ้าน

ที่	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
๑	วังเย็น	๑	๔๔๙	๓๐
๒	ห้วยสูง	๒	๓๗๘	๒๖
๓	ห้วยม้า	๓	๔๙๗	๓๔
๔	ปง	๔	๔๖๐	๓๑
๕	ศรีสิทธิ์	๕	๖๒๕	๔๒
๖	ทุ่งล้อม	๖	๓๔๔	๒๓
๗	ห้วยหอย	๗	๒๙๕	๒๐
๘	ปง	๘	๖๕๘	๔๕
๙	ทุ่งล้อม	๙	๓๒๕	๒๒
๑๐	ห้วยม้า	๑๐	๒๘๕	๑๙
๑๑	ปง	๑๑	๒๒๐	๑๕
๑๒	ห้วยม้า	๑๒	๓๗๑	๒๕
๑๓	ห้วยม้า	๑๓	๓๓๒	๒๓
		รวม	๕,๕๐๐	๓๗๓

๒. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเชิงคุณภาพ (Key Informant) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

๑) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเชิงนโยบาย ได้แก่ สมาชิกกองการบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓ คน ผู้ปกครองท้องที่ จำนวน ๑๗ คน เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน ๒ คน และประชาชน จำนวน ๔ คน จำนวน ๒๕ คน เพื่อทราบการเมืองและการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ตำบลห้วยม้าเมืองแพร่

๒) ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลสำคัญจาก ผู้นำชุมชน จำนวน ๑๖ คน ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน ๓ คน ผู้ปกครองท้องที่ จำนวน ๑๕ คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า จำนวน ๒ คน ตัวแทนประชาชน จำนวน ๔ คน จำนวน ๒๕ คน เพื่อทราบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคม

ตารางที่ ๓.๒ แสดงรายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์

ที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
๑.	นายสมบัติ มะโนนัย	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหำหม้า
๒.	นายสายัณห์ ทะนันชัย	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหำหม้า
๓.	นายอเนก ม้าชัย	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหำหม้า
๔.	พ.อ.อ.กฤษกร โชคอำนวยพร	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า
๕.	นายดำรง บรรเลง	หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า
๖.	นายมนู มะหิงษา	กำนันตำบลห้วยม้า หมู่ที่ ๙
๗.	นายสุวิทย์ ทะจาย	สารวัตรกำนันตำบลห้วยม้า
๘.	นายเอกสิทธิ์ สีชะเจริญ	สารวัตรกำนันตำบลห้วยม้า
๙.	นายชลรวัฒน์ ชมพูยาระ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑
๑๐.	นายไกรวิทย์ มานะเจริญจิรชนม์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒
๑๑.	นายมนัส จันดี	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓
๑๒.	นางปวีณา โชตสกุลทรัพย์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔
๑๓.	นายยิ่งยง กันทะหมื่น	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕
๑๔.	นางเรียมวัน มะหิงษา	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖
๑๕.	นายนรินทร์ ปาโม	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗
๑๖.	นายยุรนนท์ ฝ่ายถิ่น	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘
๑๗.	นายสุเทศ กองอยู่	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๐
๑๘.	นางภัทราวรรณ ชัยสุรัตน์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๑
๑๙.	นายธนัส สุขมี	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒
๒๐.	นายผิน กันทะหมื่น	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๓
๒๑.	นายเฉลิมชัย จิรปาน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๔
๒๒.	นายเฉลิมชัย ทะตัน	ตัวแทนประชาชน
๒๓.	นายเพชรมงคล ว่างพอดี	ตัวแทนประชาชน
๒๔.	นายธรรกิจ ใจเมืองแก้ว	ตัวแทนประชาชน
๒๕.	นายเอกพงษ์ ตุ่นดา	ตัวแทนประชาชน

ตารางที่ ๓.๓ แสดงรายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักในการสนทนาเฉพาะกลุ่ม

ที่	ชื่อ - ฉายา/นามสกุล	ตำแหน่ง
๑.	นายสมศักดิ์ สุขประเสริฐ	นายอำเภอเมืองแพร่
๒.	นายอธิวัฒน์ อารัญ	ปลัดอาวุโสอำเภอเมืองแพร่
๓.	นางวาสนา เหมือหม้อ	เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า
๔.	นายเจตณรงค์ อินกัน	ผอ.กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดแพร่
๕.	นายสมบัติ มะโนนัย	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้าม้า
๖.	พ.อ.อ.กฤษกร โขคอำนวยพร	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า
๗.	นายดำรง บรรเลง	หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า
๘.	นายมนู มะหิงษา	กำนันตำบลห้วยม้า หมู่ที่ ๙
๙.	นายยุรพันธ์ ฝายถิ่น	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘
๑๐.	นายสุเทศ กองอยู่	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๐
๑๑.	นางกัลยา สุนทร	ตัวแทนประชาชน
๑๒.	นายเดช มีสิทธิ์	ตัวแทนประชาชน
๑๓.	นายชุตติโชติ มากมาย	ตัวแทนประชาชน

๓. กลุ่มตัวแทนประชาชนแกนนำต้นแบบในเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ ผู้แทนประชาชนแกนนำเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ทางการเมืองตำบลห้วยม้าเมืองแพร่ซึ่งเป็นตัวแทนประชาชน จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน จำนวน ๑๔ คน (หมู่บ้านละ ๑ คน) เพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาชุดความรู้ และการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ทางการเมืองตำบลห้วยม้าเมืองแพร่

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ๑) แบบสอบถาม ๒) แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้าอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยมีเนื้อหาประกอบ ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของประชาชน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ เป็นต้น โดยเป็นลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดที่มีตัวเลือกให้เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ได้แก่ ด้านหลักอำนาจ อธิปไตยของปวงชน ด้านหลักเสรีภาพ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักกฎหมาย ด้านหลักเสียงข้างมาก โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ๕ ระดับ โดยกำหนดให้ข้อคำถามที่มีความหมายเชิงปฏิฐาน (Positive) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ถ้าตอบ	มากที่สุด	ให้คะแนน	๕	คะแนน
ถ้าตอบ	มาก	ให้คะแนน	๔	คะแนน
ถ้าตอบ	ปานกลาง	ให้คะแนน	๓	คะแนน
ถ้าตอบ	น้อย	ให้คะแนน	๒	คะแนน
ถ้าตอบ	น้อยที่สุด	ให้คะแนน	๑	คะแนน

ตอนที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดให้ตอบ

ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

๑) สืบค้นหนังสือ รายงานการวิจัย ว่าด้วยระดับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ทางการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่

๒) การนำข้อมูล ความรู้ที่รวบรวมไว้มาสร้างเป็นเครื่องมือการวิจัยทั้งแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม และประเด็นการวิจัยอื่นๆ

๓) การตรวจสอบความเที่ยงตรง เนื้อหาของเครื่องมือ และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนักวิจัย

๔) ดำเนินการออกแบบเครื่องมือการวิจัยที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยพิจารณาจากการอธิบายตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูล

๕) การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ และมหาวิทยาลัยแม่โจ้เชียงใหม่

๖) การวิเคราะห์เครื่องมือก่อนนำไปใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๗) การนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่กำหนดไว้

การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ๒ ส่วน คือ ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

๑. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเรียนปรึกษา กับที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา จำนวน ๓ ท่าน ได้แก่

๑) พระมหาธงชัย วชิรญาโณ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๒) ผศ.ดร.สมจิต ขอนวงศ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๓) ผศ.ดร.ธาดา เจริญกุล อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

โดยนำค่าที่ได้มาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Concordance : IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้^{๘๘}

$$IOC = \frac{\sum^R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Concordance : IOC)

\sum^R หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ และให้คะแนนดังนี้

+๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

-๑ หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผู้ศึกษาได้เลือกคำถามข้อความที่มีค่า IOC มากกว่า ๐.๕ มาใช้เป็นข้อความจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่า แบบสอบถามทุกข้อมีความเที่ยงตรงของเนื้อหาครอบคลุม ในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยได้ค่า IOC เท่ากับ

๒. ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ทำการทดสอบ (Try Out) จำนวน ๓๐ ชุด กับกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างชุมชนในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ของชุมชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อตรวจสอบว่าคำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการ ตลอดจน มีความเหมาะสมหรือไม่มีความยากง่ายเพียงใด จากนั้นจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

^{๘๘} ยุทธ ไกรวรรณ, **พื้นฐานการวิจัย**, (กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕๘-๑๕๙.

โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha)^{๘๘} ค่าระดับความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามมากกว่า ๐.๗๐ จึงจะถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษา กับ กลุ่มตัวอย่างจริงได้ โดยได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ

๓. ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์สำหรับการนำไปใช้จริงต่อไป

๒. แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า ตัวแทนประชาชน และตัวแทนองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ โดยมีประเด็นที่สำคัญ เช่น

๑. การพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน

๒. การพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ หลักเสรีภาพ

๓. การพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ หลักความเสมอภาค

๔. การพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ หลักกฎหมาย

๕. การพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ หลักเสียงข้างมาก

๓. การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) กับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (key informant) ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า ตัวแทนประชาชน และตัวแทนองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่พัฒนาตำบลตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ เพื่อนำเสนอและนำเสนอรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ โดยมีเนื้อหาสำคัญ เช่น

๑. กระบวนการความร่วมมือในการพัฒนาการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์

๒. กิจกรรมความร่วมมือในการพัฒนาการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์

^{๘๘}สิน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๗) หน้า ๑๙๑.

๓. ผลลัพธ์ของกระบวนการความร่วมมือในการพัฒนาเพื่อนำเสนอรูปแบบการเมืองห้วย
ม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่

การตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ๒
ส่วน คือ ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
ดังนี้

๑. ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเรียน
ปรึกษากับที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่
ต้องการศึกษา จำนวน ๓ ท่าน ได้แก่

๑) พระครูโสภณกิตติบัณฑิต, ผศ.ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำ

๒) ผศ.ดร.สายัณห์ อินันใจ ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยสงฆ์แพร่

๓) ผศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้-
เชียงใหม่

โดยนำค่าที่ได้มาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Concordance : IOC)
โดยใช้สูตร ดังนี้^{๙๐}

$$IOC = \frac{\sum^R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Concordance : IOC)

\sum^R หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ และให้คะแนนดังนี้

๑ หมายถึง แนใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตาม
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

-๑ หมายถึง แนใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผู้ศึกษาได้เลือกคำถามข้อความที่มีค่า IOC มากกว่า ๐.๕ มาใช้เป็นข้อความจาก
ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่า แบบสอบถามทุกข้อมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา
ครอบคลุม ในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยได้ค่า IOC เท่ากับ

๒. ความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไข
แล้ว ทำการทดสอบ (Try Out) จำนวน ๓๐ ชุด กับกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่ม

^{๙๐} ยุทธ ไกรวรรณ, พื้นฐานการวิจัย, (กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕๘-๑๕๙.

ตัวอย่างทางการเมือง ตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อตรวจสอบว่าคำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการ ตลอดจน มีความเหมาะสมหรือไม่ มีความยาก

๓. ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์สำหรับการนำไปใช้จริงต่อไป

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการศึกษาวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการศึกษาวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑) การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมการค้นหาคำศัพท์ที่มีความพร้อมทางการเมือง และองค์กรต้นแบบที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างการรับรู้ กิจกรรมทางการเมือง

๒) นำหนังสือขออนุญาตเข้าทำการศึกษาวิจัยจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ไปยังเจ้าอาวาสและบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อนัดหมายในการสัมภาษณ์และการเข้าศึกษาในพื้นที่

๓) นำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นแนวปฏิบัติเพื่อการสร้างการรับรู้กิจกรรมทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๔) การเข้าศึกษาในพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่บริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยทำการสำรวจด้านความคิดเห็น และด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดให้ตอบ

๕) การสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๖) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อทราบรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๗) ประมวลผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มย่อยจากผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เห็นรูปแบบรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ตารางที่ ๓.๔ แสดงตารางการเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการวิจัย

ที่	กิจกรรมการวิจัย / การเก็บรวบรวมข้อมูล	ระยะเวลา ๗ เดือน						
		๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
๑	การจัดประชุมทีมวิจัย เพื่อชี้แจงความรู้ความเข้าใจ สํารวจข้อมูลภาคสนาม (Field Study) การคัดเลือก ชุมชนเป้าหมายแบบเจาะจง และจัดสร้างการ จัดสร้างเครื่องมือประกอบการวิจัย	X	X					
๒	ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาบริบท การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการ เปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน			X				
๓	ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนา การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการ ทศน์ในสังคมยุคใหม่			X				
๔	ลงพื้นที่สนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion) เกี่ยวกับรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การ เปลี่ยนแปลงกระบวนการทศน์ในสังคมยุคใหม่				X			
๕	วิเคราะห์รูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การ เปลี่ยนแปลงกระบวนการทศน์ในสังคมยุคใหม่				X			
๖	การรายงานความก้าวหน้างานวิจัยเพื่อนำเสนอ รายงานความก้าวหน้าแก่สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์					X		
๗	สรุปองค์ความรู้รูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทศน์ในสังคมยุคใหม่					X		
๘	การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ผลงานวิจัย วิดีทัศน์นำเสนอ และนวัตกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชน						X	
๙	การจัดรายงานฉบับสมบูรณ์							X

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative

Research) จากการแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้และกิจกรรมเพื่อออกรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และเนื้อหา (Content analysis) ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เน้นการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมจากประชาชนในพื้นที่ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำนวน ๓๗๓ คน โดยมีขั้นตอนการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลดังนี้

๑) เลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์

๒) แบบสอบถามตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของประชาชน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ เป็นต้น โดยเป็นลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดที่มีตัวเลือกให้เลือกตอบ (Check list)

๓) แบบสอบถามตอนที่ ๒ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของระดับบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ๕ ระดับ โดยทำการวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้าน และเฉลี่ยรวมทุกด้าน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนน เพื่อให้เห็นระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในแต่ละด้าน จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้^{๑๑}

ค่าเฉลี่ย	๑.๐๐- ๑.๕๐	= มีระดับทางการเมืองระดับน้อยมาก
ค่าเฉลี่ย	๑.๕๑- ๒.๕๐	= มีระดับทางการเมืองในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	๒.๕๑- ๓.๕๐	= มีระดับทางการเมืองในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	๓.๕๑- ๔.๕๐	= มีระดับทางการเมืองในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	๔.๕๑- ๕.๐๐	= มีระดับทางการเมืองในระดับมากที่สุด

๓) แบบสอบถามส่วนที่ ๔ ซึ่งเป็นข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน

๖) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อศึกษาค่าเป็นกลางทางสถิติ และเพื่อการวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลกับความคิดเห็นที่มีต่อบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน

^{๑๑}บุญชม ศรีสะอาด.การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น,๒๕๔๕), หน้า ๑๑๘.

๗) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นปัญหา อุปสรรคของ และข้อเสนอแนะการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิเคราะห์

๑) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในประเด็นบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ด้านปัญหาและสาเหตุ หลักอำนาจอิทธิพลของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักกฎหมาย และหลักเสียงข้างมาก ของการมีส่วนร่วมของการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๒) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มในประเด็น กระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ กิจกรรมความร่วมมือในการพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ และรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่

๓) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มาวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานที่มีต่อการสร้างองค์ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายข้อมูลทั่วไปบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๒. การใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายระดับระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

โดยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P คือ ค่าร้อยละ

X คือ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N คือ จำนวนประชากร

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สถิติวิจัยที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{X} คือ ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ คือ ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

N คือ จำนวนประชากร

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

S คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$\sum fx$ คือ ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ

N คือ จำนวนประชากร

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) ด้วยวิธีการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการ (Stepwise Method)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบตาราง

๓. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและเครื่องมือการวิจัย โดยกรมเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็น กระบวนการวิจัย และกระบวนการพัฒนาการเมือง ห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๓.๘ สรุปกระบวนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเฉพาะ แล้วนำมาทำการวิเคราะห์ สรุป และอภิปรายผล โดยจับประเด็นหลักของเรื่อง (Traits) และจำแนกเหตุการณ์หลัก ๆ ด้วยการแยกเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) พร้อมอ้างอิงคำพูดผู้ให้ข้อมูลสำคัญและนำเสนอรูปภาพประกอบเหตุการณ์ของเรื่องเพื่อยืนยันประเด็นที่พรรณนาวิเคราะห์ตามความเหมาะสม โดยเป็นการนำเสนอผลการวิจัยชุดองค์ความรู้ในการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการบรรยายตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบภาพถ่ายพร้อมการบรรยาย จากผลการลงพื้นที่สำรวจผลงานบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในพื้นที่จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อหาข้อมูลที่จะนำมาสังเคราะห์ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แล้วนำไปสู่การสรุปองค์ความรู้รูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จึงดำเนินการลงมือปฏิบัติการวิจัยโดยการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ การสนทนากลุ่มวิเคราะห์การพัฒนากระบวนการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อการเรียนรู้องค์ความรู้พื้นที่เสริมสร้างรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ กับชาวบ้านในชุมชน ที่มีกระบวนการสร้างสรรค์และการเสริมสร้างรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เพื่อสร้างเป็นต้นแบบทางการเมืองการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ในชุมชนอื่น ๆ โดยการประเมินผลจากการสอบถามทัศนคติของคนในพื้นที่ เพื่อจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ ผลงานวิจัย วิดีทัศน์นำเสนอ รวมทั้ง หนังสือสรุปองค์ความรู้ สื่อสารสนเทศ วารสาร และการจัดพิมพ์เอกสารฉบับสมบูรณ์

๓.๙ การนำเสนอผลการศึกษารายละเอียด

การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบตารางและการพรรณนาความประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานของประชาชน ด้านกระบวนการทัศนทางการเมืองในการส่งเสริมประชาธิปไตยของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแพร่ รวมทั้งกระบวนการการพัฒนากระบวนการทัศนยุคสมัยใหม่ทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแพร่ และรูปแบบกระบวนการทัศนยุคสมัยใหม่ทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแพร่ที่เหมาะสม

โดยมีผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และองค์ความรู้เกี่ยวกับ บริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน

๒) ผลการพัฒนาารูปแบบกระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

๓) ผลการเสนอรูปแบบรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๗๓ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๔.๓ ผลการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๔.๔ องค์ความรู้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

๔.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของประชาชนในเขตตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ จำแนกตาม ๑. เพศ ๒. อายุ ๓. ระดับการศึกษา ๔. อาชีพ และ ๕. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แสดงด้วยความถี่และร้อยละ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = ๓๗๓)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๑๖๑	๔๓.๒๐
	หญิง	๒๑๒	๕๖.๘๐
รวม		๓๗๓	๑๐๐.๐๐
อายุ	๑๘-๒๕ ปี	๒๙	๗.๘๐
	๒๖-๓๓ ปี	๓๖	๙.๗๐
	๓๔-๔๑ ปี	๓๑	๘.๓๐

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
	๔๒-๔๙ ปี	๕๗	๑๕.๓๐
	๕๐-๕๘ ปี	๙๑	๒๔.๔๐
	๕๙ ปี ขึ้นไป	๑๒๙	๓๔.๖๐
	รวม	๓๗๓	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	๑๘๖	๔๙.๙๐
	มัธยมศึกษาตอนต้น	๕๓	๑๔.๒๐
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	๗๑	๑๙.๐๐
	ปวช./ปวส.	๓๔	๙.๑๐
	ปริญญาตรี	๒๓	๖.๒๐
	ปริญญาโท ขึ้นไป	๖	๑.๖๐
	รวม	๓๗๓	๑๐๐.๐๐
อาชีพ	เกษตรกร/ปศุสัตว์/ประมง	๑๗๖	๔๗.๒๐
	อาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป	๑๒๙	๓๔.๖๐
	เจ้าของกิจการ/ร้านค้า/ค้าขาย	๑๔	๓.๘๐
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ	๑๓	๓.๕๐
	นักเรียน/นักศึกษา/ว่างงาน	๒๒	๕.๙๐
	อื่น ๆ	๑๙	๕.๑๐
	รวม	๓๗๓	๑๐๐.๐๐
รายได้	ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๑๖๙	๔๕.๓๐
	๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๒๒	๓๒.๗๐
	๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๓๗	๙.๙๐
	๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๑๘	๔.๘๐
	๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท	๑๕	๔.๐๐
	๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๑๒	๓.๒๐
	รวม	๓๗๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง “การเมืองห้วยม้าเมืองแพร์: การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่” จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๒๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘๐ และเป็นเพศชาย มีจำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒๐

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๕๙ ปี ขึ้นไป มีจำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๐ อายุระหว่าง ๕๐ - ๕๘ ปี มีจำนวน ๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๐ อายุระหว่าง ๔๒-๔๙ ปี มีจำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓๐ อายุระหว่าง ๒๖ - ๓๓ ปี มีจำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๖๐ อายุระหว่าง ๓๔ - ๔๑ ปี มีจำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๐ และอายุระหว่าง ๑๘ - ๒๕ ปี มีจำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๐

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีจำนวน ๑๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๙๐ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐๐ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๐ ระดับปวช./ปวส มีจำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๑๐ ระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๐ และระดับปริญญาโท ขึ้นไป มีจำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๐

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง มีจำนวน ๑๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๒๐ อาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป มีจำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๐ นักเรียน/นักศึกษา/ว่างงาน มีจำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๙๐ อื่นๆ มีจำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๑๐ เจ้าของกิจการ/ร้านค้า/ค้าขาย มีจำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๐ และข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ มีจำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕๐

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓๐ รายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗๐ รายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๙๐ รายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๐ รายได้ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐ และรายได้ ๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป มีจำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๒๐

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม

(n = ๓๗๓)

ระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน	ระดับบริบททางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑ หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน	๓.๔๗	๐.๕๒	ปานกลาง
๒ หลักเสรีภาพ	๓.๔๖	๐.๔๘	ปานกลาง
๓ หลักความเสมอภาค	๓.๔๕	๐.๕๒	ปานกลาง
๔ หลักกฎหมาย	๓.๔๔	๐.๖๐	ปานกลาง
๕ หลักเสียงข้างมาก	๓.๔๑	๐.๘๕	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๔๕	๐.๕๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๕$, S.D. = ๐.๕๙)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๗$, S.D. = ๐.๕๒) รองลงมา หลักเสรีภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๖$, S.D. = ๐.๔๘) หลักความเสมอภาคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๕$, S.D. = ๐.๕๒) หลักกฎหมาย ค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๖๐) และหลักเสียงข้างมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๑$, S.D. = ๐.๘๕) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ระดับบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ **หลักอำนาจธิปไตยของปวงชน**

(n = ๓๗๓)

หลักอำนาจธิปไตยของปวงชน	ระดับบริหารทางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑ ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตย โดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง	๓.๔๙	๐.๗๔	ปานกลาง
๒ ประชาชนได้พิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมือง ให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย	๓.๔๔	๐.๗๓	ปานกลาง
๓ ประชาชนเข้าใจในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระบอบประชาธิปไตย	๓.๔๘	๐.๘๓	ปานกลาง
๔ ประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจธิปไตยตัดสินใจ ในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ	๓.๔๗	๐.๙๒	ปานกลาง
๕ ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการ สร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนการทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระบอบประชาธิปไตย	๓.๔๖	๐.๘๓	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๔๗	๐.๕๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า บริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลง ในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่ **หลักอำนาจธิปไตยของปวงชน** โดย ภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๗$, S.D. = ๐.๕๒)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยโดย การใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปาน กลาง ($\bar{X} = ๓.๔๙$, S.D. = ๐.๖๗) รองลงมา ประชาชนเข้าใจในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทาง การเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ

ปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.76) ประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.92) ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมือง กระบวนทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.83) และประชาชนได้พิจารณาเลือกสรรคู่แข่งทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.73) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ **หลักเสรีภาพ**

(n = 373)

หลักเสรีภาพ	ระดับบริบททางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑ ประชาชนมีเสรีภาพในการใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	3.49	0.67	ปานกลาง
๒ ประชาชนมีเสรีภาพในการถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	3.48	0.76	ปานกลาง
๓ ประชาชนมีเสรีภาพในการเป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตย	3.46	0.76	ปานกลาง
๔ ประชาชนมีเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง ทั้งด้วยการพูดการเขียนและการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์	3.43	0.74	ปานกลาง
๕ ประชาชนมีเสรีภาพในการชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	3.44	0.71	ปานกลาง
ภาพรวม	3.46	0.48	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ระดับบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่ **หลักเสรีภาพ** โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๖$, S.D. = ๐.๔๘)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนมีเสรีภาพในการใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๙$, S.D. = ๐.๖๗) รองลงมา ประชาชนมีเสรีภาพในการถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๘$, S.D. = ๐.๗๖) ประชาชนมีเสรีภาพในการเป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๖$, S.D. = ๐.๗๖) ประชาชนมีเสรีภาพในการชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๗๑) และประชาชนมีเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองทั้งด้วยการพูดการเขียนและการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๓$, S.D. = ๐.๗๔) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ระดับบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่

หลักความเสมอภาค

(n = ๓๗๓)

	หลักความเสมอภาค	ระดับบริหารทางการเมือง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ประชาชนมีความเสมอภาคในการใช้สิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้ง	๓.๔๒	๐.๗๑	ปานกลาง
๒	ประชาชนได้รับความเสมอภาคในการใช้สิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง	๓.๔๕	๐.๘๑	ปานกลาง
๓	ประชาชนได้รับความเสมอภาคในการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองเท่าเทียมกัน	๓.๔๘	๐.๗๗	ปานกลาง
๔	ประชาชนที่บรรลุนิติภาวะโดยไม่จำกัดเพศ ศาสนา และฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมได้รับความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน	๓.๔๔	๐.๗๐	ปานกลาง

หลักความเสมอภาค	ระดับบริบททางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๕ ประชาชนได้รับความเสมอภาคและความถนัดที่แตกต่างกันไม่ทำให้มีความได้เปรียบหรือความเหนือกว่าบุคคลอื่นในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	๓.๔๗	๐.๗๕	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๔๕	๐.๕๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้ปกครองท้องที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่หลักความเสมอภาค โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๕$, S.D. = ๐.๕๒)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนได้รับความเสมอภาคในการชุมนุมเคลื่อนไหวยทางการเมืองเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๘$, S.D. = ๐.๗๗) รองลงมา ประชาชนได้รับความเสมอภาคและความถนัดที่แตกต่างกันไม่ทำให้มีความได้เปรียบหรือความเหนือกว่าบุคคลอื่นในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๗$, S.D. = ๐.๗๕) ผู้ปกครองท้องที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในตรวจสอบการหาเสียงของผู้รับสมัครเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๗$, S.D. = ๐.๙๒) ประชาชนได้รับความเสมอภาคในการใช้สิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๕$, S.D. = ๐.๘๑) ประชาชนที่บรรลุนิติภาวะโดยไม่จำกัดเพศ ศาสนา และฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมได้รับความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๗๐) และประชาชนมีความเสมอภาคในการใช้สิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๒$, S.D. = ๐.๗๑) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ระดับบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ หลักกฎหมาย

(n = ๓๗๓)

หลักกฎหมาย	ระดับบริหารทางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑ ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง	๓.๔๑	๐.๘๕	ปานกลาง
๒ ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย	๓.๔๒	๐.๘๔	ปานกลาง
๓ ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย	๓.๔๕	๐.๘๙	ปานกลาง
๔ ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ	๓.๔๖	๐.๙๕	ปานกลาง
๕ ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนการทัศนยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย	๓.๔๗	๐.๗๙	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๔๔	๐.๖๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ระดับบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่ หลักกฎหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๔$, S.D. = ๐.๖๐)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47, S.D. = 0.79$) รองลงมา ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46, S.D. = 0.85$) ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45, S.D. = 0.89$) ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมรดงค์ประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการเลือกตั้งโดยชักชวนให้ประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42, S.D. = 0.84$) และผู้ปกครองท้องถิ่นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งก่อนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งหลากหลายช่องทาง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41, S.D. = 0.85$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ หลักเสียงข้างมาก

(n = ๓๗๓)

	<u>หลักเสียงข้างมาก</u>	ระดับบริบททางการเมือง		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑	ประชาชนยึดเสียงข้างมากในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง	๓.๔๑	๐.๘๕	ปานกลาง
๒	ประชาชนยึดเสียงข้างมากในการพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งขึ้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย	๓.๔๒	๐.๘๔	ปานกลาง
๓	ประชาชนยึดเสียงข้างมากในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย	๓.๔๕	๐.๘๙	ปานกลาง

หลักเสียงข้างมาก	ระดับบริบททางการเมือง		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๔ ประชาชนยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วมใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ	๓.๔๖	๐.๙๕	ปานกลาง
๕ ประชาชนยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วมส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาระบอบประชาธิปไตย	๓.๔๗	๐.๗๙	ปานกลาง
ภาพรวม	๓.๔๑	๐.๘๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่จังหวัดแพร่ **หลักเสียงข้างมาก** โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๑$, S.D. = ๐.๘๕)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วมส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๗$, S.D. = ๐.๗๙) รองลงมา ประชาชนยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วมใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๖$, S.D. = ๐.๙๕) ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งหลากหลายอาชีพ เช่น เจ้าหน้าที่นับคะแนน เจ้าหน้าที่ลงทะเบียน เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย อื่นๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๕$, S.D. = ๐.๘๙) ผู้ปกครองท้องถิ่นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการเลือกตั้งโดยชักชวนให้ประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๒$, S.D. = ๐.๘๔) และผู้ปกครองท้องถิ่นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งก่อนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งหลากหลายช่องทาง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๔๑$, S.D. = ๐.๘๕) ตามลำดับ

๔.๒ กระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการตัดสินใจในสังคมยุคใหม่ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

จากการสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการตัดสินใจในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่ามีการให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

๑) หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการตัดสินใจในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในประเด็น หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชนพบว่าประชาชนส่วนมากยังไม่แสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนด ได้พิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย^{๙๒} ประชาชนส่วนมากยังขาดความเข้าใจในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย^{๙๓} และยังไม่คำนึงถึงมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ^{๙๔} และยังขาดการส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนการตัดสินใจยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย^{๙๕}

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการตัดสินใจในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ ประชาชนควรแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนด ได้พิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมือง และศึกษาหาความรู้ในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถยังส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนการตัดสินใจยุคสมัยใหม่ทางการเมืองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัย

^{๙๒} สัมภาษณ์ นายสมบัติ มะโนชัยวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๗

^{๙๓} สัมภาษณ์ นางปวีณา โชตสกุลทรัพย์วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗

^{๙๔} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.กฤษฏา โชคอำนวย วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๗

^{๙๕} สัมภาษณ์ นายดำรง บรรเลง วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๗

ภาพที่ ๔.๑ การสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องถิ่น
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า และตัวแทนประชาชน

๒) หลักเสรีภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ ในประเด็น หลักเสรีภาพ พบว่า ประชาชนมีเสรีภาพในการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ส่วนมากยังไม่เข้าใจในหลักการถอดถอน ผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย^{๙๖} และส่วนมากยังไม่เข้าใจหลักเสรีภาพในการเป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตย^{๙๗} และเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองทั้งด้วยการพูดการเขียนและการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ ประชาชนส่วนมากยังไม่มีเสรีภาพในการชุมนุมและเคลื่อนไหวกองการเมืองในระบอบประชาธิปไตย^{๙๘}

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ หลักเสรีภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า การเมืองห้วยม้าประชาชนควรจะต้องเรียนรู้และแสดงออกในหลักเสรีภาพในการชุมนุม และเคลื่อนไหวกองการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองทั้งด้วยการพูดการเขียนและการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ และเสรีภาพในการเป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตย จะทำให้การเมืองห้วยม้ามามีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนที่มีความเข้มแข็ง

^{๙๖} สัมภาษณ์ นายสุวิทย์ ทะจาย วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗

^{๙๗} สัมภาษณ์ นายดำรง บรรณลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๗

^{๙๘} สัมภาษณ์ นายเอกสิทธิ์ สีชะเจริญวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗

๓)) หลักความเสมอภาค

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในประเด็นหลักความเสมอภาค พบว่า ประชาชนยังไม่เข้าใจความเสมอภาคในการใช้สิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้ง^{๙๙} และยังไม่ได้รับความเสมอภาคในการใช้สิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง^{๑๐๐} ตลอดถึงการได้รับความเสมอภาคในการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองเท่าเทียมกัน และยังไม่ได้รับการบรรลุนิติภาวะโดยไม่จำกัดเพศ ศาสนา และฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมรวมถึงการได้รับความเสมอภาคและเท่าเทียมกันตามความถนัดที่แตกต่างกันไม่ทำให้มีความได้เปรียบหรือความเหนือกว่าบุคคลอื่นในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ หลักความเสมอภาค จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า การมีส่วนร่วมต้องมีหลายๆ คนทำงานร่วมกันถ้าหากผู้นำนั้นทำคนเดียวก็ไม่สามารถที่จะทำงานใหญ่ให้สำเร็จได้ ฉะนั้นจะต้องดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการแสดงออกถึงความเสมอภาคในการใช้สิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้งและควรส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้รับความเสมอภาคและเท่าเทียมในการแสดงออกวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง

ภาพที่ ๔.๒ การสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องถิ่น
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า และตัวแทนประชาชน

^{๙๙} สัมภาษณ์ นายชลรวัฒน์ ชมพูอาระวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๐๐} สัมภาษณ์ นายไกรวิทย์ มานะเจริญจิรชนม์ วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๗

๔) หลักกฎหมาย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในประเด็น หลักกฎหมาย พบว่า ประชาชนยังไม่เข้าใจในการได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย^{๑๐๑}โดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง^{๑๐๒}ตลอดถึงการได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย^{๑๐๓} และยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย^{๑๐๔} และยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ^{๑๐๕} ยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนการทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย^{๑๐๖}

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ หลักกฎหมาย จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ประชาชนควรได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง การพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ ควรได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย และการเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเพื่อจะได้พัฒนาการเมืองห้วยม้าให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

^{๑๐๑} สัมภาษณ์ นายมนัส จันดีวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ นายยิ่งยง กันทะหมื่น วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ นางเรียมวัน มะหิงษา วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๐๔} สัมภาษณ์ นายนรินทร์ ปาโมวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ นายยุรนนท์ ฝ่ายถิ่นวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ นายสุเทศ กองอยู่วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗

๕) หลักเสียงข้างมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในประเด็น หลักเสียงข้างมาก พบว่า ประชาชนบางกลุ่มยังไม่เข้าใจในการยึดเสียงข้างมากในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย^{๑๐๗} โดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง^{๑๐๘} บางกลุ่มยังยึดเสียงข้างมากในการพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย^{๑๐๙} และยึดเสียงข้างมากในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย ^{๑๑๐}ยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วมใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ^{๑๑๑} ยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วมส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนการทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย^{๑๑๒}

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ หลักเสียงข้างมาก จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ประชาชนควรยึดเสียงข้างมากในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งประชาชนยึดเสียงข้างมากในการพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย ยึดเสียงข้างมากในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย ยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วมใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้การเมืองห้วยม้าเกิดการพัฒนาในทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องตามยุคตามสมัย

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ นางภัทราวรรณ ชัยสุรัตน์วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ นายธนัส สุขมีวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ นายผิน กันทะมีนวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นายธรรกิจ ใจเมืองแก้ววันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ นายเอกพงษ์ ตุ่นดาววันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๗

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ นายเพชรมงคล วังพอดีวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๗

ภาพที่ ๔.๓ การสัมภาษณ์ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องถิ่น
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า และตัวแทนประชาชน

๔.๓ รูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์

จากการลงพื้นที่การสร้างรูปแบบการเมืองห้วยม้าการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ โดยดำเนินการสนทนากลุ่มย่อยกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า ผู้ปกครองท้องถิ่น ผู้นำชุมชน นายอำเภอเมืองแพร์ ปลัดอาวุโสอำเภอเมืองแพร์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น ท้องถิ่นจังหวัดแพร์ เพื่อสร้างรูปแบบการเมืองห้วยม้าการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ ในการสร้างรูปแบบทางการเมืองการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้น โดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเมืองห้วยม้า เพื่ออิทธิพลของกลุ่มการเมืองในการเลือกกำหนดบุคคลตลอดจนมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะที่รวมกันสองประการ ได้แก่ (1) ต้องเป็นไปตามความสมัครใจและ (2) ต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ นอกจากนั้น

กิจกรรมทางการเมืองต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ หรืออาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย^{๑๑๓}

๑. กระบวนการความร่วมมือในการพัฒนาการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ประชาชนต้องทำหน้าที่ปกครองด้วยตนเองโดยตรง หรือการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนนั้น เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้กระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทุกกระบวนการ ทุกระดับ และทุกมิติ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ประชาชนต้องมีคุณสมบัติที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น มีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมือง หรือติดตามควบคุม และตรวจสอบการทำงานของรัฐอย่างจริงจัง เป็นต้น^{๑๑๔} หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ประชาชนต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองตามทัศนะที่ว่า “กิจกรรมทางการเมืองการปกครองเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องเอาใจใส่รับผิดชอบจะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธให้พ้นความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่” หรือ “การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน” ประชาชนทั้งหมดจะต้องประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมือง เพราะยังมีประชาชนอีกจำนวนหนึ่งที่พอใจเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมืองมากกว่าจะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยตรง^{๑๑๕} และในบางประเทศหรือบางสถานการณ์นั้น หากเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากเกินไป ก็อาจจะไม่เกิดผลดีได้^{๑๑๖} เนื่องจากในบริบทของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น ประชาชนจะมีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมือง ทั้งรูปแบบหรือวิธีการ และขอบเขตกลุ่ม หรือจำนวนของประชาชนผู้มีสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองได้ดีมากน้อยเพียงใดนั้น ยังขึ้นอยู่กับระดับของพัฒนาการเมือง ความตื่นตัวในทางการเมือง และวุฒิภาวะทางการเมืองหรือภูมิปัญญาทางการเมืองของรัฐนั้น ๆ^{๑๑๗}

^{๑๑๓} นายสมศักดิ์ สุขประเสริฐ, นายอำเภอเมืองแพร่ สนทนากลุ่ม, วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๑๔} นายอริวัฒน์ อารัญ, ปลัดอาวุโสอำเภอเมืองแพร่, สนทนากลุ่ม, วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๑๕} นางวาสนา เหมือหม้อ, เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า, สนทนากลุ่ม, วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๑๖} นายเจตณรงค์ อินกัน, ผอ.กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น ท้องถิ่นจังหวัดแพร่, สนทนากลุ่ม, วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๑๗} นายสมบัติ มะโนนัย, นายองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า, สนทนากลุ่ม, วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

๒. กิจกรรมความร่วมมือในการพัฒนาการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ควรพัฒนาการเมืองจะมองว่าการเมืองคือตัวกำหนดสมรรถนะทางเศรษฐกิจ และสังคมเป็นตัวกำหนดการเมือง และสังคม แนวคิดการพัฒนาการเมืองจะให้ความสำคัญกับรัฐในฐานะที่เป็นสถาบันหลักในการสรรสร้างจิตสำนึกในทางการเมือง^{๑๑๘} และกรอบในการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเพื่อเป็นรากฐานให้กับการสร้างความเป็นสถาบันให้เกิดขึ้นในชุมชน การระดมพลและการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการฝึกฝนและการให้ความสำคัญกับสมาชิกของสังคมในฐานะเป็นประชาชน^{๑๑๙} ตลอดจนการส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อชุมชนใหม่ และถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเมือง และประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งในการศึกษาการพัฒนาการเมืองในแง่นี้คือ เรามักจะผูกพันลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกับสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยมากเกินไปจนมองข้ามการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะอื่นๆ ด้วย^{๑๒๐} หัวใจสำคัญของแนวคิดนี้คือ อำนาจทางการเมืองเป็นของประชาชน ดังนั้นประชาชนจะต้องเข้ามาแสดงบทบาทในการควบคุม กำกับ และตรวจสอบระบบการเมือง เพื่อให้แน่ใจว่าระบบการเมืองที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังกล่าว คือระบบการเมืองที่พัฒนา หรืออาจกล่าวได้ว่า แนวทางการพัฒนาทางการเมือง คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและทั่วถึง^{๑๒๑}

๓. รูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ การเมืองในโลกยุคปัจจุบันเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ซึ่งเราคง ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า เราไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการเมือง และเมื่อเรามาพิจารณาว่าความเป็นสากล เกิดขึ้นเมื่อใด คงต้องย้อนกลับไปจุดเริ่มต้นในยุคที่เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมของประเทศในยุโรป จนส่งผลให้เกิดการล่าอาณานิคม แล้วมีผลกระทบกับประเทศไทยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 เป็นต้นมา^{๑๒๒} ซึ่งเมื่อเรามาพิจารณา

^{๑๑๘} พ.อ.อ.กฤษกร โชคอำนวยพร.ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า,สนทนากลุ่ม,วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๑๙} นายดำรง บรรเลง,หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า,สนทนากลุ่ม,วันที่๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๐} นายมนู มะหิงษา,กำนันตำบลห้วยม้า หมู่ที่ ๙,สนทนากลุ่ม,วันที่๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๑} นายยุรนนท์ ฝ่ายถิ่นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘,สนทนากลุ่ม,วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๒} นายสมศักดิ์ สุขประเสริฐ,นายอำเภอเมืองแพร่ ,สนทนากลุ่ม,วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

อุดมการณ์ทางการเมืองแบบตะวันตกได้ส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง สถาบันทางการเมือง และการกำหนดนโยบายทางการเมืองของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย แม้กระทั่ง ปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อันเป็นประเด็นที่น่าคิดต่อไปว่า ประเทศไทยจะแก้ไขปัญหา และพัฒนาการเมืองอย่างไรให้ก้าวสู่นาคต่ออย่างมั่นคง และยั่งยืน^{๑๒๓}

๔. การเกี่ยวข้อทางการเมืองของประชาชนไม่ว่าจะมีมาก หรือน้อยก็ตามทุกคนก็ไม่ อาจเข้าไปยุ่งเกี่ยวได้อย่างเต็มที่ในทุกรื่อง เพราะแต่ละคนมักมีเหตุจูงใจที่แตกต่างกันตามแต่จำเป็น^{๑๒๔} หรือสถานการณ์แต่ละเรื่องแต่สำหรับประชาชนโดยทั่วไปมักจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับ รับฟังหรือติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านหนังสือพิมพ์หรือวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด^{๑๒๕} ดังนั้นการเมืองระดับท้องถิ่นหรือชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นที่จะต้องพัฒนาให้เป็นรูปแบบเฉพาะที่มีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์ควรจะต้องสร้างนักการเมืองเมืองให้ประชาชนเกิดความศรัทธาในการเมืองให้มากตลอดจนเกิดการยอมรับและเรียนรู้ในทางการเมืองมากขึ้น^{๑๒๖} เพื่อให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองมากขึ้น^{๑๒๗} และปลูกฝังให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ตนเองในด้านการเมืองตลอดจนถึงการให้เกียรติ และให้ความเสมอภาคเพื่อให้มีจิตสำนึกเห็นคุณค่าการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไป

๔.๔ องค์ความรู้การเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่

พบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองควรเกิดรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ ผู้วิจัยสามารถสรุปสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้จากการวิจัย ดังแผนภาพที่ ๕.๑

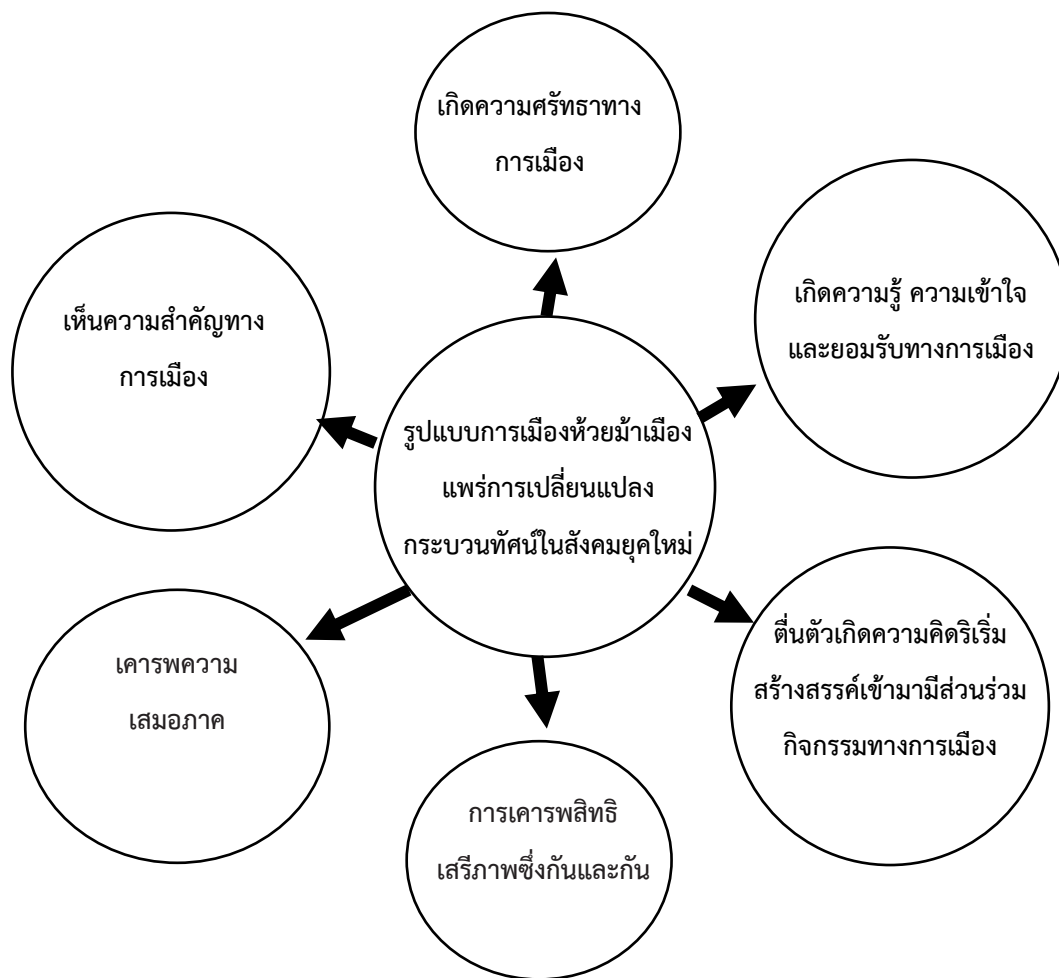
^{๑๒๓} พ.อ.อ.กฤษกร โชคอำนาจ ส่วนตำบลห้วยม้า,สนทนากลุ่ม,วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๔} นายสุเทศ กองอยู่,ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนตำบลห้วยม้า,สนทนากลุ่ม,วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๕} นางกัลยา สุนทร,ตัวแทนประชาชน,สนทนากลุ่ม,วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๖} นายเดช มีสิทธิ์,ตัวแทนประชาชน,สนทนากลุ่ม,วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

^{๑๒๗} นายชุตติโชติ มากมาย,ตัวแทนประชาชน,สนทนากลุ่ม,วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗.

ภาพที่ ๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์งานการวิจัยเรื่อง “การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ การเปลี่ยนแปลงกระบวนการตัดสินใจในสังคมยุคใหม่” ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย สรุปได้ดังนี้ เกิดความศรัทธาทางการเมือง คือ การเป็นปลุกฝังแนวคิดให้ประชาชนได้เข้าใจให้การเมืองว่ามีความสำคัญอย่างไรการความเป็นอยู่ของประชาชนและสังคม เราควรต้องเรียนรู้ให้เกิดความกระจำงเกิดความรู้ ความเข้าใจและยอมรับทางการเมือง คือประชาชนรู้และเข้าใจทางการเมืองห้วยม้าเห็นความสำคัญในทางการเมืองเกิดการยอมรับในการปฏิบัติ ตื่นตัวเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง คือการที่ประชาเกิดความรู้ยอมรับยอมแสดงออกในทางการเมืองโดยแสดงความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดแนวความคิดที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้นการเคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน คือประชาชน

เข้าใจในการให้ความเคารพในการแสดงออกในบทบาทและหน้าที่ตนเองตามสิทธิและหน้าที่ที่พึงมี ตามรัฐธรรมนูญและให้ความเสมอภาคคือการที่ประชาชนได้เข้าใจความเสมอภาคที่เกิดขึ้นทางการเมือง เห็นความสำคัญทางการเมืองคือประชาชนเข้าใจถึงกิจกรรมทางการเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อการปกครองชุมชนเพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองของชุมชน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ ๑. เพื่อศึกษาระดับบริหารการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ๒. เพื่อศึกษากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๗๓ คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด ๕,๕๐๐ คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๒๕ คน การสนทนากลุ่มย่อย ๑๓ คน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๒๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘๐ และเป็นเพศชาย มีจำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒๐

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๕๙ ปี ขึ้นไป มีจำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๐ อายุระหว่าง ๕๐ - ๕๘ ปี มีจำนวน ๙๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๐ อายุระหว่าง ๔๒-๔๙ ปี มีจำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓๐ อายุระหว่าง ๒๖ - ๓๓ ปี มีจำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๖๐ อายุระหว่าง ๓๔ - ๔๑ ปี มีจำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๐ และอายุระหว่าง ๑๘ - ๒๕ ปี มีจำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๐

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีจำนวน ๑๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๙๐ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐๐ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๐ ระดับปวช./ปวส มีจำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๑๐ ระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๐ และระดับปริญญาโท ขึ้นไป มีจำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๐

อาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง มีจำนวน ๑๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๒๐ อาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป มีจำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๖๐ นักเรียน/นักศึกษา/ว่างงาน มีจำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๙๐ อื่นๆ มีจำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๑๐ เจ้าของกิจการ/ร้านค้า/ค้าขาย มีจำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๐ และข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ มีจำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕๐

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๖๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๓๐ รายได้ ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗๐ รายได้ ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๙๐ รายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๐ รายได้ ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท มีจำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐ และรายได้ ๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป มีจำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๒๐

๕.๑.๒ บริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๕, S.D. = ๐.๕๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๗, S.D. = ๐.๕๒) รองลงมา หลักเสรีภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๖, S.D. = ๐.๔๘) หลักความเสมอภาคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๕, S.D. = ๐.๕๒) หลักกฎหมาย ค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๔, S.D. = ๐.๖๐) และหลักเสียงข้างมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๑, S.D. = ๐.๘๕) ตามลำดับ

๕.๑.๓ กระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่

การสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สรุปได้ดังนี้

๑) หลักอำนาจธิปไตยของปวง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในประเด็น หลักอำนาจธิปไตยของปวงชนพบว่าประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนด ได้พิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย ประชาชนส่วนมากยังขาดความเข้าใจในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย และยังไม่คำนึงถึงมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และยังขาดการส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย

๒) หลักเสรีภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในประเด็น หลักเสรีภาพพบว่า ประชาชนมีเสรีภาพในการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ส่วนมากยังไม่เข้าใจในหลักการถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และส่วนมากยังไม่เข้าใจหลักมีเสรีภาพในการเป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตย และเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองทั้งด้วยการพูดการเขียนและการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ ประชาชนส่วนมากยังไม่มีเสรีภาพในการชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๓) หลักความเสมอภาค

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในประเด็นหลักความเสมอภาค พบว่า ประชาชนยังไม่เข้าใจความเสมอภาคในการใช้สิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้ง และยังไม่ได้รับความเสมอภาคในการใช้สิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง ตลอดจนการได้รับความเสมอภาคในการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองเท่าเทียมกัน และยังไม่ได้รับการบรรลุนิติภาวะโดยไม่จำกัดเพศ ศาสนา และฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมรวมถึงการได้รับความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ตามความถนัดที่แตกต่างกันไม่ทำให้มีความได้เปรียบหรือความเหนือกว่าบุคคลอื่นในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๔) หลักกฎหมาย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ ในประเด็น หลักกฎหมาย พบว่า ประชาชนยังไม่เข้าใจในการได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้อิทธิพลในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ตลอดถึงการได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งขึ้นทางการเมืองให้เข้ามา รับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย และยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการ ถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบ ประชาธิปไตย และยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจ อธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ยังไม่ได้รับความคุ้มครอง ตามหลักกฎหมายการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวน ทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย

๕) หลักเสียงข้างมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ ในประเด็น หลักเสียงข้าง มาก พบว่า ประชาชนส่วนน้อยยังไม่เข้าใจในการยึดเสียงข้างมากในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของ อำนาจอธิปไตยโดยการใช้อิทธิพลในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง บางกลุ่มยัง ยึดเสียงข้างมากในการพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งขึ้นทางการเมืองให้เข้ามา รับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบ ประชาธิปไตย ยึดเสียงข้างมากในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย ยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วมใช้อำนาจอธิปไตย ตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วม ส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการ เลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การเมืองห้วยม้าเมืองแพร์: การเปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่” มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ บริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์

ระดับบริบทการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์ตั้งแต่อดีตกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =

๓.๔๕, S.D. = ๐.๕๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลักอำนาจอิปไตยของปวงชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๗, S.D. = ๐.๕๒) รองลงมา หลักเสรีภาพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๖, S.D. = ๐.๔๘) หลักความเสมอภาคมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๕, S.D. = ๐.๕๒) หลักกฎหมาย ค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๔, S.D. = ๐.๖๐) และหลักเสียงข้างมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = ๓.๔๑, S.D. = ๐.๘๕) ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ **ทัชชววัฒน์ เหล่าสุวรรณ**^{๑๒๘} ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของปราชญ์ชาวบ้านและเกษตรกรอาสาสมัครมีลักษณะค่อยเป็น ค่อยไป โดยเริ่มจากคิดอยากกรวยเหมือนคนอื่น และมองว่าเงินคือพระเจ้า เมื่อไม่เป็นไปอย่างที่คิดและ ประสบความยากลำบากในชีวิต จึงมีการทบทวนอดีตและแสวงหาทางออก โดยแสวงหาความรู้สู่การ ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง และขั้นสุดท้ายตัดสินใจปรับเปลี่ยนสู่การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมั่นคง

๕.๒.๒ กระบวนการทางการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

จากการสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ พบว่ามีการให้ข้อมูลสำคัญดังต่อไปนี้

๑) หลักอำนาจอิปไตยของปวงชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ ในประเด็น หลักอำนาจอิปไตยของปวงชนพบว่าประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนด ได้พิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย ประชาชนส่วนมากยังขาดความเข้าใจในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย และยังไม่คำนึงถึงมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และยังขาดการส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนการทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการ

^{๑๒๘} ทัชชววัฒน์ เหล่าสุวรรณ, “กระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดมหาสารคาม”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๖๑).

เลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับการศึกษาของ เอกพงษ์ สารน้อย^{๑๒๙} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเลือกตั้งท้องถิ่นกับปัญหาการจำกัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้งในการบริจาคเงินแก่วัด ศาสนสถาน” พบว่า การเลือกตั้งท้องถิ่น (Local Election) ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่น คือ ผู้สมัครได้รับเลือกเข้ามาบริหารงานในท้องถิ่น กระบวนการวิธีการ รวมถึงหลักการปฏิบัติของผู้สมัครระหว่างการเลือกตั้งต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กฎหมายวางระบบแนวทางปฏิบัติเพื่อไม่เกิดการทุจริตในการเลือกตั้ง โดยมีการกำหนดมาตรการไว้ในมาตรา ๖๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งบริจาคเงินให้วัด ศาสนสถาน แต่การกำหนดมาตรการทางกฎหมายตามมาตรา ๖๕ (๒) อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิแก่ผู้สมัคร

๒) หลักเสรีภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในประเด็น หลักเสรีภาพ พบว่า ประชาชนมีเสรีภาพในการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ส่วนมากยังไม่เข้าใจในหลักการถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และส่วนมากยังไม่เข้าใจหลักมีเสรีภาพในการเป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตย และเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองทั้งด้วยการพูดการเขียนและการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ ประชาชนส่วนมากยังไม่มีความเสรีภาพในการชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับการศึกษาของ

๓)) หลักความเสมอภาค

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในประเด็นหลักความเสมอภาค พบว่า ประชาชนยังไม่เข้าใจความเสมอภาคในการใช้สิทธิและเสรีภาพในการเลือกตั้ง และยังไม่ได้รับความเสมอภาคในการใช้สิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง ตลอดจนการได้รับความเสมอภาคในการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองเท่าเทียมกัน และยังไม่ได้รับการบรรลุนิติภาวะโดยไม่จำกัดเพศ ศาสนา และฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมรวมถึงการได้รับความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ตามความถนัดที่แตกต่างกันไม่ทำให้มีความได้เปรียบหรือความเหนือกว่าบุคคลอื่นในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

^{๑๒๙} เอกพงษ์ สารน้อย, “การเลือกตั้งท้องถิ่นกับปัญหาการจำกัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้งในการบริจาคเงินแก่วัด ศาสนสถาน”, วารสารกฎหมายสงขลานครินทร์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๓๖-๕๒.

สอดคล้องกับการศึกษาของ **ปุน วิเศษศรี และคณะ**^{๑๓๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ในอำเภอนิคมนพัฒนา จังหวัดระยอง” พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรคคือประชาชน ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยทั่วถึงและทุกฝ่าย ประชาชนไม่ทราบถึงอำนาจอธิปไตยของตนและไม่เข้าใจว่าประชาธิปไตยหมายถึงอะไร ดังนั้นจึงควรประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนทุกกลุ่มเพื่อใช้มีความเข้าใจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

๔) หลักกฎหมาย

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอมืองแพร์ จังหวัดแพร์ ในประเด็น หลักกฎหมาย พบว่า ประชาชนยังไม่เข้าใจในการได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้อิทธิพลในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ตลอดถึงการได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย และยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย และยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามหลักกฎหมายการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับการศึกษาของ **วิจิตร เกิดน้อย และคณะ**^{๑๓๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ปัญหาและอุปสรรค คือประชาชนผู้มีสิทธิ

^{๑๓๐} ปุน วิเศษศรี และคณะ, “การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามการรับรู้ของประชาชน ในอำเภอนิคมนพัฒนา จังหวัดระยอง”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๒๗-๓๘.

^{๑๓๑} วิจิตร เกิดน้อย และคณะ, “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๑๒๙-๑๓๙.

เลือกตั้งบางส่วนไม่สนใจการเลือกตั้ง ดังนั้น หน่วยงาน จึงควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาข้อมูลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งต้องรณรงค์ให้เห็นประโยชน์ที่เกิดจากการเลือกตั้ง

๕) หลักเสียงข้างมาก

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในประเด็น หลักเสียงข้างมาก พบว่า ประชาชนส่วนน้อยยังไม่เข้าใจในการยึดเสียงข้างมากในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง บางกลุ่มยังยึดเสียงข้างมากในการพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งขึ้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย ยึดเสียงข้างมากในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย ยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วมใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วมส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับการศึกษาของ เอกพงษ์ สารน้อย^{๑๓๒} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเลือกตั้งท้องถิ่นกับปัญหาการจำกัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้งในการบริจาคเงินแก่วัด ศาสนสถาน” พบว่า หลักการปฏิบัติของผู้สมัครระหว่างการเลือกตั้งต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กฎหมายวางระบบแนวทางปฏิบัติเพื่อไม่เกิดการทุจริตในการเลือกตั้ง โดยมีการกำหนดมาตรการไว้ในมาตรา ๖๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งบริจาคเงินให้วัด ศาสนสถาน แต่การกำหนดมาตรการทางกฎหมายตามมาตรา ๖๕ (๒) อาจก่อให้เกิดผลกระทบสิทธิแก่ผู้สมัคร เนื่องจาก มาตรการทางกฎหมายก่อให้เกิดการจำกัดสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งและการทำบุญเป็นพื้นฐานของศาสนาพุทธและมาตรการดังกล่าวกำหนดห้ามมิให้บริจาคเงินให้แก่วัด หรือศาสนสถาน เป็นการกำหนดไว้กว้างเกินไป เพื่อให้ผู้สมัครมีโอกาสได้ทำบุญ บริจาคทานโดยไม่เป็นการจำกัดสิทธิการทำบุญ กฎหมายจึงควรกำหนดแนวทางในการควบคุมการหาเสียงภายในวัด กำหนดวิธีการทำบุญ การบริจาค การช่วยเหลือวัดหรือศาสนสถาน

๕.๒.๓ รูปแบบทางการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่

^{๑๓๒} เอกพงษ์ สารน้อย, “การเลือกตั้งท้องถิ่นกับปัญหาการจำกัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้งในการบริจาคเงินแก่วัด ศาสนสถาน”, วารสารกฎหมายสงขลานครินทร์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๓๖-๕๒.

จากการลงพื้นที่การสร้างรูปแบบการเมืองห้วยม้าการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยดำเนินการสนทนากลุ่มย่อยกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้า ผู้ปกครองท้องที่ ผู้นำชุมชน นายอำเภอเมืองแพร่ ปลัดอาวุโสอำเภอเมืองแพร่ ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่น ท้องถิ่นจังหวัดแพร่ เพื่อสร้างรูปแบบการเมืองห้วยม้าการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ในการสร้างรูปแบบทางการเมืองการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้น โดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นไปในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม เพื่ออิทธิพลของกลุ่มการเมืองในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาลหรือกอดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ ตลอดจนมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ดังจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะที่รวมกันสองประการ ได้แก่ (1) ต้องเป็นไปตามความสมัครใจและ (2) ต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ นอกจากนั้น กิจกรรมทางการเมืองต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ หรืออาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ **ทัชชววัฒน์ เหล่าสุวรรณ**^{๑๓๓} ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง เป็นผลตามมาจากกระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ซึ่งมีลักษณะเชื่อมโยงกัน ได้แก่ มีการปรับระบบคิด ความเชื่อสู่การพัฒนาการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเต็มที่ มีการ ปรับวิถีการผลิตโดยปรับเปลี่ยนการผลิตแบบเชิงเดี่ยวเป็นแบบผสมผสาน และมีการปรับวิถีชีวิตแบบ พอเพียง ส่วนแนวทางการขับเคลื่อนผลการเรียนรู้สู่ท้องถิ่น พบว่า ศูนย์เรียนรู้ได้เข้าร่วมโครงการ พัฒนาการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ -ปัจจุบัน และการเปิดให้บุคคลภายในและภายนอกชุมชนทั่วไปที่สนใจเข้าศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่าง ต่อเนื่อง

^{๑๓๓} ทัชชววัฒน์ เหล่าสุวรรณ, “กระบวนการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาการเกษตรตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน จังหวัดมหาสารคาม”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๖๑).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ผู้นำควรมีนโยบายเพื่อยกระดับชุมชนในหลากหลายมิติ โดยกำหนดเป็นแนวทางที่หลากหลาย มีความครอบคลุมทุกชุมชนอย่างเหมาะสม
- ๒) มีการสร้างนโยบายเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม และมีจิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชนอย่างมีกระบวนการทัศน์

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ๑) ผู้นำควรได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับวิสัยทัศน์ที่รอบด้านเพื่อให้ชุมชนมีแนวทางการพัฒนาอย่างมีระบบถูกต้องตามกระบวนการทัศน์
- ๒) ประชาชนในชุมชนควรได้รับการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างถูกต้อง

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการศึกษาในมิติที่ลึกซึ้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบายที่จะเกิดประโยชน์ต่อชุมชนต่อไป
- ๒) ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนด้วยกระบวนการทัศน์ที่จะไปสู่การยกระดับชุมชนฐานรากให้มั่นคงต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมการปกครอง. **คู่มือปฏิบัติงาน สำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านปี ๒๕๕๐**. พิมพ์ครั้งที่ ๗.

กรุงเทพมหานคร : อสารศึกษาดินแดน, ๒๕๕๐.

กิติ ตยัคคานนท์. **เทคนิคการสร้างผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : เพลวอักษร, ๒๕๔๓.

โกวิท พวงงาม. **การจัดการตนเองในชุมชนและท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๕๓.

คำนวน ประสมผล. **สร้างวัฒนธรรมการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : ผู้จัดการ, ๒๕๔๗.

จรรยา สุภาพ. **หลักรัฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗.

จันทนา สุทธิจารี. **การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : วี.เจ. พรีนติ้ง, ๒๕๔๔.

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. นนทบุรี : สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน สภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ชิต นิลพานิช และกุลธนา ธนาพงศธร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท”. **เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบลหมู่บ้าน หน่วยที่ ๘**. (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๓๒). (อัดสำเนา).

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. **จิตวิทยาการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘.

ดิน ปรัชญาพฤทธิ. “ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม”. **เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ หน่วยที่ ๑๑ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๒๗.

ทิพาพร พิมพ์สุทธิ. **พัฒนาทางการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๑.

ธนสรร ธรรมสอน และบุญทัน ดอกไธสง. “ภาวะผู้นำทางการเมืองของนายกเทศมนตรีในการบริหารเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนบน”. **วารสารวิชาการ RMUTT Global Business and Economics Review**. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ [๑ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๘] : ๑๗๔.

ธรรมรส โชติกุญชร. **มนุษย์สัมพันธ์**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์, ๒๕๑๙.

บุญทัน ดอกไธสง. **การจัดการองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

พจน์ บุญเรือง. “การส่งเสริมการเกษตร”. **เอกสารประกอบคำอธิบายวิชาการนิเทศ.**

กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๒.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. **ข่าวสารการเมืองของคนไทย.** กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๒๖.

พระครูวิสุทธิธรรมมาภรณ์. พระมหาชัชวาล จารย์คุณ. ชนาธิป ศรีโท. ชุติพร นาห้วนิล. “การบูรณาการหลักสี่ปฐพีธรรม ๗ ประการเพื่อขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย”.

วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๓) : ๓๔๗.

พระเทพเวที (ป.อ.ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ ๑๒.

กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **ภาวะผู้นำ.** กรุงเทพมหานคร : พิฆเนศพรินติงเซ็นเตอร์, ๒๕๔๔.

พระปัญญา โชติธมโม (แก้วหลวงค์). “ภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมของผู้บริหารเทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น อำเภอนาทม จังหัดกาญจนบุรี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.** (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **ธรรมนุญชีวิต.** พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก, ๒๕๕๓.

..... **ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ.**

กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๖.

..... **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ ๓๔.

กรุงเทพมหานคร : การศึกษาเพื่อสันติภาพพระธรรมปิฎก, ๒๕๕๙.

พระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง). “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์.** (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , ๒๕๖๒.

พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). **หลักธรรมาภิบาล.** พิมพ์ครั้งที่ ๗. ราชบุรี : มูลนิธิพุทธภาวนาวิชชาธรรมกาย, ๒๕๕๓.

พระอธิการธนิศ ธรรมสารโร (รามโพ). “ภาวะผู้นำเชิงพุทธของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลห้วยร่วม อำเภอดงเจริญ จังหวัดพิจิตร”. **วารสารวิจัยวิชาการ.** ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๖๓) : ๑๕ - ๒๖.

พิชยุตม์ อินทเสนา. “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.** ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๔ (กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๖๓) : ๑๒๙๔ - ๑๓๐๗.

ไพบูลย์ ช่างเรียน. **สังคมการเมืองและการปกครองไทย**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,

๒๕๒๐.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. **การบริหารราชการส่วนภูมิภาค**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัย
ธรรมมาธิราช, ๒๕๔๖.

..... **การเมืองการปกครองระดับตำบลหมู่บ้าน**. พิมพ์ครั้งที่ ๔.

นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๐.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพมหานคร : ธนธัชการพิมพ์, ๒๕๔๔.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐. **ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔**

ตอนที่ ๔๗ ก. (สิงหาคม ๒๕๕๐) : ๒๘.

ราชกิจจานุเบกษา. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. ๒๕๖๐**. มาตรา ๑๓๓ (๓)
มาตรา ๒๓๖. มาตรา ๒๕๖ (๑).

วรทัศน์ อินทร์คัมพร. **การส่งเสริมการเกษตรกับการพัฒนาชนบท**. เชียงใหม่ :

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๔๖.

วรทิพย์ มีมาก และคณะ. **หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุข**. กรุงเทพมหานคร : จำไทยเพรส, ๒๕๔๗.

วัลลภ สุขสวัสดิ์. **การวิจัยเชิงปริมาณทางรัฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พิษณุโลก : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร ๒๕๖๑.

วิโรจน์ สารรัตน์. **การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา**. (กรุงเทพมหานคร :
ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๒).

ศจี อนันต์นพคุณ. **กลวิธีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ**. สงขลา : ชลบุตรกราฟฟิค, ๒๕๔๒.

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ. **ลักษณะการปกครองประเทศสยามแต่โบราณ**. พระนคร : โรง
พิมพ์ส่วนท้องถิ่น ๒๕๑๘.

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (จวน อุฏฐายี). **หนังสืออนุสรณ์เนื่องในโอกาสงานฌาปนกิจศพ นาย
ชัย**. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๙.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. **การเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม, ๒๕๔๙.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). **รายงานการพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ.
๒๕๕๐**. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). กรุงเทพฯ, ๒๕๕๑.

“**แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕**.” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
http://opdc.go.th//special.php?spc_id=๒&content_id=๑๕๖. [๒๐ เมษายน
๒๕๖๕].

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐.

พิมพ์ ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ๒๕๖๒.

สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลแม่คำมี อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่. จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่. (งานทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลแม่คำมี. ๒๕๖๕). (อัดสำเนา).

สำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น. ประวัติสำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://multi.dopa.go.th/pab/info_organ/about๑ [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔].

สิทธิโชค วรานุสันติกุล. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๖.

สิทธิพันธ์ พุทธหุน. ทฤษฎีพัฒนาการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๑.

ลีปนันท เกตุทัต. วิสัยทัศน์กว้างไกล ปฏิบัติได้ผลจริง. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : พิษณุพรินติงเซ็นเตอร์, ๒๕๔๔.

สิริกาญจน์ เอี่ยมอาจหาญ. “สถานภาพและบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับเทศบาลตำบล จังหวัดนครนายก”. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๔).

สุรกิจ สุวรรณแกม. “ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านท่ามกลางสังคมไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงปัจจุบัน. วารสารกำนันผู้ใหญ่บ้าน ปีที่ ๖๒. (มีนาคม ๒๕๕๒) : ๑๑-๑๕.

อง.สตตท. (ไทย) ๒๓/๖๕/๑๑๔.

อรทัย ก๊กผล. การมีส่วนร่วมของประชาชน : คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๕๒).

อาคม วัดโธสง. หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๗.

อำนวยการ แสงสว่าง. จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๔๕.

ภาษาอังกฤษ

Almond. Gabriel A. And Jr. B.G. Powell. Comparative Political Today. Boston: Little Brown and Company, ๑๙๗๖.

- Angus Campbell. **Political efficacy: In Measure of Political Attitudes**. New York: Knopt, ๑๙๖๘.
- Barber J. David. **Citizen Politics**. Chicago: Markham, ๑๙๗๒.
- Bass. B. M.. **Leadership and performance beyond expectation**. New York: TheFreePress, ๑๙๘๕.
- Bennis. W.. & Nanus. B.. **Leaders : The strategies for taking change**. New York: Harper and Row, ๑๙๘๕.
- Daft. R. I.. **The leadership**. (Australia : ThomsonSouth Western, ๒๐๐๕.
- Donaldson. G. A.. **Cultivating leadership in school**. New York: TeachersCollege Press, ๒๐๐๑.
- Evers. C. W.. & Lakomski. G.. **Doing educational administration**. Oxford: Pergamon, ๒๐๐๐.
- Griffin. R. W.. **Fiction of ๒๐ th century music Paul Griffiths**. New York: Thames and Hudson, ๑๙๙๖.
- Halpin. Andrew w. **Theory and Reseach in Administration**. New York: Maemillan Company, ๑๙๖๖.
- Hersey & Blanchard. อ้างใน สมุทรร ขำนาถ. **ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎี และปฏิบัติ**. ระยอง : พี.เอส.การพิมพ์, ๒๕๕๔.
- Hersey. P.. & Blanchard. K. H.. **Management of organizational behavior: Utilizing human resources**. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice Hall, ๑๙๙๓.
- Hodge Billey J. & Herbert J. Johnson. **Management and OrganizationBehavior**. New York: John Willey & Sons, ๑๙๗๐.
- Ivancevich. J. M.. and Matteson. M. T.. **Organizational behavior and management**. Singapore: McGraw-Hill, ๑๙๙๙.
- James R. Townsend. **Political Participation in Communist China**. Berkley and Los Angeles: University of California Press, ๑๙๖๗.
- Koontz. H.. & Weihrich. D. H.. **Management**. Auckland: McGraw-Hill, ๑๙๘๘.
- Lester W. Milbrath. **Aspects of Political Development**. Boston: Little. Brown, ๑๙๗๑.
- Lester W. Milbrath, **Political participation; how and why do people get involved in politics?**, (Chicago : Rand McNally political science series, ๑๙๖๕), p. ๑๘.

- Marina Galstyan, Youth Political Participation. Literature review. Commissioned by the Eu ropean Union-Council of Europe youth partnership., [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.the๑๐๑.world/youth-manifesto/>, [๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕].
- Myron Wiener, **Political Participation:Crisis of the Political Process**, (Princeton:Princeton University, ๑๙๗๑), p. ๑๖๑-๑๖๓.
- Owens, R. G., **Organizational behavior in education**, (Boston : Pearson, ๒๐๐๔), p. ๒๖๓.
- Reddin, W. J., **Managerial effectiveness**, (New York : McGraw-Hill, ๑๙๗๐), p. ๓๐-๓๒.
- Robbins,S. P., **Organizational behavior : Concept controversies and application**, (New Jersey : Prentice-Hall International, ๑๙๙๘), p. ๓๐๒.
- Robert House. อังใน ทองใบ สุดซารี. **ภาวะผู้นำ : กลไกขับเคลื่อนองค์การแห่งการเรียนรู้**, พิมพ์ครั้งที่ ๓,อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๑.
- Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson, **Participation and Political Study**, (Cambridge : Cambridge University Press, ๑๙๘๒),
- Schwartz. B., **Psychology of learning and behavior**, (New York : W.W. Norton, ๑๙๘๐), p. ๔๙๑.
- Wheelen, T. L., & Hunger, J. D., **Strategic management and business policy**, (New Jersey : Prentice-Hall, ๒๐๐๒),

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ข หนังสือเชิญ

ภาคผนวก ค ภาพถ่ายการลงพื้นที่

ภาคผนวก ง การรับรองการนำไปใช้ประโยชน์

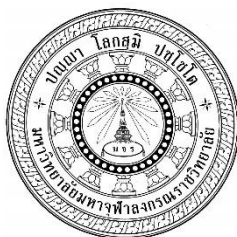
ภาคผนวก จ ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบจากการวิจัย

(Output/Outcome/Impact)

ภาคผนวก ฉ ประวัตินักวิจัย

ผนวก ก

เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคม เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ทางการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่ และเพื่อนำเสนอการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่

๒. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคม ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ทางการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่

ตอนที่ ๔ แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในกระบวนการทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุดโดยข้อมูลที่ได้อาจถือเป็นความลับเนื่องจากนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษากระบวนการทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชนในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่และผลการวิจัยจะเสนอในภาพรวมซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายใด ๆ แก่ผู้ตอบทั้งสิ้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.สมจิต ขอนวงศ์

หัวหน้าโครงการวิจัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] ตามความเป็นจริง

- ๑. เพศ ชาย หญิง
- ๒. อายุ ๑๘ - ๒๕ ปี ๒๖ - ๓๓ ปี
 ๓๔ - ๔๑ ปี ๔๒ - ๔๙ ปี
 ๕๐ - ๕๘ ปี ๕๙ ปี ขึ้นไป
- ๓. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช./ปวส.
ปริญญาตรี ปริญญาโท ขึ้นไป
- ๔. อาชีพ เกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง
 อาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป
 เจ้าของกิจการ/ร้านค้า/ค้าขาย
 ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ
 นักเรียน/นักศึกษา/ว่างงาน
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- ๕. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท
 ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท
 ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท ๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ในสังคม ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ๕ ระดับ

ระดับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลง กระบวนทัศน์ในสังคม ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์		ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน						
๑	ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง					

ระดับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลง กระบวนการทัศน์ในสังคม ตำบลห้วยม้า อำเภอเมือง แพร่ จังหวัดแพร่		ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๒	ประชาชนได้พิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย					
๓	ประชาชนเข้าใจในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย					
๔	ประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ					
๕	ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนการทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย					
๒. หลักเสรีภาพ						
๖	ประชาชนมีเสรีภาพในการใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย					
๗	ประชาชนมีเสรีภาพในการถอดถอนผู้ปกครองหรือผู้นำทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย					
๘	ประชาชนมีเสรีภาพในการเป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมือง ระบอบประชาธิปไตย					
๙	ประชาชนมีเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองทั้งด้วยการพูดการเขียนและการเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์					

ระดับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลง กระบวนการทัศนในสังคม ตำบลห้วยม้า อำเภอเมือง แพร่ จังหวัดแพร่		ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๐	ประชาชนมีเสรีภาพในการชุมนุมและเคลื่อนไหว ทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย					
๓. หลักความเสมอภาค						
๑๑	ประชาชนมีความเสมอภาคในการใช้สิทธิและ เสรีภาพในการเลือกตั้ง					
๑๒	ประชาชนได้รับความเสมอภาคในการใช้สิทธิใน การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง					
๑๓	ประชาชนได้รับความเสมอภาคในการชุมนุม เคลื่อนไหวทางการเมืองเท่าเทียมกัน					
๑๔	ประชาชนที่บรรลุนิติภาวะโดยไม่จำกัดเพศ ศาสนา และฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมได้รับความ เสมอภาคและเท่าเทียมกัน					
๑๕	ประชาชนได้รับความเสมอภาคและความถนัดที่ แตกต่างกันไม่ทำให้มีความได้เปรียบหรือความ เหนือกว่าบุคคลอื่นในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
๔. หลักกฎหมาย						
๑๖	ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลัก กฎหมายในการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของ อำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัว ผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง					
๑๗	ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลัก กฎหมายในการพิจารณาเลือกสรรคู่แข่งชั้น ทางการเมืองให้เข้ามารับผิดชอบหน้าที่ตาม ระบอบประชาธิปไตย					
๑๘	ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลัก กฎหมายในการถอดถอนออกจากตำแหน่งทาง					

ระดับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลง กระบวนการทัศน์ในสังคม ตำบลห้วยม้า อำเภอเมือง แพร่ จังหวัดแพร่		ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การเมืองในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย					
๑๙	ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลัก กฎหมายการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจอธิปไตย ตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองเป็นผู้มี ความรู้ความสามารถ					
๒๐	ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามหลัก กฎหมายการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมหรือ สนับสนุนการสร้างความรู้ทางการเมืองกระบวนการ ทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบ ประชาธิปไตย					
๕. หลักเสียงข้างมาก						
๒๑	ประชาชนยึดเสียงข้างมากในการแสดงออกซึ่ง การเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยการใช้สิทธิ ในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่าน กระบวนการเลือกตั้ง					
๒๒	ประชาชนยึดเสียงข้างมากในการพิจารณา เลือกสรรคู่แข่งชั้นทางการเมืองให้เข้ามา รับผิดชอบหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย					
๒๓	ประชาชนยึดเสียงข้างมากในการถอดถอนออก จากตำแหน่งทางการเมืองในการเลือกตั้งองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย					
๒๔	ประชาชนยึดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วมใช้ อำนาจอธิปไตยตัดสินใจในการเลือกผู้นำ ทางการเมืองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ					

ระดับการเมืองหัวขั้วเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลง กระบวนการทัศน์ในสังคม ตำบลหัวขั้ว อำเภอมือง แพร์ จังหวัดแพร์		ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
๒๕	ประชาชนยัดเสียงข้างมากในการมีส่วนร่วม ส่งเสริมหรือสนับสนุนการสร้างความรู้ทาง การเมืองกระบวนการทัศน์ยุคสมัยใหม่ทางการเมือง ในการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตา ระบอบประชาธิปไตย					

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่เพื่อนำเสนอการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ซึ่งท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้สัมภาษณ์ คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับ และจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่าน หรือหน่วยงานที่ท่านรับผิดชอบ เนื่องจากผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปใช้วิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น

๒. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ ประกอบด้วย ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์ในการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่: การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่เพื่อนำเสนอการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้สละเวลาตอบแบบสัมภาษณ์นี้ตามความเป็นจริงหรือตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และจะใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ผศ.ดร.สมจิต ขอนวงศ์

ธนันท์ คุ้มถิ่นแก้ว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี

ตำแหน่ง.....ที่อยู่.....

.....

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์กระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่

๑. ท่านมีความคิดเห็นการพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ **หลักอำนาจธิปไตยของปวงชน** อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๒. ท่านมีความคิดเห็นการพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ **หลักเสรีภาพ** อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๓. ท่านมีความคิดเห็นการพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ **หลักความเสมอภาค** อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๔. ท่านมีความคิดเห็นการพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลง
กระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ **หลักกฎหมาย** อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๕. ท่านมีความคิดเห็นการพัฒนากระบวนการการเมืองห้วยม้าเมืองแพร่การเปลี่ยนแปลง
กระบวนการทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ **หลักเสียงข้างมาก** อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสนทนากลุ่ม

เรื่อง การเมืองห้วยม้าเมืองแพร์: การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้การสนทนากลุ่ม

- ๑. ชื่อ, นามสกุล.....
- ๒. ตำแหน่ง.....
- ๓. วันที่สนทนากลุ่ม.....เวลา
- ๔. สถานที่สนทนากลุ่ม.....

ตอนที่ ๒ แบบสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์: การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่

๑. กระบวนการความร่วมมือในการพัฒนาการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒. กิจกรรมความร่วมมือในการพัฒนาการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ตำบลห้วยม้า อำเภอเมืองแพร์ จังหวัดแพร์ มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ผลลัพธ์ของกระบวนการความร่วมมือในการพัฒนาเพื่อนำเสนอรูปแบบการเมืองห้วยม้าเมืองแพร์การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในสังคมยุคใหม่ ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ผนวก ข

หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูล

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน _____ สำนักวิชาการวิทยาเขตแพร่ _____ โทร. ๐-๕๔๖๔-๖๕๘๕ ต่อ ๔๐๔ _____
 ที่ _____ อว.๘๐๔๓.๔๒(๒)/๐๔ _____ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ _____
 เรื่อง _____ ขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์งานวิจัย _____

เจริญพร

ด้วย ผศ.ดร.สมจิต ขอนวงศ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในนามหัวหน้าโครงการวิจัย ด้วยทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ กำลังจัดทำวิจัย เรื่อง “การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมตำบลน้ำขำ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” เพื่อพัฒนางานวิชาการให้กับบุคลากรของมหาวิทยาลัย และงานวิจัยตามภารกิจของอุดมศึกษา

ดังนั้น ทางสำนักวิชาการวิทยาเขตแพร่ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ สามารถให้คำแนะนำอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่อย่างสร้างสรรค์ และพัฒนางานวิจัยอย่างมีคุณค่าทางมหาวิทยาลัยจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออนุญาตสัมภาษณ์ ในวันที่ ๑๗ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ น. ตามเอกสารแนบ และจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยต่อไป และขออโนโมทนามา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระมหาสิทธิชัย ชยสิทธิ)

ผู้อำนวยการสำนักงานวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ลำดับที่ ๑	นายสุทิน ม้าแก้ว	กำนันตำบลน้ำนำ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่
ลำดับที่ ๒	นายชัยตรง วงศ์ศักดิ์สิทธิ์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำนำ
ลำดับที่ ๓	นายอำนาจ วิรัตน์ชัยวรรณ	ปราชญ์ท้องถิ่น
ลำดับที่ ๔	นายพิเชษฐ์ ชลสินธุ์	ผู้นำชุมชน
ลำดับที่ ๕	นายประจักษ์ พุฒิ	ผู้นำชุมชน
ลำดับที่ ๖	นายสถาปนา ค่ายวง	ผู้นำชุมชน
ลำดับที่ ๗	นางสมทรง ชุ่มใจ	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน
ลำดับที่ ๘	นางลัดดา วิภาสกุลเด่น	ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน
ลำดับที่ ๙	นางหลั่น ค่ายอง	ผู้ออกแบบสมัยใหม่

ภาคผนวก ค

ภาพถ่ายการลงพื้นที่วิจัย

ภาคผนวก ง

การรับรองการนำไปใช้ประโยชน์

ภาคผนวก จ

ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบจากการวิจัย (Output/Outcome/Impact)

ประวัติคณะผู้วิจัย

๑. ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

๑. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจิต ขอนวงศ์
Assistant Professor Dr.Somjit Konwong

๒. เลขรหัสประจำตัวนักวิจัย

๓. ตำแหน่งปัจจุบัน

- เป็นอาจารย์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตร์ มหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
- ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๔. ประวัติการศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชา การจัดการทั่วไป สถาบันราชภัฏอุดดิตถ์ (พ.ศ. ๒๕๓๘)
- ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชา หลักสูตรและการการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง (พ.ศ. ๒๕๔๓)
- Philosophy of Doctor (Ph.D.) Political Science Magadha University, India (ค.ศ.2011)

๕. ประสบการณ์ทางวิชาการ/งานเอกสารตำรา

- เอกสารประกอบการสอน วิชา **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์** , มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ , ๒๕๕๙
- เอกสารประกอบการสอน วิชา **นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา** , มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ , ๒๕๕๖
- งานเรียบเรียง **“การจัดการเรียนรู้”** โรงพิมพ์นวสารีนการพิมพ์ , ๒๕๕๕, ISBN 978-616-300-086-6

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ

- ๑) ชื่อเรื่อง **“สี่ชะต่าล้านนา:แนวคิดและการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและจิตวิญญาณของชุมชนในล้านนา”** พ.ศ. ๒๕๕๗

สถานภาพในการทำวิจัย: ผู้ร่วมวิจัย

- ๒) ชื่อเรื่อง **“บทบาทการเชื่อมโยงภูมิภาคของครูบาบุญชุ่ม”** พ.ศ. ๒๕๖๐

สถานภาพในการทำวิจัย: ผู้ร่วมวิจัย

๓) ชื่อเรื่อง “วิสาหกิจผ้าทอจังหวัดแพร่: องค์ความรู้และการจัดการเชิงเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” พ.ศ. ๒๕๖๐

สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

๔) ชื่อเรื่อง “การส่งเสริมศักยภาพเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นในการจัดการลุ่มน้ำยม ๑๖ สาขา จังหวัดแพร่” พ.ศ. ๒๕๖๑

สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

๕) ชื่อเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนของกรังฟังตนเองอย่างยั่งยืนในเขตอำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” พ.ศ. ๒๕๖๑

สถานภาพในการทำวิจัย: ผู้ร่วมวิจัย

๖) ชื่อเรื่อง “แนวทางการบริหารนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นของเทศบาลตำบลแม่คำมี อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ” พ.ศ. ๒๕๖๒

สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

๗) ชื่อเรื่อง “การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าทอมือของเยาวชนและผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดล้านนา” พ.ศ. ๒๕๖๓

สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

๘) ชื่อเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนานโยบายสาธารณะองค์การบริหารส่วนตำบลตำหนักธรรม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่” พ.ศ. ๒๕๖๔

สถานภาพในการทำวิจัย: หัวหน้าโครงการ

๒. ประวัติผู้วิจัยร่วม

1. ชื่อ นายธนนันท์ คุ่มถิ่นแก้ว

Mr.Thananan Kumthinkaew

2. ผลงานวิชาการ/งานวิจัย

: ผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชน/2561 ผู้วิจัย

: การพัฒนาการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสารสนเทศรายวิชาสัมมนาปัญหาการเมืองการปกครองของไทยของนิสิตสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ /2563 ผู้วิจัย

: การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปะเชิงสร้างสรรค์ผ้าหม้อห้อมของเยาวชนและผู้สูงอายุในกลุ่มจังหวัดล้านนา/2564 ผู้ร่วมวิจัย

: แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองของเทศบาล ตำบลแม่หลายตามวิถีประชาธิปไตย/ 2564 ผู้วิจัย

2. ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

3. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เลขที่ 111 ตำบลแม่คำมี อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 54000 โทร. 0-5464-6585

4. ประวัติการศึกษา

- ศศ.บ. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

- ร.ม. (รัฐศาสตรการปกครอง) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

5. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ

- เป็นอาจารย์ ระดับปริญญาตรี หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่